

1 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Förste vice talmannen meddelade att *Erik A Eriksson (C)* skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 14 juni, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Marie Wickberg (C)*.

2 § Utökning av antalet suppleanter i utrikesutskottet och miljö- och jordbruksutskottet

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:

från 28 till 29 i utrikesutskottet

från 26 till 27 i miljö- och jordbruksutskottet

Kammaren medgav dessa utökningar.

3 § Val av extra suppleanter i utrikesutskottet och miljö- och jordbruksutskottet

Företogs val av extra suppleanter i utrikesutskottet och miljö- och jordbruksutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i utrikesutskottet

Abir Al-Sahlani (C)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet

Staffan Danielsson (C)

4 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan

Förste vice talmannen meddelade att fredagen den 17 juni kl. 9.00 skulle arbetsplenium med votering efter debattens slut äga rum och interpellationssvar lämnas därefter samt att onsdagen den 22 juni skulle interpellationssvar lämnas efter avslutningen, dock tidigast kl. 15.00.

5 § Meddelande om aktuell debatt

Förste vice talmannen meddelade att på begäran av Sverigedemokraternas riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om gränskontroller i Europa anordnas tisdagen den 28 juni kl. 9.00.

Från regeringen skulle justitieminister Beatrice Ask (M) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen

Begäran om aktuell debatt angående gränskontroller i Europa

Under de senaste två veckorna har systemet för gränskontroller inom Schengenområdet diskuterats. Frankrike och Italien har i ett gemensamt förslag till reform uttalat sig om nödvändigheten att återinföra gränskontroller vid situationer av stor tillfällig utomeuropeisk invandring. I dagarna har Danmark beslutat att återinföra gränskontroller till Tyskland och Sverige. Skälet anges vara att motverka ökningen av smuggling och mänsklig trafficking.

Med tanke på den utvecklingen som nu sker inom Schengenområdet där man går ifrån principen om det gränslösa Europa mot en mer sansad hållning så anser Sverigedemokraterna att det är av vikt att få till stånd en debatt för hur Sveriges framtida gränskontroller ska se ut.

Sverigedemokraterna

Björn Söder (SD)

Gruppledare

6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2010/11:418

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:418 Lönebidragsanställning
av Eva-Lena Jansson (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 27 juni 2011.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.
Stockholm den 23 maj 2011
Arbetsmarknadsdepartementet
Hillevi Engström (M)
Enligt uppdrag
Monica Rodrigo
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2010/11:419

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:419 Olyckor och bristande säkerhet på arbetsplatser
av Eva-Lena Jansson (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 27 juni 2011.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.
Stockholm den 23 maj 2011
Arbetsmarknadsdepartementet
Hillevi Engström (M)
Enligt uppdrag
Monica Rodrigo
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2010/11:420

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:420 Fas 3
av Eva-Lena Jansson (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 27 juni 2011.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.
Stockholm den 23 maj 2011
Arbetsmarknadsdepartementet
Hillevi Engström (M)
Enligt uppdrag
Monica Rodrigo
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2010/11:435

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:435 IT i skolan
av Monica Green (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 juni 2011.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare planerade resor och engagemang.
Stockholm den 24 maj 2011
Utbildningsdepartementet
Jan Björklund

Svar på
interpellationer

Anf. 1 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-
ROTH (M):

Fru talman! Bengt Berg har frågat mig om jag ämnar agera för att skydda de allmänna biblioteken från kommersiella intressen samt om bibliotekslagen ska ses över i syfte att garantera bibliotekens oberoende.

Låt mig först påpeka att jag liksom Bengt Berg anser att biblioteken är en viktig samhällelig resurs och att de spelar en stor roll för människors tillgång till kulturupplevelser och bildning.

Folkbibliotek är en kommunal angelägenhet. Varje kommun ska ha folkbibliotek, säger bibliotekslagen, och så länge kommunerna ser till att biblioteken erbjuder allmänheten biblioteksverksamhet av hög kvalitet har jag inga synpunkter på huruvida biblioteken drivs privat eller av det allmänna. Det avgiftsfria lånet är en viktig princip, och denna princip hotas inte av att ett bibliotek har en annan huvudman än kommunen. Kommunerna måste få möjlighet att hitta egna lösningar på hur folkbiblioteksverksamheten ska tillgodoses.

Folkbibliotekets utlåning av litteratur har minskat de senaste decennierna, visar en rapport från 2009 gjord av Statens kulturråd. Vi måste därför se vad vi kan göra för att vända denna trend. Regeringen har nyligen tillsatt en utredning om litteraturens ställning som bland annat har fått i uppdrag att analysera det allmänna biblioteksväsendets roll för att främja läsning och spridning av kvalitetslitteratur i ett föränderligt medielandskap.

I budgetpropositionen för 2011 angav regeringen att Kungliga biblioteket skulle få i uppdrag att utöver sina uppgifter som forskningsbibliotek svara för en nationell överblick, främja samverkan och driva på utvecklingen inom biblioteksväsendet och, tillsammans med länsbiblioteken, följa upp hur bibliotekslagen tillämpas.

Jag kan slutligen glädja Bengt Berg med att vi är i full gång med att bereda en departementspromemoria avseende bibliotekslagen.

Anf. 2 BENGT BERG (V):

Fru talman! Bästa kulturminister! Biblioteken har många uppgifter för att tjäna oss medborgare. Det handlar inte bara om att tillhandahålla goda böcker utan också att erbjuda digital och tryckt information, att organisera programverksamhet och att prioritera barn, ungdomar och språkliga minoriteter, även så dyslektiker och funktionshindrade här i samhället.

I mångkulturella förorter och mindre samhällen fungerar biblioteken dessutom som medborgarkontor. En så mångfasetterad verksamhet kräver en stor och välutbildad personal med full frihet att verka i bibliotekslagens anda.

Biblioteken utgör ett viktigt komplement till marknaden och till mediernas kortsiktighet och brist på fördjupning. Biblioteken fungerar också som en träffpunkt för medborgarna, fri från köp- och säljkrav. Det är människor med olika bakgrund, men med det gemensamt att just mötet mellan olikheterna är ett värde i sig i vårt alltmer segregerade samhälle.

I bibliotekslagen står det skrivet att biblioteken ska samverka, inte att de ska konkurrera. Det har varit så i Sverige i 99 år, alltsedan Sveriges riksdag 1912 stiftade den lag som offentligt drivna folkbibliotek följer. Med andra ord: Folkbiblioteken är och har varit en väl fungerande kommunal angelägenhet.

Planerna på att privatisera folkbiblioteken i Nacka kommun mötte stora protester från kommuninvånarna, från medborgare i olika politiska läger, från författare och från biblioteksfolk.

Fru talman! Kulturministern tycks mena att det inte spelar någon större roll om ett bibliotek drivs privat eller av det allmänna. Jag menar tvärtom att biblioteken ska vara oberoende av såväl kommersiella som politiska krafter. Allmänhetens bildnings- och informationsbehov kan gå stick i stäv med vinstkrav och statistikjakt. Ekonomiska intressen får inte ligga bakom bokurvalet eller programverksamheten. I ett samhälle där vi impregneras med reklam och duschar i information är det nödvändigt med de oaser för möten och upptäckter som biblioteken utgör.

Privatiseringen av biblioteken medför lätt att samarbete ersätts med konkurrens. I dag samarbetar de kommunala biblioteken med både länsbibliotek och KB, Kungliga biblioteket, som har den nationella överblicken och det övergripande katalogansvaret.

Personalen måste bestå av utbildade och kunniga människor. Den professionella kompetensen riskerar annars att urholkas. Därför måste privatiseringsivern, med Nackaattacken som modell, motas i grind.

Ett bibliotek är både ett själens apotek och en hörnpelare i det demokratiska bygget. Ett folkbibliotek är alltför värdefullt för att säljas ut på den nyliberala marknaden.

Anf. 3 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Fru statsråd! Bengt Berg! Jag tänker kanske inte diskutera Nacka så mycket; jag har respekt för det lokala självstyret.

Däremot tänkte jag rent allmänt och generellt sett diskutera litteraturens ställning och böckerna. Bibliotek och böcker betyder mycket för mig och i mitt liv. Jag tror att jag därmed är rätt representativ för många svenskar. Böcker och bibliotek har en stark ställning.

Bibliotek är på många ställen ett slags fantasins blinkande fyrstjärnor, fru talman. Precis som Bengt Berg uttrycker det fungerar bibliotek också som så mycket annat. De är samlingsplatser för annan information. Det kan vara galleriverksamhet och författaraftnar.

Allt detta tycker jag är bra och gott. Jag drar i mycket samma slutsatser som Bengt Berg, men jag avviker på en avgörande punkt. Jag är nämligen inte rädd för mångfald. Jag tror tvärtom, fru talman, att det är bra att det finns olika aktörer. Jag tror till och med att det är en styrka.

För ett antal år sedan bodde jag med min familj i Haparanda. Ett av de svåraste ögonblicken var faktiskt när bokhandeln i Haparanda fick läggas ned. Den betydde mycket för mig eftersom det också var ett ställe för böcker. Jag tror att det ser ut på liknande sätt på en del andra ställen i landet, det vill säga att den lokala bokhandeln hotas på mindre orter.

Jag tror att det finns en kombinationsmöjlighet mellan lokala folkbibliotek, bokhandeln och andra aktörer. Tillsammans kan de bilda verksamheter som är bra för hela samhället. Jag ser därför inget problem med att till exempel lokala bokhandlare skulle kunna driva bibliotek på entre-

prenad där man kan ha en kombination av författaraftnar och annan information, och man har också andra aktörer som tryggar bokens och ordets ställning på den lokala platsen.

Fru talman! Allt detta är möjligt med min lösning, men den möjligheten skulle vara stängd med Bengt Bergs inställning till mångfald och bredd.

Bibliotekspersonal är oftast människor som har lång utbildning. De har ett starkt engagemang och är kunniga, men generellt sett har de rätt låg lön. Jag tror att en av förklaringarna är att de egentligen bara har ett ställe att jobba på, nämligen den kommunala sektorn. Om kommuner skulle öppna för fler lösningar och möjliga kombinationer skulle det möjligtvis också kunna påverka bibliotekariernas och de biblioteksanställdas ställning, vilket jag tror skulle vara väldigt bra.

Bra bibliotekspersonal och bra bibliotekarier brinner för detta och vill vara guider in i litteraturen från dessa fantasins blinkande fyrtor. Det skulle möjliggöras om man hittar andra lösningar. All bibliotekspersonal behöver inte packa upp böckerna, utan de ska hjälpa, presentera och inspirera. Det tror jag blir möjligt genom mångfalden.

Fru talman! Jag uppskattar genuint Bengt Bergs engagemang för litteraturen och boken, men jag måste säga att han är lite dyster i sin misstro mot att det kan finnas flera aktörer och en mångfald på bibliotekens område. Se kombinationsmöjligheterna där det lokala folkbiblioteket kan inspirera tillsammans med andra aktörer och vara ett ställe som leder fler människor in i litteraturens och bokstävernas värld!

Anf. 4 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Tack för ett välformulerat inlägg, Hans Wallmark! Det är väl ingen överraskning om jag säger att jag instämmer i allt det som Hans Wallmark sade.

Jag ska försöka återgå till det som frågan handlade om. Bengt Berg skriver så här i sin interpellation: ”I kommun efter kommun föreslås nu att bibliotek inte längre ska drivas av det allmänna utan i stället av det privata näringslivet. Vänsterpartiet anser att detta riskerar att utarma folkbibliotekstanken.”

Jag vill gärna höra lite mer om detta, för det har jag inte sett någonsans. Vi har närmare 1 000 biblioteksfilialer, 970 om man ska vara exakt, i Sverige. Av dem är det två bibliotek som drivs på entreprenad. Det ena är Diesilverkstaden i Nacka, som Bengt Berg nämnde. Det kan vi återkomma till. Det andra är ett bibliotek i Hällefors, som mig veterligen styrs av Bengt Bergs fränder. Det har drivits på entreprenad sedan 1993, det vill säga till och med innan bibliotekslagen kom. Det drivs av ett aktiebolag, en bokhandel, och fungerar väldigt bra. Enligt politikerna i Hällefors hade alternativet varit att lägga ned detta bibliotek. Nu lever det, mycket tack vare bokhandeln. Jag tror inte att den eventuella köp-sälj-situation som finns där konkurrerar med bibliotekets bildande och samlade roll – tvärtom.

Ni i Vänstern är ju alltid skeptiska till andra alternativ än de som drivs av det offentliga oavsett om det handlar om skola, dagis, äldreomsorg, radio- och tv-frågor eller sjukvård. Det är inte förvånande att Bengt Berg

också är skeptisk till de två exempel vi hittills har sett i Sverige på en alternativ driftsform.

Man ska använda uttrycket ”att privatisera” med lite försiktighet. I Nacka handlar det om en alternativ driftsform. Det har inneburit att biblioteket i Nacka, Dieselverkstaden i det här fallet, har fått fler besök, nya besökare och längre öppettider. Man har också en större budget för inköp av litteratur och medier än man hade tidigare eftersom man har ett annat sätt att arbeta.

Jag hoppas att Bengt Berg har besökt Dieselverkstaden i Nacka. Jag säger inte att detta är en modell som ska fungera överallt, men det är ett intressant experiment, om man vill kalla det så. De har otroligt många studiebesök från olika delar av Sverige. De har så många besök att de nu nödgas ta betalt – inte mycket men lite – för att kunna vandra runt, beskriva och berätta om denna alternativa form. Jag tror inte att vi har sett dessa enorma protester från medborgarna. Det finns sex bibliotek i Nacka. Ett, Dieselverkstaden, drivs på entreprenad, och nu ska man se om man på olika sätt kan förändra och förbättra biblioteksverksamheten i Nacka. Jag tycker att det är bra, och det finns säkert mycket att lära av detta.

Jag tycker att Bengt Berg slår in öppna dörrar, inte minst genom att oro sig för en kommersialisering som varken jag eller, tror jag, Hans Wallmark kan se. Biblioteken har en otroligt stark ställning i Sverige. De ligger på topp när det gäller medborgarnas förtroende. Det finns också önskemål om att biblioteken kanske ska göra mer. Man har författaraftningar, men man kan bredda sig och ta in volontärer. Man har samarbete med skolorna. Regeringen har också stärkt skolbibliotekens ställning jämfört med vad den tidigare regeringen gjorde.

Anf. 5 BENGTT BERG (V):

Fru talman! Tack för inlägget i debatten, Hans Wallmark! Det är alltid roligt när man är fler som diskuterar. Jag tycker också att det här med fantasins blinkande fyrtorn är fantastiskt fint formulerat. Vi har olika syn på marknadskrafterna och kommersialismen. Jag kan i mina, som det sägs, dystra stunder se mer av en cyklop i kommersialismen.

Om nu folkbiblioteken har en så stark ställning, vilket jag håller med om och gläds åt att även kulturministern menar, förstår jag inte riktigt farhågorna för att det skulle vara så ensartat och enkelriktat om biblioteken erbjuder ett vitt spektrum i kommunal regi. Det förstår jag inte. Biblioteken är också ett komplement till det övriga kommersiella utbud som finns i samhället.

I sitt svar på interpellationen hänvisar kulturministern till en litteraturutredning som tillsatts. Jag hoppas verkligen att mediejätten Bonniers roll också genomlysas i den. Det tror jag att man också menar från Bonniers håll. Det är viktigt att en litteraturutredning blir en kartläggning av hela det litterära och mediala landskapet.

Läsfrämjandet ska givetvis också främjas i den här utredningen. Det är beklagligt att man tar bort sådana läsfrämjande insatser som till exempel Läs för mig pappa, arbetsplatsbiblioteken och allt det andra välkända stöd för innan bidragen drogs in.

Det heter att i begynnelsen var ordet. Det står att läsa i världens kanske mest lästa bok. Men de andra böckerna skapas ju också av någon

som skriver. De skapas av författare. Det är skapare med litet s och med väldigt små, begränsade och inskränkande ekonomiska villkor. Författarförbundets Mats Söderlund har gång efter annan påpekat att ersättningen för bibliotekslån har legat still. Jag tror att den är 132 öre per utlån, och så har det varit i många år. Det innebär en klar försämring i dagens penningvärde.

Om man sedan lägger till avskaffandet av konstnärsgarantierna och andra njudda inslag i kulturpolitiken kan man inte med bästa vilja i världen påstå att den ljusnande framtid är författarnas, fotografernas, konstnärernas och övriga bokskapares.

Fru talman! Vi har också bibliotekslagen som är under utarbetande – under uppdatering, får man väl säga. Där gäller samma sak, nämligen att boken både i dess gamla och i dess digitala form måste stå i centrum och dess möte med medborgaren, medmänniskan, underlättas och utvecklas.

Att bokutlåningen på sina håll minskar är inte särskilt förvånande med tanke på att dygnets timmar fortfarande bara är 24 till antalet och det hela tiden strömmar in nya medier i våra liv och vårt samhälle.

Det viktiga är att medborgarinflytandet bibehålls, liksom kontinuiteten, samt att bibliotekariernas kompetens tas till vara och offentlighetsprincipen värnas – samt mycket mer.

Anf. 6 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Jag tror inte att det finns någon grundläggande skillnad i synen på litteraturens och bokens betydelse. Den synen delar nog interpellanten, kulturministern och undertecknad. Däremot tror jag att det finns skillnader i synen på samhället. Jag är en glad anhängare av den mångfald som finns i den fria världen. Vi har fria författare, fria förlag, fria distributörer, fria tillverkare. Allt detta har vi utan att ha ett kommunalt planmonopol på dessa områden.

På samma sätt som jag tycker om förlagen, författarna, distributörerna tycker jag om att det finns mångfald när det gäller bibliotek. Som kulturministern understryker handlar det om att man får utveckla det lokalt, efter sina egna förutsättningar och traditioner. Hällefors är ett gott exempel, Nacka ett annat.

Det är kvaliteten och den kulturella upplevelsen som har tyngd. Bengt Berg nämnde Bonniers. Bonniers är förvisso ett mycket stort förlag, men jag tror att även den kulturella upplevelsen har stor betydelse. En av de böcker som den senaste tiden berört mig mest är *De imperfekta*, utgiven på Weyler förlag, ett mycket litet förlag. Jag tror alltså att det är kvaliteten, den kulturella upplevelsen, som har betydelse oavsett om det är fråga om ett alldeles utmärkt kommunalt bibliotek, med kommunalt huvudmannaskap, eller ett kommunalt bibliotek som sköts av någon annan, till exempel ett byalag i samarbete med bokhandeln som i Hällefors.

Fru talman! Jag tror att man kan slå vakt om bibliotekens oberoende även med en mångfald aktörer. Det som kulturministern säger i sitt svar till Bengt Berg är utmärkt, att hon slår fast att regeringens politik är det avgiftsfria boklånet. Det är en viktig del i att ha lokala bibliotek och filialbibliotek som kulturens blinkande fyrorn i hela vårt Sverige.

Fru talman! Jag ska avsluta det som jag påbörjade i min förra replik, redovisa vad regeringen faktiskt har gjort.

Vi har stärkt de läsfrämjande insatserna. Vi har även gjort en del omprioriteringar, vilket jag kanske inte tycker att Bengt Berg skulle vara skeptisk till. Mycket av det som Bengt Berg nämnde finns kvar fast i annan form. Det är större anslag som i dag går till läsfrämjandet, inte minst till många intressanta verksamheter som sker lokalt och ute på länsbiblioteken.

Vi har en läsa-skriva-räkna-satsning. Den har pågått sedan 2006 när alliansregeringen tillträdde. Vi har sett att läskunnigheten, märkligt nog, gått ned bland barnen. Det har uppmärksammats och kommer att belysas i den litteraturutredning som har tillsatts och som ska arbeta fram till hösten 2012.

Vi har gett Kungliga biblioteket i uppdrag att samordna biblioteksverksamheten. Det har varit ett önskemål. Inte ens Svensk Biblioteksförning tycker att driftsformerna – för att återgå till det som Bengt Berg också oroar sig för – är ett bekymmer. Där ställer man sig neutral och, tror jag, ser med nyfikenhet på de olika möjligheter som kan komma fram just för att stärka bibliotekens roll, för att kanske till och med stärka bibliotekariernas ställning, böckernas ställning, läsningen, så att biblioteken kan spela en ännu större roll än i dag.

Jag har noterat – för att återvända till interpellationen – att det kommersiella stöd Bengt Berg. Därför skulle jag vilja att Bengt Berg konkretiserade hur ett bibliotek som det i Hällefors, som sedan 1993 drivs av bokhandeln, utarmar folkbibliotekstanken. Jag skulle gärna vilja att Bengt Berg använde sitt sista inlägg till att förklara det. På vad sätt är det ett hot? Eftersom det är ett aktiebolag som driver biblioteket i Hällefors måste det minst sagt vara en nagel i ögat på Bengt Berg.

När det gäller bibliotekariernas ställning är det ofta bibliotekarierna själva som har önskat en förändring. Så var det exempelvis i Nacka. Det är intressant att följa den diskussion som förs på biblioteken. I Nacka har man dessutom en biblioteksplan. Det är bara två tredjedelar av alla kommuner som har det. Det är ofta en garanti för att det finns en bra verksamhet, men inte alltid. Gislaved har ett bibliotek som fick pris, jag tror att det var av DIK, som årets bästa 2009. De har ingen biblioteksplan. Det är alltså inte alltid som skrivna papper och formulär garanterar hög kvalitet, men det ska vara hög kvalitet.

Det som bekymrar mig och som vi också lyfter fram i Litteraturutredningen är läsklyftan. Totalt sett läser vi mer, men de unga, framför allt männen, läser mindre. Det är viktigt att se vad man kan arbeta med för att förstärka läsningen. Det handlar inte bara om att läsa böcker och om njutning. Det handlar även om att kunna vara delaktig i samhället, att ha ett ordförråd, att förstå och kunna ta del av det som händer. Den frågan kommer självklart också att belysas av Litteraturutredningen.

Jag skulle vilja att Bengt Berg i sitt sista inlägg förklarade vad i Hällefors det är som stör så mycket att man tror att samarbetet mellan biblioteket och bokhandeln utarmar folkbibliotekstanken. Det är nämligen vad Bengt Berg skriver i sin interpellation.

Svar på
interpellationer

Anf. 8 BENGT BERG (V):

Fru talman! Hällefors har satsat mycket på kultur och offentlig utsmäckning. För att vara ett brukssamhälle som haft stora problem kan man säga att där ändå finns en kulturell spirit som kan fungera bra även om biblioteket, undantagsvis, drivs i ett privat aktiebolags regi.

Det jag menar är att det finns en tendens i samhället och i världen att det är lönsamhetstänkandet som väldigt mycket styr och ställer. Någon frågade i en tidigare debatt hur det kan löna sig att låna ut böcker gratis. Jag menar att det inte är säkert att det gör det, och då får man ta till andra medel för att det hela ska gå ihop.

I Nacka kommun finns lysande bibliotek, till exempel det i Fisksätra som belönades med ett nationellt pris som landets bästa mångspråkiga bibliotek. Det är roligt att sådant kan äga rum i kommunal regi. Det finns en oerhörd mångfald och rikedom i det som är allmänt ägt.

Jag hade tänkt använda mina sista 42 sekunder av talartiden till att förmedla en liten dikt som visar på bokens fantastiska egenskaper och önska en god sommar.

Boken som har ögon i ryggen
Boken som har sina sidor
Boken som får natten att glöda
Boken som ger *mer* än järnet
Boken som luktar nattviol och jagar älg
Boken som har all tid i världen
Boken som hittar rätt i New York
Boken som trotsar väder och vind
Boken som håller historien levande
Boken som upphäver makten
Boken som får brödet att dofta
Boken som låter livet leka
 på fullaste allvar

Trevlig sommar!

Anf. 9 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Det är alltid roligt att diskutera med Bengt Berg, för han har ett starkt kulturengagemang, och det märks. Att vi sedan har olika uppfattningar om huruvida alternativen är till gagn för samhället eller inte förvånar mig inte. Bengt Berg tillhör trots allt ett parti som är mycket skeptiskt till privata alternativ. Därför får vi kanske gemensamt besöka ett antal av de alternativa biblioteken. Vi kan möjligen börja i Nacka.

Det som också är roligt när man får möta Bengt Berg är att fundera ut en bra dikt. Bengt Berg förekom mig där, men jag har också en dikt som jag gärna vill läsa upp för Bengt Berg. Den är skriven av Lennart Hell-sing. Så här skriver han:

Böcker ska blänka som solar
och gnistra som tomtebloss.
Medan vi läser böckerna
läser böckerna oss.

Kan böckerna läsa människor?
Det kan de förstås!
Hur skulle de annars veta
allting om oss?

Med det vill även jag önska Bengt Berg en trevlig sommar och lämna över en bok som jag hoppas att Bengt Berg inte har läst: *Med livet framför sig* av Émile Ajar. Skön sommar!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2010/11:113
10 juni

Svar på
interpellationer

8 § Svar på interpellation 2010/11:348 om tjänstesektorn som Sveriges framtid

Anf. 10 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Börje Vestlund har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att utveckla hela privata tjänstesektorn.

Tjänstesektorn omfattar i dag i stort sett hela näringslivet. Såväl rena tjänsteproducerande företag som tillverkande företag utvecklar i dag produkter med ett allt större tjänsteinnehåll. Stuprörstänkande och ensidiga branshperspektiv är därför mindre relevant i dagens näringsliv.

Regeringens insatser för att det ska bli enkelt, självklart och mer lönsamt att vara företagare har gjort svenskt näringsliv mer internationellt konkurrenskraftigt. Vi har förbättrat företagsklimatet så att företag i alla branscher kan bidra till tillväxt, välfärd och jobb. Det handlar om hundratal insatser som spänner över i princip samtliga politikområden.

Tjänsteekonomin är beroende av kompetent arbetskraft. Regeringen har därför gjort det billigare och enklare att anställa genom en generell sänkning av socialavgifterna och nedsättning av arbetsgivaravgifterna för bland annat unga. Regeringen har även gjort det mer lönsamt att jobba genom jobbskatteavdraget. Om det finns reformutrymme framöver är inriktningen att stärka förutsättningarna för fler i arbete med till exempel sänkt restaurangmoms.

Regeringen har gjort kraftfulla insatser för att stärka utvecklingen av svensk miljöteknik. Detta börjar nu ge reella resultat i form av affärer och jobb.

I den nya plan- och bygglagen har det införts en tidsgräns på tio veckor för kommunernas handläggning av bygglov samt en rätt att begära planbesked från kommunen om antagande eller ändring av detaljplan. Det underlättar etablering och expansion för alla slags tjänsteföretag såväl som tillverkande företag.

Lönsamheten och incitamenten för investeringar i företagen har stärkts genom omfattande sänkning av företagsbeskattningen och slopande av förmögenhetsskatten. Skattereduktionen för hushållstjänster har inneburit att det blivit billigare att köpa dessa tjänster. Det har skapat nya jobb i hemservicesektorn och en stor marknad för företagare. På samma sätt växte turistnäringen kraftigt under den förra mandatperioden. Regeringen satsar aktivt på Visit Sweden och gör insatser via sammanhållningspolitiken.

I motsats till Börje Vestlund anser jag att regeringens insatser varit kraftfulla för att öppna nya marknader. Regeringen har gjort det möjligt genom ökade möjligheter att driva företag inom stora tjänstemarknader som till exempel vård och omsorg och apoteksområdet genom en ansvarsfull avreglering. Jag vill också påminna om att kvinnors företagande har ökat kraftigt, bland annat genom dessa åtgärder. Det är viktigt att stödja utvecklingen av kvinnors företagande, och regeringen genomför därför ett omfattande program för kvinnors företagande.

Ökad innovation är en viktig fråga för att stärka vår konkurrenskraft. Regeringen har därför presenterat en strategi för ökad tjänsteinnovation och håller på att arbeta fram en bredare innovationsstrategi. Strategin ska se över de offentliga strukturerna för innovationsfrämjande för att bättre motsvara behoven.

Dessa insatser har gett resultat. Sysselsättningen inom tjänstesektorn har ökat starkt, och Sverige har i dag en tjänsteekonomi då tjänstesektorns bidrag till produktivitetsutvecklingen i dag är större än varusektorns. Vidare har Sverige enligt World Economic Forum gått fram till att efter Schweiz vara den mest produktiva och konkurrenskraftiga ekonomin i världen i deras omfattande ranking. Regeringen kommer under denna mandatperiod att gå vidare och bland annat se över företagsbeskattningen och arbeta fram en innovationsstrategi för att kunna fortsätta att föra en politik som främjar hela ekonomins utveckling.

Anf. 11 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Jag ber att få tacka för svaret. Välkommen till kammaren, Maud Olofsson, ska jag kanske också säga. Allt jag har i mina tre interpellationer i dag handlar om vad jag sade ungefär när vi hade vår budgetdebatt. Men som vanligt brukar inte statsrådet vara närvarande när vi har ärendedebatter. Då får man ta hit statsrådet i något annat sammanhang. Nu blev det interpellationsdebatter. Det blev lite sent. Vi borde ha haft den här debatten tidigare.

Jag är naturligtvis inte nöjd med svaret.

När jag var 14 år hade jag mitt första sommarjobb. Jag städade trappor. Jag fick lära mig att städa trappor av en dam som jag upplevde som väldigt gammal och respektingivande. Jag skulle väl tippa på att hon var ungefär i samma ålder som Maud Olofsson och jag är i dag, men när jag var 14 år tyckte jag att det var väldigt gammalt.

Nåväl! Hon lärde mig en viktig sak: När man städar måste man städa i hörnen och torka av listerna. Hon hade en kollega som hon kallade ”slabbedaskstäderskan”. Den städerskan gjorde nämligen inte detta, enligt min läromästare i trappstädning.

Jag måste säga att Maud Olofssons redovisning över hur man vill ha en sammanhållen tjänstesektor blir lite grann som slabbedask. Det är lite duttande här och lite duttande där. Det är ingenting som håller ihop.

Det är klart att man skulle kunna säga att det är bra att man har ett RUT-avdrag för hemtjänstsektorn. Så kan man naturligtvis se på det. Men vad gör det för skillnad för till exempel kemtvättarna, som inte alls kan utnyttja de möjligheterna?

Man säger att man vill sänka restaurangmomsen. Men var det detta som var det viktiga för restaurangbranschen? Vad gäller hela den före-

tagsbaserade tjänstesektorn har man inte ett enda konkret förslag på hur man ska göra detta.

Jag håller med statsrådet om att de tjänsteproducerande företagen och de varuproducerande företagen i många fall hänger ihop. Men att påstå att det blir ett stuprörstänkande för att man vill se tjänstesektorn som en viktig del av näringslivet och den varuproducerande sektorn som en viktig del av näringslivet tror jag är att gå för långt. Jag tror inte att tjänsteföretagen och deras organisationer skulle hålla med om den beskrivningen.

Tvärtom! Vi har ägnat oss åt någon form av industripolitik under årtionden i Sverige. Det har gynnat Sverige väl i många sammanhang. Visst har man gjort djupdykningar där med som man kanske har ångrat efteråt. Men i allt väsentligt har en genomtänkt industripolitik gynnat Sverige väl.

Jag kan kritisera att man har dragit bort branschprogrammen i industrin. Men ändå finns väl någonting kvar som påminner om detta. Varför ska då inte tjänstesektorn få motsvarande sak? Då tänker jag inte bara på det som Maud Olofsson räknade upp, utan det handlar om forskning och utbildning. Matlandet Sverige brukar jag ta som exempel. Varför har man inte kopplat samman Matlandet Sverige med utbildning och forskning? Det skulle verkligen behövas i det sammanhanget.

Min fråga till Maud Olofsson är därför: Varför ska tjänstesektorn hanteras på ett sätt och industrisektorn på ett annat? Det är faktiskt det man gör i detta sammanhang.

Anf. 12 JOHAN JOHANSSON (M):

Fru talman, fru statsråd och Börje Vestlund! Tjänstesektorn är en viktig sektor där en stor potential finns. Genom att sätta arbetslinjen och kunskapslinjen i första rummet tror jag att Sverige har goda förutsättningar att konkurrera i den globala ekonomin. Skattelättnader för främst låg- och medelinkomsttagare har genomförts på en skala som vi aldrig har upplevt i Sverige. Det innebär att konsumenters köpkraft för tjänster ökar och att förutsättningarna för en person som vill starta eget underlättas då det är lättare att bygga upp det sparkapital som behövs för att starta ett företag.

Tjänster är ett sammansatt begrepp. Det är ibland svårt att göra skillnad på vad som är en tjänst och vad som är en produkt. Tar man mobiltelefoni glider det här ihop. Det vi då kan se är att kunskap är den viktigaste komponenten i en tjänst. Börje tog upp det i sitt exempel med trappstädning. Det gäller att städa på rätt ställen. Kunskap är viktigt.

Att satsa på en bra skola, kvalificerad forskning på universitet och forskningsanknuten grundutbildning för de studerande är en självklarhet, men för att det ska bli riktigt bra måste det göras ytterligare ansträngningar. Innovationsstrategin är en sådan komponent, liksom att entreprenörskap ska genomsyra utbildning och vardag. Det måste bli fint och allmänt accepterat att förverkliga idéer, att våga gå nya vägar och att lyckas.

Det är nu läge att öppna för skattelättnader för enskilda som vill göra investeringar i nystartade och expansiva företag. En sådan reform skulle kunna öppna för att fler idéer skulle kunna förverkligas. Det skulle underlätta för nyföretagande och för företag som växer.

Det vi vet är att tjänstesektorn bara är i sin linda. Den kommer att fortsätta växa. Det gäller både kvalificerade och mindre kvalificerade tjänster.

Bemanningsföretag kommer att vara en viktig komponent i tjänstesektorn, men även soloföretagare. Många tjänsteföretagare är enmansföretagare eller har ett fåtal anställda.

Det är viktigt att vi ser till att människor av egen kraft vågar ta steget att starta eget. Skatter ska inte vara ett hinder i detta, men de ska vara klokt utformade.

Anf. 13 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Börje Vestlund och jag har ju haft samma debatt ett antal gånger förut, så det är nog inte så avgörande om jag har missat en eller annan budgetdebatt. Jag tycker att det som Börje Vestlund tar upp är viktigt, och det är bra att vi diskuterar det här i kammaren.

När jag redovisar vad vi gör på tjänstesidan är det en mängd olika åtgärder jag talar om. Jag är den första att beklaga om Börje Vestlund inte ser hur alla de här delarna bidrar till att öka tjänsteproduktionen i Sverige. Låt oss titta på några av områdena.

Det är RUT-tjänster, säger Börje Vestlund. Nej, det är inget som Socialdemokraterna vill ha, för det är så synd om dem som har kemtvättar. Det låter som den obotfärdiges förhinder: Vi kan inte göra det eftersom det inte omfattar alla.

RUT-tjänsterna har ju inneburit väldigt många nya jobb. Framför allt har de inneburit att många som har stått utanför arbetsmarknaden tidigare har möjlighet att komma in. Många som tidigare har jobbat svart har äntligen fått en social trygghet. Jag tror att den privata tjänstesektorn, som det här är ett exempel på, kommer att öka eftersom kvinnor och män jobbar heltid och har ett mycket stressat arbetsliv och vardagsliv och inte får livspusslet att gå ihop. Då kommer man att behöva privata tjänster. Det tycker jag är bra. Det skapar jobb och tillväxt, och vi kan också som kvinnor göra karriär på ett bättre sätt genom att få hjälp med hushållsnära tjänster.

Ta restaurangmomsen. Det är ytterligare ett exempel. Där säger hotell- och restaurangnäringen själv att den är ett verksamt verktyg för att öka tillväxten. Jag tycker också att man ska skapa rimliga villkor när det gäller om man hämtar mat eller om man äter på restaurang. I dag är det dyrare att sitta och äta på restaurang än att ta takeaway, och det finns ingen rimlighet i detta. En sänkning av restaurangmomsen kommer att ge grupper som unga, invandrare och många som har stått utanför arbetsmarknaden en möjlighet att komma in. Om man dessutom kombinerar Matlandet Sverige, turistsatsningarna och detta med sänkt restaurangmoms tror jag att hela den sektorn kommer att öka i betydande grad i Sverige. Som jag sade i interpellationssvaret kan vi också se hur turistsektorn ökar.

Vi har också öppnat upp den offentliga sektorn för att vi ser att det finns ett ökat tjänsteföretagande. Detta är Socialdemokraterna också emot. Inom vård och omsorg har det till exempel startats 2 000 företag de senaste åren. Det är för att det äntligen finns en möjlighet för landets kvinnor som har jobbat i den offentliga sektorn att starta och driva företag. Det är ju fantastiskt när vi ser denna utveckling runt om i Sverige.

200 nya apotek har kommit till. Det är Socialdemokraterna och Börje Vestlund också emot. Det är också många kvinnor som tidigare var anställda av Apoteksbolaget som nu finner sin möjlighet att starta och driva företag.

Ytterligare åtgärder som vi har vidtagit är sänkta arbetsgivaravgifter och sänkta skatter. Tjänstesektorn är arbetskraftsintensiv, och då måste naturligtvis regeringen fundera över hur man sänker kostnaderna för att anställa och ökar möjligheterna att växa.

Vi har sänkt skatterna för landets företagare med 50 miljarder kronor under den här mandatperioden. Det är klart att det spelar roll för deras möjlighet att växa som företagare.

Alla de saker som jag nu har räknat upp är ni emot! Då är min fråga: Vad är ni *för* då? Jo, branschprogram! Men det finns inte ett enda branschprogram som hjälper några tjänsteföretag om man inte fyller det med något. Jag skulle gärna vilja höra vad det är som Socialdemokraterna vill göra för att förbättra för tjänstesektorn – inte bara stå och kritisera det som regeringen gör utan komma med egna alternativ. Om ni är emot allt detta, vad är ni då för?

Anf. 14 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Låt mig först kommentera detta med restaurangmomsen. Omkring 1990, då den stora skatteöverenskommelsen började gälla, började jag jobba som ombudsman i Hotell- och Restaurangfacket. Då fanns det ungefär 60 000 personer sysselsatta inom hotell- och restaurangbranschen. I dag är den senaste siffran jag såg 160 000. Denna utveckling har skett under hela den tid då momsens har varit så hög. Då kan man fråga sig: Är det momsens som är det absolut största problemet för den branschen? Med ganska många års facit i handen måste jag säga att jag inte är helt säker på det.

Vad vill då Socialdemokraterna? Låt mig ta ett exempel. Vi har en av Europas mest generösa lagar när det gäller butiksöppethållande. Det är nog ingen som vill avskaffa den. Jag tror att de flesta är överens om att den är väldigt bra. Men då måste man också anpassa både offentliga och privata tjänster till att man har en sådan ordning i Sverige, alltså att människor jobbar sent på kvällarna. Då måste man anpassa till exempel barnomsorgen. Det är en väldigt konkret sak i det här sammanhanget som är en nödvändighet för att man ska kunna gynna just tjänstesektorn.

Men det finns flera saker. I min interpellation har jag pekat på en rad saker: Det kan vara till exempel utbildning. Johan J... Nu måste jag titta efter namnet.

(TREDJE VICE TALMANNEN: Johan Johansson.)

Johan Johansson var uppe och talade om hur viktigt det är med utbildning. Utbildning är jätteviktigt, men den måste fortsätta hela tiden. Jag pekade på ett projekt som jag gillar, nämligen Matlandet Sverige. Varför har man inte kopplat samman till exempel utbildning och forskning med ett så bra projekt? Man skulle kunna utveckla det ytterligare: Var ska de nya mejeristerna komma från? De nya som ska arbeta med den här maten, var ska de komma från? I dag finns det ju inga utbildningar för just dessa grupper. Detta är bara ett exempel.

Det kan också gälla skattefrågor, och det gäller också främjandefrågor, alltså hur man ska kunna starta och driva sina företag och få dem att växa inom tjänstesektorn. Det är ju i första hand en småföretagssektor. När nu industrierna kan sysselsätta färre och färre, hur kan man då få tjänsteföretagen att växa och kanske bli stora företag och inte bara medelstora?

Det kan också vara mer triviala saker som att till exempel anpassa regelverket på kommunal nivå när det gäller tillståndsgivning med mera. Det är också en viktig fråga.

Låt mig ta ett exempel på ett område där regeringen gör sitt bästa för att krångla till det. Man har lagt fram ett helt batteri med olika regler som krånglar till det för den här kommunens basindustri, nämligen finanssektorn. Där lägger man nästan varje vecka fram nya förslag som krånglar till det för den sektorn.

Återigen: Detta handlar om hur man ska finansiera så att företagen ska kunna växa, om hur man ska få mer utbildningsinsatser – inte bara i form av förändringar av gymnasieskolan och högskolan utan också för att människor ska kunna tillgodogöra sig utbildning under hela sitt arbetsliv – och kanske framför allt om hur man ska förbättra regelverket både för offentlig och privat verksamhet.

Anf. 15 JOHAN JOHANSSON (M):

Fru talman, fru statsråd och Börje Vestlund! I går var det Venture Cups Sverigefinal. Jag har haft förmånen under några år att vara med i juryn. Det var i går 1 200 tävlingsbidrag, och huvuddelen av dem är tjänster. Det är en trend som har ökat under de senaste åren. Det kommer vi att se mer av. I denna affärsplanstävling är det inte bara högkvalificerade tjänster utan ett brett spektrum av tjänster man kan se.

Börje Vestlund nämner branschprogram och industriprogram. Jag tror att de hör till en svunnen tid. De är inte rätt medicin för framtiden. Det är genom tjänster som vi nu kan utveckla vår traditionella industri. Det är genom dem som industrin får förnyelse.

Jag jobbade på Luleå tekniska universitet fram till för några månader sedan och har varit aktiv i ett projekt som heter Process-IT Innovations. Där kan man genom att analysera de behov som finns inom processindustrin koppla ihop det med tjänster, i det här fallet IT-lösningar, och universiteten forskar på det.

Universiteten forskar på basindustrins behov. Sedan är det ett IT-företag som gör det till en produkt och tjänst och implementerar det. Det har lett till kvalitetsförbättringar i processindustrin så att den kan behålla sin världsposition. Det är så vi måste jobba mer med tjänster.

Anf. 16 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman, Maud Olofsson, Börje Vestlund och Johan Johansson! Vi är kanske de enda kvar här i kammaren förutom presidiet.

När man lyssnar på Börje Vestlund och Socialdemokraterna kan man tro att regeringen och Näringsdepartementet gör för lite, satsar för lite och satsar på fel saker. Faktum är att det ibland nästan känns som att jag skulle kunna skriva talet åt er på förhand med vad ni ska säga. Det är kanske inte riktigt trovärdigt.

Om man tänker på det Maud Olofsson tidigare sade om att öppna för fler företag inom vård kan jag ta min egen mamma som exempel. Börje Vestlund tog några exempel från sin egen ungdom. Efter sex år hemma med barnen skulle hon börja förvärvsarbete på 70-talet. Då kom hon naturligtvis in i vården, eftersom offentlig sektor anställde väldigt många kvinnor.

Där stannade hon hela sitt arbetsföra liv. Hon hade väldigt dålig lön och egentligen väldigt dåliga arbetsvillkor. Det är det många som känner igen. Hon hade inte några andra arbetsgivare att välja på inom den branschen. Det slutade också med, nu när hon har gått i pension, att hon har en av de sämsta pensionerna. Så har verkligheten sett ut för många kvinnor.

Det är därför speciellt glädjande att öppna sektorn för privat företagande. Det är en möjlighet för många kvinnor att kunna starta företag inom den delen av tjänstesektor. Det är viktigt att betona det.

Det är också på sin plats att ta upp generella skattesänkningar. Det skapar, precis som vi har talat om tidigare, större köpkraft för varor och tjänster. På det sättet växer även tjänsteföretagen. Det kanske man kan påminna om.

Den fördubblade sänkningen av arbetsgivaravgiften för ungdomar är inte heller så tokig. Framför allt kanske inte för ungdomarna själva eftersom det ger en möjlighet att få ett första jobb men också för till exempel tjänsteföretag att kunna anställa ungdomar. Om man tar bort den fördubblade sänkningen av arbetsgivaravgifterna kommer det att drabba tjänsteföretagen i väldigt hög utsträckning.

Sedan kommer jag till frågan om RUT och ROT. När det gäller RUT är jag väldigt emot att Börje Vestlund talar om duttande och huttande. Det är inte alls något duttande och huttande när det är väldigt många människor som har fått vita jobb.

Väldigt många människor hade tidigare svarta jobb inom det här området. Jag kan i den här talarstolen säga att jag känner fler än en som har jobbat svart. Bland annat sade en väninna till min mamma häromdagen: Äntligen kan jag som invandrare och kvinna gå till jobbet, ha arbetskamrater och se människor i ögonen och säga att jag har ett jobb och inte att jag städar svart vid sidan av. Det är inte många som talar om den gruppen. Men de är ganska många. Vad skulle hända med dem om subventionerna för RUT-tjänster skulle tas bort? Ni kan tänka er själva vad som skulle hända.

Det ena är inte motsatt det andra. Bara för att inte hela tjänstesektorn får subventioner innebär det väl inte att de som har fått det inte ska ha det. Det skulle vara väldigt klädsamt, Börje Vestlund, om du skulle kunna tala om allt det goda som har gjorts i stället för att tala om alla brister. Visst finns det mer saker och ting att göra, men det är också väldigt mycket gjort.

Jag kan inte låta bli att kommentera en sak. Dagens på kvällstid var en av de åtgärder som Socialdemokraterna hade på förslag för att öka tillväxten i tjänstesektorn. Jag tror att Börje Vestlund ska prata med sina kompisar lokalpolitikerna i kommunerna. Jag kommer från Skellefteå kommun. Där har detta diskuterats under väldigt många år, och fortfarande är det ett stort problem.

Anf. 17 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Jag skulle vilja haka på där Helena Lindahl slutade med barnomsorgen på kvällstid. Sanningen är att barnomsorgspeng ger möjlighet till det. Det är den reformen som ökar möjligheterna för föräldrar att styra över hur barnomsorgen ska se ut. Finns det en efterfrågan kommer det också att växa fram företag.

Barnomsorgen var den enda frågan. Sedan var det utbildning och forskning i Matlandet som Socialdemokraterna ville ha. Det var också en del av detta. Jag tycker att det är helt rätt. Det pågår en hel del saker. Det är inte så att Matlandet Sverige inte jobbar med utbildning och forskning. Man jobbar med universitet, där bland annat SLU är väldigt aktivt.

Företagen som måste växa måste få sänkta kostnader. Tittar vi på vad Socialdemokraterna föreslår ser vi att ni varit emot alla skattesänkningar. Det är 50 miljarder. Om ni säger till företagen att ni ska höja skatterna med 50 miljarder för dem tror jag att ni kommer att få som reaktion: Det är helt omöjligt. En fördel med att ha genomfört dessa skattesänkningar är att det kommer att bli väldigt svårt att ta tillbaka dem. Det tycker jag är en god sak.

Jag skulle vilja bredda tjänstediskussionen. Det vi nu talar om är en del av tjänstesektorn. Men vi i regeringen jobbar också med till exempel kulturella och kreativa näringar. Där ser vi många tjänster växa fram. Här finns det många unga och också en tydlig IT-koppling. Om man tar de kulturella och kreativa näringarna och kopplar ihop det med det som Anna-Karin Hatt gör med den digitala agendan har Sverige enorma möjligheter att se en tjänstesektor växa fram.

Jag kommer precis från Silicon Valley där jag besökte Google och andra företag. Det finns ett enormt tryck i de sektorerna. Men då måste man bygga ut bredband, fortsätta med det som vi gör i dag och se till att vi har en bra uppkoppling. Vi måste se till att finansieringen finns och att det finns klusterbildningar så att människor gemensamt utvecklar olika delar i detta. Vi har lyft fram den kulturella och kreativa sektorn som en del.

Välfärdsutvecklingsrådet är till för att förstärka de reformer vi har gjort i välfärdsfrågorna. Men vi kan göra mycket mer. Här finns det exportmöjligheter för Sverige. Vi är duktiga på barnomsorg, äldreomsorg, sjuk- och hälsovård, och där finns många kvinnor. Det är också en viktig del.

När det gäller miljötekniken är det i dag 40 000 anställda och ungefär 6 000 företag. Här satsar regeringen kraftfullt på att i Sverige bygga upp en stark klimat- och energipolitik men också på att jobba med att få fram företag. Symbiocity är i dag ett koncept som vi säljer runt om i världen. Det är ett sätt att koppla ihop svenska miljöteknikföretag och göra dem efterfrågade globalt.

Det jag ser när jag träffar kolleger runt om i världen är att Sverige just nu har ett enormt gott rykte i miljösektorn. Jag var i Denver på det centrum för förnybar energi som amerikanska regeringen precis har byggt upp. Vilka vill de samarbeta med? Det är Sverige, därför att vi är så duktiga på klimat- och energipolitik och därför att vi har en framstående forskning och många företag. Här finns det många tjänster.

Vi har också satsat på turismen. Under vår tid har turistsektorn ökat markant. Jag skulle vilja lyfta fram Visit Sweden som en fantastisk motor

för att marknadsföra Sverige. Men vad vi behöver göra är att bygga fler destinationer. Där gör vi nu gemensamma satsningar tillsammans med näringen för att utveckla fler destinationer att sedan paketera och kunna sälja utomlands.

Det finns väldigt mycket att göra, och jag tror att vi måste se både kvalificerade tjänster och mer enkla tjänster i den privata tjänstesektorn. Då kan vi inte säga att det där är fula tjänster och det där är fina tjänster. Vi behöver hela tjänstesektorn, och vi behöver se hela bredden.

Anf. 18 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Det sista instämmer jag väldigt gärna i. Det är precis det som jag har skrivit i interpellationen. Vi måste se hela tjänstesektorn. Det är det som är så motsägelsefullt i Maud Olofssons politik, där man just duttar lite här och lite där. För hela tjänstesektorn vill man inte göra någonting.

Vi tror på en kunskapsbaserad ekonomi som just bygger på att man ska ha en kvalificerad tjänstesektor som kan utvecklas, men också på en värdeburen tillväxt som gör att den icke-kvalificerade tjänstesektorn, den som inte kräver så mycket utbildning och kompetens, ska kunna finnas med så att vi kan utveckla hela tjänstesektorn.

Sedan vänder jag mig kraftigt emot att man säger att industrin inte kommer att spela samma roll längre. Det är klart att industrin under lång tid kommer att spela en jättestor roll i Sverige. Däremot kommer det inte att vara lika många sysselsatta inom den. Det kommer inte att vara så att man kommer att lösa sysselsättningsproblemen med industrin. Då måste man förlita sig på tjänstesektorn. Det är på tjänstesektorn vi måste lägga ned lite extra tid.

Det som är viktigt här är just att man ser helheten och inte en del av tjänstesektorn här och en del där, och sedan gör man ingenting för helheten. Jag är ganska säker på att bakslagen kommer när man märker att någonting har kommit i kläm. Det är därför jag tror att det är så viktigt att diskutera helheten.

Slutligen, fru talman, skulle jag också vilja säga att allt inte hjälps med skattesänkningar. Ändå sade jag faktiskt i mitt anförande tidigare att en del i detta är att diskutera skattesänkningar. Men det hjälper inte med bara skattesänkningar. Fler åtgärder måste till, och jag försökte peka på det med den här interpellationen.

Anf. 19 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Börje Vestlund säger att man måste se hela tjänstesektorn. Det är precis det jag försöker beskriva. Vi jobbar ju med hela tjänstesektorn. Om inte Börje Vestlund ser alla de delarna kan jag inte göra så hemskt mycket åt det.

Jag försöker beskriva att vi jobbar med välfärdsutvecklingsfrågorna och välfärdssektorn. Vi jobbar med de kulturella och kreativa näringarna. Vi jobbar med turistsektorn. Vi jobbar med den privata tjänstesektorn. Vi jobbar med IT-tjänster. Vi jobbar med den digitala agendan. Vi sänker arbetsgivaravgifter. Vi ser till att stimulera framväxten av hela tjänstesektorn. Nästa steg är en innovationsstrategi som vi ska presentera nästa år. Jag tror att det verkligen är det helhetsgrepp som regeringen har tagit som är nödvändigt för att utveckla tjänstesektorn.

Om jag lyssnar på vad Socialdemokraterna säger för någonting får jag känslan att är det några som duttar är det i så fall Socialdemokraterna. Det som stimulerar tjänstesektorn är att våga ge sig på höga skatter för att företag ska kunna anställa. Men det är ju ni emot. Det är att öppna upp välfärdssektorn så att det kan växa fram företag. Men det är ju ni emot. Man kan införa RUT-tjänster eller sänka restaurangmomsen. Det är ni emot. Då är frågan: Vad är ni för?

Man måste våga se: Här växer det fram en tjänstesektor. Här kan vi göra skillnad och skapa nya jobb. Men då måste man också våga ta de faktiska besluten.

Jag hoppas att den nya innovationsstrategi som vi kommer att jobba med kommer att innebära ett stort engagemang för att stärka innovationskraften i Sverige. Precis som min kollega Johan Johansson sade var jag också på Venture Capital i går. Jag tycker att det är otroligt positivt att se alla dessa nya företag som växer fram. Det är unga människor, många med utländsk bakgrund. Det är många som är knutna till universitet och också har haft hjälp av innovationskontoren där. Det här tycker jag är så positivt att se. Jag tror att Sverige har stora förutsättningar att stärka hela tjänstesektorn.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellationerna 2010/11:349 och 350 om utvecklingen från små till medelstora företag

Anf. 20 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Börje Vestlund har frågat mig vilka åtgärder jag har för avsikt att vidta dels för att det inte bara ska föras en politik för att skapa fler företag utan även en politik för att få företagen att växa, dels för att lösa problemen med finansieringen i företag så att företagen kan växa. Börje Vestlund har också frågat när jag avser att redovisa resultatet av översynen vad gäller statliga insatser för företag.

Min utgångspunkt när det gäller finansiering och företagsfrämjande handlar om en effektiv och ändamålsenlig tillgång till finansiering och rådgivning för landets nya, små och växande företag. Det främsta syftet med regeringens insatser för kapitalförsörjning är tillgängligheten för företagare i alla delar av landet.

Riksrevisionen riktade i sin rapport RiR 2007:15 om Almi Företagspartner AB och samhällsuppdraget ingen särskild kritik beträffande de statliga finansieringsinsatserna till företag. Almi har sedan rapporten lämnades däremot fått i uppgift att arbeta ytterligare med uppföljning när det gäller rådgivningsverksamheten.

Regeringen har vidtagit en mängd åtgärder för att förbättra företagens finansieringssituation, nationellt såväl som regionalt. Genom bildandet av Almi Invest 2009 och andra strukturfondsfinansierade riskkapitalfonder använder nu Sverige EU-medel för finansieringsändamål till företag som komplement till direkta bidrag. Dessa fonder är ett direkt svar på det behov som Börje Vestlund tar upp i sina interpellationer, nämligen att tillgodose finansieringsbehovet för små företag mellan såddstadiet och de skeden där den privata riskkapitalmarknaden tar vid så att mindre företag

kan utvecklas till större. Vår bedömning är dock att det finns ett behov av insatser redan vid nivåer från omkring 500 000 kronor, vilket också har beaktats när det gäller fondernas verksamhet.

Regeringen har etablerat två nya riskkapitalbolag: Fouriertransform AB med verksamhet inom fordonsklustret och Inlandsinnovation AB som kommer att bidra till att utveckla verksamheter i norra Sveriges inland. Inlandsinnovation syftar till att öka samverkan med olika finansiella aktörer, både offentliga och privata, och därigenom öka effektiviteten. Härutöver tog regeringen initiativ till ett kapitaltillskott till Almi Företagspartner AB om 2 miljarder kronor i samband med finanskrisen 2008, en insats som enligt Riksgäldens rapport från 2010, *Utvärdering av regeringens åtgärder till stöd för kreditförsörjningen*, har gjort det möjligt för Almi att låna ut mer pengar till landets små- och medelstora företag under finanskrisen. Jag vill också nämna att regeringen i två steg sett till att höja nivån på Almis mikrolån, först från 50 000 till 100 000 kronor och senare till 250 000 kronor.

Börje Vestlund nämner en proposition som regeringen överlämnade våren 2010, den så kallade företagsfinansieringspropositionen (prop. 2009/10:148). En viktig del i denna proposition är att staten bör begränsa sin uppgift till att tillhandahålla kapital som är marknadskompletterande, det vill säga till de områden och segment där marknaden inte tillgodoser företagets behov. I interpellationerna talas bara om statliga insatser. Jag vill betona att regeringen har en kontinuerlig dialog med bland annat bankerna och eftersträvar ett system som bygger på att den privata marknaden i så stor utsträckning som möjligt tillhandahåller kapital till företag i utveckling.

Avskaffandet av förmögenhetsskatten har bidragit till att öka tillgången på kapital i Sverige, vilket är positivt också när det gäller kapitalförsörjningen för landets företagare.

Under våren 2011 genomför regeringen en översyn av statliga riskkapitalaktörers uppdrag, investeringsinriktning och kapitalstruktur i syfte att finna en mer effektiv resursallokering och aktörsstruktur. Översynen pågår för närvarande, och resultaten kommer därefter att beredas inom Regeringskansliet.

I den nationella innovationsstrategi som nu håller på att tas fram är frågor om hur politiken kan stödja att små och medelstora företag kan växa och internationaliseras centrala. Strategin planeras finnas framme under hösten 2012. Hur politiken kan stärka innovationsklimatet med avseende på riskkapitalförsörjning är ett av många viktiga perspektiv som kommer att beaktas i strategin.

Anf. 21 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Vår ambition att ha en värdeburen tillväxt innebär ju att man måste se till att företag inte bara nystartas så att det finns många småföretag. Det är gott och väl, men för att vi ska få just en tillväxt är det också viktigt att de små företagen har möjlighet att bli medelstora företag. Helst ska också de medelstora företagen bli stora, men då kommer vi till en annan fråga. Så långt ska vi inte gå i den här interpellationsdebatten. Jag tror att vi i så fall får återkomma till det.

Men problemet för Sverige är ju inte att vi har för få företag – det har det inte varit på många år. Problemet för Sverige är att vi har för få före-

Svar på
interpellationer

tag som växer. Det är det som min interpellation om små och medelstora företag handlar om.

Delvis får jag lite svar på mina frågor, men Maud Olofsson mal ändå hela tiden om att mikrolånen har ökat. Det är gott och väl. Almis insatser har begränsningar, där man inte får ställa upp på hur höga belopp som helst. Därmed faller många andra än de små företagen ut.

När det gäller kapitalfrågan och det som den andra interpellationen handlar om, nämligen kapitalförsörjning i företag, kan jag säga: Nja, man ger inte ett dugg svar på de här frågorna. Det är svårt att över huvud taget få någon statlig finansiering över 2 miljoner.

Sedan ger Maud Olofsson i interpellationssvaret besked om de statliga insatser man gör. Ja, men när började man få låna mycket mer än 2 miljoner från Almi eller någon annan? Men jag ska villigt hålla med om att Inlandsinnovation inte har några sådana gränser. Det är i så fall undantaget.

Det som är viktigt är att man ska vara marknadskompletterande, men det är också det som Riskkapitalföreningen, Företagarna och andra har pekat på: Det finns inga privata finansiärer. Det finns ingen marknad i detta segment därför att det är för riskfyllt. Därför krävs det kanske att staten går in, men gärna tillsammans med privata aktörer. Staten ska ju inte stå för hela företagsfinansieringen utan ska främja och vara ett marknadskomplement. Därför är det viktigt att fortsätta med ett arbete som innebär att man kan nå det. När man kommer upp i runt 20 miljoner klarar sig företagen i regel själva, och då behövs det inte en komplettering från det allmänna.

Sedan nämner Maud Olofsson sitt älsklingsämne. Men hur var det nu igen? Kanske jag kan få svar i den här interpellationsdebatten, eftersom hon tar upp förmögenhetsskatten både i det förra svaret och i detta svar.

Hur var det med mostrarna? Hur många mostrar hade lämnat sin förmögenhet kvar i Sverige så att vi kunde se att det gynnar investeringarna i företag? Man kan väl ändå inte säga att det finns någon utvärdering som trovärdigt har pekat på att mostrarna har kommit tillbaka till Sverige?

Jag tror också på innovationsstrategin om den är rätt hanterad – det återstår att se – och att man kan se framsteg för just den här typen av företag, framför allt för att små företag ska kunna växa till medelstora företag. Men det återstår att se när den kommer.

Anf. 22 JOHAN JOHANSSON (M):

Fru talman, fru statsråd, Börje Vestlund! I USA brukar man skämtsamt säga att riskkapital kommer till entreprenörerna från huvudsakligen family, friends and fools. En svensk entreprenör försöker ofta finansiera det på samma sätt. Man ser på vilka banktillgångar man själv har, och man pratar med sin familj.

Problemet i Sverige är att kapitaluppbyggnad har varit väldigt svårt, så det kapitalet är ganska begränsat. Därefter vänder man sig till vänner och bekanta som man har lärt känna i sin yrkesprofession, som man kanske redan har en affärsrelation med. Problemet för dem är ofta samma som för familjen, att kapitalet är begränsat. Därefter söker man sig ut till en vidare krets, till banker, riskkapitalfirmor eller personer som man inte känner.

Entreprenören vill ha kontroll över sitt företag och är försiktig med vem som ska få komma in som ägare. En bra finansiär kommer inte bara in med finansiellt kapital utan även med kunskapskapital, och det är ofta kunskapskapitalet som är den viktigaste ingrediensen för att företaget ska utvecklas väl.

Jag tror inte att det är så enkelt som att säga att det är brist på riskkapital i landet. Samtidigt som entreprenörer hade svårt att låna till sina företagsidéer lånade svenska banker ut miljarder till folk i Baltikum som egentligen inte var kreditvärdiga. Kan vi då säga att det var brist på riskvilligt kapital? Nja, det förefaller som att det finns tillräckligt kapital men att det brister i investeringskompetens. Att göra en bedömning av vad som är en vettig teknik: Hur bedömer man potentialen i en sådan? Hur bedömer man entreprenören? Hur bedömer man affärsmöjligheter och affärsrisker? Där tror jag att det finns väldigt mycket att göra.

Jag tror att just investerarkompetens är oerhört viktig för att lösa det finansieringsproblem som faktiskt finns för små och medelstora företag. Statliga insatser kan vara kompletterande eller en utväg när privat kapital ej finns att tillgå. Men eget kapital är det bästa kapitalet.

Det måste bli mer lönsamt att vara företagare. En alltför hög beskattning på vinst i företag utgör i dag en barriär för tusentals svenskar som funderar på att starta eller investera i ett företag. Den dubbelbeskattning som bolagsskatten och kapitalinkomstskatten utgör måste på sikt justeras nedåt. Det måste bli lönsammare att driva företag.

Anf. 23 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Jag skulle kunna fortsätta där Johan Johansson slutade. Det är det som är grunden, det vill säga: Får jag behålla mer av min egen lön, mina egna pengar, har jag naturligtvis större möjligheter att starta och driva företag. Får företagen bättre lönsamhet genom sänkta skatter finns det mer pengar i bolagen. Så enkelt är det. Men det är svårt när man lyssnar på Socialdemokraterna. Varje gång vi säger att vi ska sänka skatter eller när vi gör det är ni emot! Ni tycker inte att folk ska kunna klara sig själva. Ni tycker inte att företag ska kunna klara sig själva.

Det andra jag skulle vilja säga är, precis som Johan Johansson säger, att vi måste se både det offentliga och det privata. Där är Börje Vestlund också med. Låt mig nämna min resa till Silicon Valley när jag träffade Venture Capital. Det är en enorm kraft som finns i detta. Jag tror att vi måste se hur vi kan koppla ihop det offentliga kapitalet med det privata på ett mycket tydligare sätt och finna ett närmare samarbete mellan de insatser som vi gör i det offentliga med näringslivet.

Jag tycker också att man kan se att Venture Capital i USA, som jag besökte, är mycket duktigare på att skanna företagen, gå in aktivt i bolagen och hjälpa dem att byggas upp. Den traditionen har vi inte i Sverige, utan vi har litat väldigt mycket på det offentliga kapitalet. Jag tror inte att det är den framtida lösningen.

Det var också därför som Inlandsinnovation fick den konstruktion som vi nu har gett. Jag tycker att det ska bli spännande att följa det. I en del av landet där det är som allra svårast att få tillgång till kapital kan vi försöka se: Kan vi genom att det offentliga går in och vi kopplar ihop oss med det privata kapitalet bygga upp ett näringsliv och en kapitalstruktur

som gör att företagen kan växa? Jag tror det, men det är en jätteutmaning att jobba med det framöver.

När det gäller förmögenhetsskatten tyckte även Göran Persson, den tidigare partiordföranden i Socialdemokraterna, att det var en något knepig skatt, av det enkla skälet att det i princip var de som jag brukar nämna, de lite rika fastrarna och mostrarna som fick betala förmögenhetsskatten. Men alla de riktigt rika betalade väl ingen förmögenhetsskatt. Ni undantog sådana som Stefan Persson och andra. Det var vanligt folk som betalade förmögenhetsskatt. Det var inte de rika personerna.

Samtidigt ska man veta att enorma tillgångar har flyttats utomlands därför att man inte har velat beskattas här i Sverige. Det kommer att ta tid innan det kapitalet kommer tillbaka. Jag tror också att man säga att en del blev rädda i valrörelsen när Socialdemokraterna med de övriga vänsterpartierna hotade med att återinföra förmögenhetsskatten. Jag tror att det är väldigt viktigt att skapa långsiktighet och se att kapitalet stannar i Sverige och investeras i Sverige. Det är det som åtminstone vi i regeringen vill.

Vi har gjort en sammanställning i Näringsdepartement och gjort jämförelser mellan olika länder kring hur företagsklimatet ser ut i Sverige och i jämförbara länder. Tittar man på riskkapitalet och det kapital som tillförs företagen ser man att vi ligger förhållandevis bra till. Däremot tror jag att många småföretag – det visar debatten på Venture Capital också – upplever att man inte har tillgång till det.

Därför måste vi se på hur vi kan göra det kapital som finns tillgängligt möjligt att nå också för dem som kanske allra bäst behöver det. I det stycket ger jag Börje Vestlund rätt i att vi hela tiden måste fundera över de här delarna. Även om vi har gjort bra saker finns det saker som vi behöver göra ytterligare för att stärka upp.

Anf. 24 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Jag tror att vi är överens om en sak. När det gäller att koppla samman venturekapital och riskkapital – de som är beredda att arbeta med riskkapital med mera – med den offentliga kompletteringen behöver det göras mer. Jag tror att man kanske behöver sätta in insatser där.

Det man brukar kalla den döda vinkeln är mellan 2 och 20 miljoner. Det är faktiskt inte särskilt svårt i dag att få finansiering upp till 2 miljoner i ett företag. Men sedan upp till 20 miljoner – där man kan betrakta sig som ett medelstort företag – är det svårt. Det är det som är svårigheten. Alla säger egentligen enstämmigt att det är ett problem för att få svenska företag att växa.

Jag kan inte svara på hur man har löst detta i andra länder.

Jag håller med Johan Johansson – nu har jag lärt mig ditt namn – om att det inte är brist på riskvilligt kapital i Sverige. Det är inte där problemet ligger. Problemet är att ingen vill gå in och tycker att det är för riskfyllt att gå in i den döda vinkeln.

Sedan kan jag inte låta bli att kommentera detta med förmögenhetsskatten. Jag hade, Maud Olofsson, debatter innan förmögenhetsskatten avskaffades. Då sade Maud Olofsson att det nästan kommer att öppnas en falllucka, där man kommer att se hur kapitalet kommer in till Sverige

och att man kommer att satsa i företagen. Ungefär så sade du faktiskt vid det tillfället.

Vi har inte sett särskilt mycket av det, och fortfarande säger de småföretag som vill växa att de har problem med att finansiera sina företag och tycker att det är ett problem att komma vidare.

Sedan måste jag rätta Maud Olofsson. Det är inte så att Stefan Persson var undantagen helt och hållet från förmögenhetsskatt, utan han var nog bland dem som betalade den högsta förmögenhetsskatten i Sverige. Undantaget gällde de aktier som man hade i sitt eget företag – det var det undantaget gällde. Det är en borgerlig myt att det skulle ha varit på något annat sätt.

Alla problem som finns – oavsett vilket politiskt område man diskuterar här i kammaren – vill man lösa genom att sänka skatten på ett eller annat sätt.

I det här fallet gäller det bolagsskatten. Ja, vi ligger ungefär på Europainivå när det gäller bolagsskatten. Har man så förskräckligt dåliga villkor i övriga Europa att det finns anledning att se över bolagsskatten i Sverige, eller vilken anledning finns det till det? Man ligger på en medelnivå för Europa. Var det inte där som den här regeringen tyckte att man skulle ligga skattemässigt? Man skulle komma i nivå med Europa när det gällde skatterna. Det har jag i alla fall för mig att jag hörde i valrörelsen 2006.

Slutligen, fru talman, vill jag säga: Min konkreta fråga om att få små företag att växa till medelstora företag tycker jag fortfarande att det finns anledning att diskutera lite mer kring. Vilka konkreta planer har regeringen för att se till att just små företag ska kunna växa till medelstora? Finns det något som kan komma fram? Att koppla ihop venturekapital med offentlig finansiering har nämnts. Men finns det ytterligare saker som man har tänkt sig i framtiden?

Anf. 25 JOHAN JOHANSSON (M):

Fru talman, fru statsråd, Börje Vestlund! Regelförenkling har det pratats om i årtionden, tror jag. Det som faktiskt har skett nu, för första gången, med Maud som näringsminister, är att regelbördan för företagen har minskat. Det har blivit förenklingar, kanske inte så långt som man skulle vilja, men det har ändå tagits en hel del steg i rätt riktning. Dessutom har skattebördan för företagen minskat.

Har då regeringens politik gett effekt? Ja, det har den. I Företagarförbundets undersökning har man jämfört företag från 2007 fram till 2010. Där ser man att företagen med mindre än tio anställda har ökat, och de har ökat med minst en person. Det är 43 procent av alla företag som har haft den ökningen.

Det vi ser nu är att det är de minsta företagen som bidrar mest till att skapa nya jobb i Sverige. Flera av dessa företag har en uttalad ambition att växa vidare. De finns över hela landet, i storstad och på landsbygd. Det är jättebra. Och det är ännu bättre att de har fått ekonomiska muskler för att ta steget att växa, för nu avlastar de ägaren för att göra andra arbetsuppgifter, så att de får ännu mer växtkraft.

Jag vill avsluta med att kommentera detta om Stefan Persson. Socialdemokraterna såg till att han inte behövde betala förmögenhetsskatt.

Däremot betalade han vinst – kapitalskatt på de utdelningar som kom från bolaget. Det var så han kom upp i en hög skatt.

Anf. 26 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Detta är en viktig debatt. Anledningen till att jag säger det är att jag verkligen tror att när de stora företagen inte kommer att anställa så mycket men kommer att vara viktiga för Sveriges ekonomi, då är det i de små och medelstora företagen som vi ser de framtida jobben. Då måste vi få fler att vilja starta och driva företag men också få företagen att växa. Det är klart att kapitaltillgången är en viktig del i det.

Jag återkommer till det: Om man sänker både inkomstskatter och företagskatter så ökar det personliga utrymmet för ägaren eller företagaren att faktiskt göra det möjligt att växa. Man kan inte koppla bort skattefrågan. Hur gärna Socialdemokraterna än vill går det inte att koppla bort den frågan.

Det är bara att gå till sig själv. Om jag står inför ett investeringsbeslut räknar jag: Hur mycket pengar har jag själv? Går jag till banken och kan säga att jag har pengar men skulle behöva låna är det enklare än om jag kommer till banken och säger: Jag har ingenting, men jag skulle vilja låna av er.

Sänkta skatter är en viktig del också för att få företagen att växa. Där finns också förmögenhetsskatten. Säg motsatsen, Börje Vestlund, säg att vi skulle återinföra förmögenhetsskatten! Skulle det öka möjligheterna för svenska företag att få tillgång till kapital? Svaret är nej, eftersom mycket av kapitalet skulle finnas utomlands. Jag tror att det är bra om de kommer tillbaka till Sverige och betalar skatt här och också investerar i svenska företag.

Till sist när det gäller statens roll: Vi gör en översyn av de statliga insatserna. Det tror jag att man måste göra hela tiden för att få detta att bli rätt designat.

Jag är glad över att vi är överens om att vi ska se hur vi på ett bättre sätt kan kombinera det privata kapitalet med det offentliga och att det offentliga går in också på de ställen där det privata kapitalet inte är med och agerar.

Jag hoppas att vi kan ha en konstruktiv debatt kring just detta, för det är verkligen viktigt att vi får detta att bli bra. I anslutning till innovationsstrategin kommer detta att vara en viktig del, om vi vill få de nya företagen att starta och växa i Sverige.

Dock ska jag säga att vi den senaste tiden har sett en ökning av de medelstora företagens tillväxt. Det tycker jag är en positiv signal. Det visar den rapport som Näringsdepartementet har gjort. Jag tror att det finns mycket att hämta för Börje Vestlund i just den rapporten, för det finns många intressanta fakta där som man kan ta till sig, om man är intresserad av näringspolitik.

Det är väldigt mycket gjort som är bra för de små och medelstora företagen. Jag tror att det är mycket som är gjort för att få dem att öka. Men jag är beredd att göra mer. Och jag tror att det är ett ständigt pågående arbete.

Jag tackar för debatten.

Anf. 27 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Jag tror säkert att departementet har gjort en utvärdering. Men det finns också andra som gör utvärderingar, som OECD. En av de punkter som OECD pekar på är att det är okej med tillväxten i små företag men att det är ett problem att företagen inte växer.

Man ska egentligen inte angripa någon som inte har något inlägg kvar. Men jag tycker så här, Johan Johansson: Ta och läs skattelagstiftningen från tiden innan man avskaffade förmögenhetsskatten i stället för att springa på borgerliga tankesmedjeseminarier, så tror jag att du får lite bättre information! I det här fallet vet jag att jag har rätt.

Jag skulle bara slutligen vilja säga något med anledning av den här skattediskussionen. Jag håller med Maud Olofsson om en sak. Det är naturligtvis viktigt att man hela tiden arbetar med skattesystemet. Det är ett av skälen till att vi just nu har tillsatt en egen utredning för att titta på hela skattesystemet, så att alltihop hänger ihop. Det är viktigt. Jag tror att det är nyttigt att man gör det. Jag tror att det över huvud taget är nyttigt att man ser över hela skattesystemet just nu, för nu är det väldigt snårigt och väldigt mycket undantag. Därför tror jag att skattemedlet är en sak man ska använda.

Men problemet är ju att oavsett om vi diskuterar välfärdsfrågor, arbetsmarknadsfrågor, kulturfrågor, näringspolitiska frågor eller andra frågor är medlet alltid: Sänk skatterna lite till!

Då sänker vi skatterna lite till, och då kan man sänka skatterna ytterligare. Det blir väldigt ensidigt om man tror att man ska bygga upp en politik bara på att sänka skatterna. Det blir till och med infantilt, fru talman.

Anf. 28 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Om vi ska hänvisa till OECD-rapporterna är det egentligen så att OECD säger ja till nästan alla åtgärder som regeringen har genomfört. Det är det man supportar. Ska Börje Vestlund hänvisa till någonting som stöder hans sak är det inte OECD-rapporterna, för är det någonting som man kritiserar, indirekt, är det mycket av det som Socialdemokraterna lägger fram som förslag.

Utöver de skattesänkningar som har gjorts som vi ger stöd till tycker man att regeringen och Sverige behöver göra mer när det gäller en flexibel arbetsmarknad, och det är Socialdemokraterna fullständigt emot. Nog finns det en del att läsa i OECD-rapporterna, men jag tror inte att det stärker Socialdemokraternas sak.

Varför pratar vi om skatter? Jo, det handlar om frihet. Det är min egen lön vi pratar om; det är inte politikernas pengar. Om jag får behålla mer av min egen lön och om jag som företagare får behålla mer av det som jag har tjänat in har jag en större frihet att kunna växa. Det är det som är grunden för hela synen på frihetsbegreppet, möjligheten att leva sina drömmar, möjligheten att starta och driva företag. Därför är skatterna viktiga för möjligheten för tillväxt i företag.

Sedan gör vi en massa andra saker med regelförenklingar, precis som sades här. Vi gör en massa andra saker som förbättrar konkurrensen på marknaden, där företagen kan få bättre villkor och så vidare. Men skatterna är naturligtvis en enormt viktig del för att få företag att både vilja starta och vilja växa.

Jag tror att Sverige har enormt goda förutsättningar. Vi har skött ekonomin. Vi har kunnat hålla låga räntor. Vi har kunnat skapa en bra konkurrenskraft. Vi är starka i innovationsklimatet. Men det gäller att hela tiden se till att vi fortsätter att hålla fanan högt och fortsätter att utveckla våra system. Vi kommer att behöva många små och medelstora företag för att skapa de nya jobben.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellationerna 2010/11:357 och 391 om klimatpolitiken och den mellansvenska fossilgasledningen

Anf. 29 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Matilda Ernkrans har frågat statsrådet Andreas Carlgren om han har övervägt på vilket sätt den svenska utbyggnaden av förnybar energi underlättas genom satsningen på fossil energi. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Åsa Romson har frågat mig vad jag avser att göra för att klargöra för marknadens aktörer vad regeringen avser med uttrycket ”storskalig introduktion av fossilgas”. Åsa Romson har också frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att återställa trovärdigheten i den svenska klimatpolitiken om den nu tillåtna gasledningen byggs och utnyttjas fullt ut. Dessutom har Åsa Romson frågat mig vad jag avser att göra för att säkerställa att beslutet om gasledningen inte drabbar produktion och marknad för biogas i Sverige.

Matilda Ernkrans och Åsa Romsons frågor har ställts med anledning av att regeringen den 17 mars i år beviljade Eon Gas Sverige AB tillstånd att bygga en naturgasledning mellan Gislaved och Jönköping. Jag väljer därför att lämna ett samlat svar på frågorna.

Tillståndet avser en planerad förlängning av det befintliga naturgasnätet i södra Sverige med knappt 8 mil. Det kan ställas i relation till att det existerande naturgassystemet i Sverige består av ca 80 mil transmissionsledningar och 250 mil distributionsledningar, som den socialdemokratiska regeringen beslutat att ge tillstånd till.

Jag kan konstatera att det nu aktuella beslutet inte innebär någon storskalig introduktion av naturgas i Sverige.

Regeringens klimat- och energipolitik innebär en kraftfull utbyggnad av förnybara energislag och satsningar på energieffektivisering. Utgångspunkten är att ekonomiska styrmedel, som koldioxidskatt, är det mest effektiva sättet att styra utvecklingen mot en större andel förnybara energislag och minskade utsläpp av växthusgaser. Som bekant utgår inga subventioner till naturgas, men vi förbjuder heller inte gasnät. Det existerande gasnätet kan även fungera för distribution av biogas.

I dagsläget kommer drygt 45 procent av den energi som används i Sverige från förnybara energikällor. Den förnybara elproduktion som omfattas av elcertifikatssystemet ökade förra året med 11,5 terawattimmar. Vi har höjt målen i elcertifikatssystemet. Vindkraften slog förra året återigen produktionsrekord. Aldrig tidigare har det satsats så mycket pengar för att utveckla, demonstrera och kommersialisera ny teknik för förnybar energi. För biogas är förgasningsanläggningen i Göteborg ett

bra exempel. Ytterligare stöd finns inom landsbygdsprogrammet för gödselbaserad biogasproduktion. Hösten 2009 beslutades om ett nytt stöd som ytterligare breddar möjligheterna till satsning på biogas och andra förnybara gaser. Den av regeringen beställda sektorsövergripande biogasstrategin bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Sammanfattningsvis kan sägas att produktionen av förnybar el har tagit rejäl fart de senaste åren. Denna energiomställning är en viktig del av regeringens klimatpolitik.

Anf. 30 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Jag ställde den här interpellationen till miljöminister Andreas Carlgren med anledning av att regeringen utan att göra någon större affär av det gav Eon möjlighet att bygga ut det fossila gasnätet i Jönköpings län. Anledningen till att jag ställde frågan till just miljöministern är, som jag faktiskt tror att regeringen är väl medveten om, att fossilgas, naturgas, är ett fossilt ämne. Det ökar Sveriges fossilberoende, och vår utmaning för framtiden handlar om att minska det fossila beroendet.

I valrörelsen lovade regeringen och Alliansen att Sverige inte ska ha mer av naturgas och olja. Det hann inte gå lång tid innan det vallöftet och de ambitionerna glömdes, i och med att man tyckte att det var helt okej för Eon att bygga ut fossilgasnätet i Jönköpings län. Fullt utbyggt ska det stå för ungefär 15 terawattimmar. Det skulle kunna bli ganska mycket biogas. LRF har exempelvis sagt att om man i stället skulle göra den här satsningen på biogasen skulle det kunna skapa 4 500 nya jobb.

Anledningen till att jag tyckte att det var miljöministern som skulle svara är att detta går helt på tvärs med det som är Sveriges och OECD:s utmaningar, nämligen att skapa tillväxt och samtidigt minska våra utsläpp, minska vårt beroende av fossil energi och öka andelen förnybar energi. Det här går helt på tvärs med det.

Jag tycker att energiministern är svaret skyldig. Jag tycker att du ska förklara för mig, för Sveriges riksdag och för det svenska folket hur en utbyggnad av fossilgasnätet i Sverige stöder satsningar på förnybart. Hur gör det Sverige mindre beroende av fossil energi? Hur gör det att Sverige kan vara ledande i den omställning som hela OECD-världen står inför? Det handlar om att vi ska klara av att välkomna alla människor i de länder som nu knackar på dörren, som bygger sitt välstånd och som också vill vara med. Vi måste ställa om vår miljö- och energipolitik om vi ska klara av att välkomna dem och säga: Det här är bra. Det här är en utveckling som vi vill ha. Vi har saker som ni kan lära av oss, och ni har saker som vi kan lära av er. Det finns inget annat sätt. Vi måste minska utsläppen, och vi måste energieffektivisera mer.

Vi kan konstatera att det 2010 är precis tvärtom. Tillväxten ökar. Det är jättebra, men koldioxidutsläppen ökar också. Sverige har annars varit ledande. Från 1995 fram till 2006 lyckades Sverige som ett av få länder öka bnp och samtidigt minska utsläppen. Den trenden är nu vänd med Maud Olofsson som energiminister och med en miljöminister som har lämnat över frågan till energiministern, om hur det här stöder miljö- och klimatomställningen, att vi nu har mer fossilgas i Sverige än vad vi har haft tidigare.

Anf. 31 ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Energiminister Olofsson ger här i kammaren ett konstigt svar på mina tre konkreta frågor om regeringens klartecken för utbyggnad av en mellansvensk fossilgasledning. Ministern verkar inte låtsas om alla de underlag som finns från myndigheter, som tar upp riskerna med att den storskaliga utbyggnaden skulle motverka utvecklingen i Sverige, och naturligtvis, som Matilda Ernkrans var inne på, öka de fossila utsläppen.

Fru talman! Fossilgasledningen är avsedd att användas i 40 år. Regeringens klartecken måste därför tolkas som ett strategiskt energiinfrastrukturbeslut. Det finns stora risker att Sverige bygger fast sig i ett fossilgasnät av stora proportioner. Precis som Matilda Ernkrans påpekade skulle det här öka den svenska fossilgasanvändningen med 15 terawattimmar. Det är mer än en fördubbling. År 2009 användes 13 terawattimmar fossilgas, om jag är rätt underrättad.

Den ökning som ledningen medverkar till beräknas till 3 miljoner ton växthusgaser. Det är ton som inte är redovisade i regeringens klimatstrategi. En av mina följdfrågor i debatten blir naturligtvis: Varför väljer man att inte redovisa det i sin klimatstrategi och sedan ändå gå vidare med beslutet, trots de underlag som pekar på att beslutet leder Sverige i fel riktning när det gäller klimatomställning och när det gäller att underlätta för de förnybara energikällorna, i det här fallet biogas, och att ställa om infrastrukturen för att stödja en effektivisering och en koldioxidfri ekonomi?

Jag är förvånad att ministern så lättvindigt avfärdar påståendet att det här är en storskalig introduktion av fossilgas i Sverige. Jag förstår naturligtvis behovet av att motsätta sig ett sådant påstående eftersom regeringen själv har sagt att man inte tänker medverka till en storskalig introduktion av fossilgas. Vad skulle vara mer storskalig introduktion än att ge klartecken för en ledning som inte bara är avsedd för den här sträckan utan ska vara en etapp för en vidare utbyggnad? Redan den här etappen har en omfattning och kapacitet för en fördubbling av den svenska fossilgasanvändningen. Om inte det, fru talman, är en storskalig utbyggnad och introduktion av fossilgasanvändningen i Sverige, undrar jag vad energiministern menar skulle vara det.

Anf. 32 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Låt mig upprepa vad jag sade i mitt interpellations svar. Det är fråga om 8 mil av 80 mil. Vi har redan 80 mil transmissionsnät, och vi har 250 mil distributionsnät. Den förra regeringen byggde ut gasnät som var långt utöver det regeringen nu ger tillstånd till. Vi ger ett tillstånd. Det är inte så att vi vet att ledningen kommer att byggas ut.

Infrastruktur i gasnät ger också möjlighet till biogas. Om vi ska ha en större introduktion av biogas måste det finnas distributionsmöjligheter. Det som ökar i dag – prata med bolagen, med Eon – är biogasen. Det är där som de stora investeringarna görs. Om det ska vara möjligt att distribuera ut biogasen måste det finnas en infrastruktur.

Jag tror mycket på biogasen. Det är också därför som vi har infört investeringsstöd både för småskalig biogasproduktion och för biogasproduktion i större skala. Jag tror att vi kan behöva göra mer för att det ska komma till stånd.

Sedan var det frågan om att minska koldioxidutsläppen. Vi har världens mest ambitiösa klimat- och energipolitik. Det finns två viktiga styrmedel. Det är koldioxidskatten och elcertifikatsystemen. Vi är överens om att koldioxidskatten är ett verksamt verktyg, men när det gäller elcertifikatsystem är Miljöpartiet emot. Ni tycker inte att det styrmedlet ska finnas. Ni tycker att det ska vara ett feed in-system, det vill säga att via skattsedeln år från år diskutera hur höga nivåer det ska vara för att subventionera förnybar energi. Det är det Peter Eriksson har sagt här.

Hur kan ni veta att ni får fram den förnybara energin? Det är en nyckel, tillsammans med energieffektivisering, för att minska koldioxidutsläppen. Vi vet att vi kommer att få de 25 terawattimmar vi har satt upp. Vi kommer att se till att det finns möjligheter att förenkla för utbyggnad av vindkraft, kraftvärme, biogasproduktion och så vidare. Vi vet med de styrmedel som elcertifikatet innebär att vi kommer att få det.

Man måste våga fatta de nödvändiga besluten och använda rätt instrument för att ställa om i grön riktning. Därför är koldioxidskatten och certifikatsystemet det allra viktigaste.

Verkligheten visar att vi har rätt. Utbyggnaden sker med det förnybara. Det är vindkraft, kraftvärme och biobränsle. År 2009 gick biobränsle om olja i energiresurs i Sverige. Det är första gången det har hänt. Steg för steg förverkligar vi den mest ambitiösa klimat- och energipolitiken i hela världen. Jag känner mig enormt stolt över att få vara del av detta. Det är bara tråkigt att Miljöpartiet hela tiden sitter på läktaren när det gäller att i praktiken se till att vi har en verksam energi- och klimatpolitik. Ni har aldrig någonsin i något praktiskt beslut bidragit till omställningen. Där kan jag hedra Socialdemokraterna och till och med Vänsterpartiet som har vågat fatta en del beslut. Men ni har suttit på läktaren precis hela tiden.

Anf. 33 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Jag tycker att Maud Olofsson undviker att svara på frågan: Hur ger ett utbyggt nät för fossilgas, en utbyggd infrastruktur för fossilgas som vi sitter fast i år framöver, en kick, energi, en ambition, rätt styrinstrument för det förnybara i Sverige? Maud Olofsson kan mycket väl tycka att det har fattats felaktiga beslut bakåt i tiden, men det kan inte tas till intäkt för att fortsätta fatta felaktiga beslut. Vi sitter med en helt annan kunskap i dag än vad vi gjorde år bakåt i tiden. Vi vet att det inte är en framtid för Sverige, inte för OECD-länderna, inte för världen, att förlita sig på fossila bränslen. Det är de som är först ut ur det fossilberoende samhället som kommer att klara sig bäst. Sverige, OECD-länderna, har ett speciellt ansvar att leda utvecklingen. Om den här planeten ska klara av att ge människor ett välstånd måste vi klara av att ställa om vår energi- och miljöpolitik. Vi måste klara av att bygga en tillväxt som också minskar utsläppen. En fortsatt utbyggnad av fossilgasledningar i Sverige går på tvärs mot det, och det går på tvärs mot vad regeringen har sagt i sina klimatprogram. Det går på tvärs mot vad regeringen lovade inför valet 2010.

Du måste svara på frågan, Maud Olofsson. Hur bidrar en utbyggd infrastruktur för fossilgas till det förnybara?

Maud Olofsson försöker säga att infrastrukturen också kan användas till biogasen. Men problemet, Maud Olofsson, är att du är extremt ensam

om att tycka att det är nödvändigt. LRF, Naturskyddsföreningen, Svenska Bioenergiföreningen och Stockholm Environment Institute har uppmanat den svenska regeringen att dra tillbaka beslutet att bygga vidare på fossilgasledningar i Sverige därför att det är dåligt och för att biogasen inte behöver den typen av infrastruktur. Biogasen är extremt lokal. Den produceras och används av de människor som lever inom ett visst område. Gasen är extremt lokal. Den behöver ingen infrastruktur för att skickas från landsända till landsända. Den behöver en lokal infrastruktur, lokala investeringsprogram, som gör att biogasen kan vara en del av svensk framtida förnybar energi.

Tvärt emot LRF, Naturskyddsföreningen, Svenska Bioenergiföreningen, Stockholm Environment Institute, socialdemokrater, miljöpartister, vänsterpartister – jag skulle kunna fortsätta uppräknningen – tycker den svenska regeringen att ett fossilgasnät skulle kunna användas för storskalig biogasproduktion.

Berätta var du hämtar den kunskapen och vad du bygger den på, Maud Olofsson. Du sade att det är viktigt med styrinstrument om man ska komma någonvart. Förklara vad det är som gör att regeringen föredrar sådana styrinstrument som en utbyggd fossilgasledning och ny kärnkraft? Ni vill inte höja skatten på koldioxid. Ni vill plocka bort lokala klimatinvesteringsprogram.

Anf. 34 ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Jag tycker, precis som Matilda Ernkrans, att Maud Olofsson inte svarar på frågan. Hon svarar knappt på någon av mina tre frågor, utom möjligen den första där hon inte håller med om att det här är en storskalig introduktion av fossilgas, trots att det fördubblar kapaciteten för svensk fossilgas.

Maud Olofsson är ganska ensam om att se det här projektet som ett stort biogasprojekt. Det är ganska få aktörer som inser att Eon, som äger stora fossilgasmöjligheter nedåt landet, i framtiden ser att den ryska fossilgasen från Östersjön ska kunna tas upp i Sverige från Tyskland och Danmark. Då behöver man den mellansvenska gasledningen. Att ledningen ska gå vidare till Oxelösund manar till viss eftertanke med tanke på de planer som tidigare har funnits på att ansluta den ryska gasen där.

Jag är förvånad över att Centerpartiet i regeringen tar så lättvindigt på frågan om fossilgasutvinning. Det har tidigare varit tydliga signaler om att även ni har varit skeptiska till den här typen av utbyggnad. Eons utbyggnad av fossilgasnätet i den här dimensionen är inte alls avpassad för att utveckla biogasen. LRF, som är en av de starkaste aktörerna och sitter på viktiga råvaror när det gäller biogasproduktion i Sverige, pekar på att det här är något som går åt fel håll. Man uppmanar regeringen att ta tillbaka beslutet om att ge klartecken för fossilgasledningen.

Jag förstår att det är lätt för en energiminister att i varje interpellationsdebatt vilja ha en diskussion om elcertifikaten, oavsett om interpellationen handlar om miljökonsekvenser av vattenkraften eller regeringens eget beslut att tillåta den här fossilgasledningen, vilket man försökte dölja ett antal månader innan man lade ut det på hemsidan. Jag vill göra det tydligt att Miljöpartiet är berett att använda varje instrument som leder till ny förnybar energi i Sverige. Elcertifikat kan vara ett sådant system. Vi har medverkat till att det ska kunna finnas.

Vi och många andra i Europa säger att feed in-tariffer, garantisystem, fastprissystem eller vad man kallar det, kan ha en mer konkret pådrivande effekt. Det handlar inte om att skicka ett carte blanche till skattebetalarna. Precis som med elcertifikatssystemet handlar det om att få ett system inom marknaden för att betala för de merkostnader som finns introduktionsmässigt för ny förnybar energi.

I Tyskland, Spanien och en del andra länder har man lyckats bygga ut ny förnybar energi mycket snabbare än vi har gjort i Sverige. Man kan slå sig för bröstet för att det kommer ny landbaserad vindkraft i Sverige. Men faktum är att det går mycket långsammare i Sverige än i flera jämförbara europeiska länder. Den utveckling som är helt naturlig i detta årtionde går för sakta. Den stora risken just nu är att vi snarare minskar vår tidigare ganska snabba minskning av utsläppen av klimatgaser.

Vi har en energiminister och centerledare som blundar för den stora energiutmaningen i klimatfrågan där Sverige faktiskt gör sämre och sämre ifrån sig. Vi är överens om koldioxidskatterna, som du säger är ett viktigt instrument. Vi är inte överens om huruvida det ska fortsätta att användas som ett aktivt instrument i stället för att varje år urgröpas med köpkraften.

Miljöpartiet sitter inte på läktaren. Vi formulerar nya spelregler för det klimatspel vi behöver.

Anf. 35 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Jag tror att ni i Miljöpartiet är avundsjuka på att det händer så mycket på det här området utan att ni har haft någon som helst inverkan. Om man ska få en klimat- och energipolitik som är värd namnet måste man våga fatta beslut. Man måste våga stå upp för klimat- och energipolitiken även när det är höga elpriser på vintern, så som det var i vintras. Var fanns Miljöpartiet i vintras? Ni sade ingenting när vi hade en diskussion om höga elpriser.

Om vi ska klara klimat- och energipolitiken måste vi klara att diskutera klimatpolitik och elpriser samtidigt, inte klimatpolitik på sommaren och elpriser på vintern. Man måste våga stå upp för de styrmedel som leder åt rätt håll. Därför är koldioxidskatten och elcertifikatssystemet så viktiga.

Tyskland, Spanien och andra länder har haft feed in-system. Vad händer nu när det är ekonomisk kris i Europa? Vad är det man drar ned på? Jo, feed in-systemen. Företagen säger: Vi måste ha långsiktiga spelregler för att vi ska kunna investera i vindkraft, bioenergi och kraftvärme. Miljöpartiet säger: Elcertifikat *kan* vara ett styrmedel. Det var det fegaste jag har hört. Det *är* ett styrmedel. Det är ett styrmedel som ger resultat.

Jag förstår att ni inte kan ge regeringen ett erkännande. Ni är avundsjuka. Vi har mer vindkraft än någonsin i det svenska energisystemet. Biobränsle har gått om olja i energiresurs, som jag har sagt tidigare. Sverige är ledande när det gäller produktionen av kraftvärme.

Jag har respekt för Miljöpartiets engagemang i miljöfrågor. Men man borde gilla att det händer saker, även om man inte är med och påverkar. Det gör ni inte; ni hävdar att ingenting händer. Det är inte sant. Det har aldrig hänt så mycket som nu när det gäller att minska klimatutsläppen och ställa om det svenska energisystemet. Det är den breda klimat- och energiuppbyggnaden som gör det möjligt. I den har vi sagt att det inte ska

vara några subventioner till naturgas och att det inte ska vara några subventioner till kärnkraften som det var tidigare. Kärnkraften ska stå för sina egna kostnader, och den ska stå för sina egna säkerhetskostnader.

Det är biogasen som växer, inte naturgasen. Koldioxidskatten sätter ett pris på utsläppen, och det är så vi styr. Infrastruktur kan underlätta. Om biogasen ska få större introduktion måste det till infrastruktur. Vi tar inte ställning till vad som kommer att finnas i ledningarna. Vi tar ställning till att det finns en infrastruktur som är möjlig att använda. Vi styr med styrmedel. Om det är dyrt att använda naturgas och fossila bränslen kommer man inte att göra det. Därför är koldioxidskatten viktig. Vi ger investeringsstöd till både den småskaliga och den storskaliga biogasproduktionen. Det är det som händer.

Jag tycker att Åsa Romson ska prata med Eon. De säger att det är biogasen som växer och att det är vad de satsar på. Det är första gången jag hör att vi ska ha rysk gas. Det låter som att se spöken på ljusan dag. Jag har aldrig hört att Eon skulle vara intresserat av det. I så fall skulle vi ha fått en sådan propå.

Ett gott råd är att man ska ägna sig åt det som hör till verkligheten.

Anf. 36 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Maud Olofsson står i riksdagens talarstol och säger att hon tror att Miljöpartiet och Socialdemokraterna är avundsjuka. Det är ett ganska muntert påstående.

Jag skulle vilja hävda det motsatta. Jag tror att centerpartisten och energiministern Maud Olofsson tycker att det är ganska jobbigt att hon för sin kunskapsbas och för sin politik tvingas hänvisa till Eon hela tiden, medan Socialdemokraterna och Miljöpartiet kan hänvisa till Naturskyddsföreningen, Svenska Bioenergiföreningen, Stockholm Environment Institute, LRF och en ganska bred rörelse som anser att Sverige har en framtid i att öka tillväxten och samtidigt klara av att minska utsläppen.

Bara för att Maud Olofsson återupprepar saker behöver de faktiskt inte beskriva hela sanningen. Att hon säger att Sverige har den mest ambitiösa klimatpolitiken i hela världen blir lite problematiskt när det 2010 visade sig att bnp ökade men att också koldioxidutsläppen numera ökar i Sverige. Man har brutit det som vi så framgångsrikt byggt upp, nämligen att öka tillväxten men samtidigt minska utsläppen. Det vill jag ha ett svar på.

Jag kan ta vindkraften som ett avslutande exempel. Portugal hade 2002 hälften så mycket vindkraft som Sverige. Nu har man tjugofaldigat den och har dubbelt så mycket vindkraft som Sverige. När det gäller att vi är bäst i världen finns det nog lite kvar att göra där, Maud Olofsson.

Anf. 37 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! I avslutningsrundan på en interpellationsdebatt när man, jag vet inte för vilken gång i ordningen, försöker ta upp en konkret fråga och man har en undran till energiministern inom hennes område får man till svar en ganska lösryckt diskussion om energifrågan i stort och det som Maud Olofsson gärna talar om, nämligen sin vurm för elcertifikatsystemet som det absolut bästa systemet.

Låt mig först fråga varför energiministern inte vågar förklara för oss här och för svenska folket varför en fördubbling av fossilgaskapaciteten i

Sverige skulle vara bra för klimatet. Det är ju det som ert beslut innebär. Ert beslut att ge ett klartecken till denna fossilgasledning innebär att vi kan öka fossilgasanvändningen mycket.

När det gäller att koldioxidskatten skulle pressa tillbaka en sådan användning finns det ingen av dina myndigheter som gör denna analys, snarare tvärtom. Både Naturvårdsverket och Energimyndigheten pekar på riskerna och pekar tydligt på de ekonomiska modeller som i dag gör att fossilgasen skulle konkurrera ut biogasen. Varför gör dina myndigheter en annan bedömning än du? Du står här i talarstolen och säger lättvindigt: Detta kommer att gå till biogas; det är vi helt övertygade om, för det säger Eon att det ska göra.

Det skulle jag också säga om jag vore Eon och skulle söka ett tillstånd i dag för en stor gasledning.

I energifrågan i stort har Miljöpartiet bidragit till att gång på gång ha större ambitioner när det gäller att föreslå kraftigare styrmedel och en ökad takt i fråga om utbyggnaden av förnybar energi och inte minst i fråga om energieffektiviseringar.

Det är lite småttigt att försöka förminska de förslag som vi lägger fram bara för att vi har valt att inte vara med om de energiuppställningar som Centern, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har gjort. Vi har tyckt att de har varit för dåliga när det gäller att leverera klimatpolitik. Den debatten får vi nog återkomma till i denna kammare. Men jag tackar för den debatt som vi har haft.

Anf. 38 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att koppla samman hela klimat- och energipolitiken, och jag kan återkomma till att vi har den mest ambitiösa klimat- och energipolitiken i hela världen. Ingen har kunnat peka på något annat land som har högre mål än vad vi har.

Återigen: Det är de generella styrmedlen och de långsiktiga villkoren som skapar investeringar. Miljöpartiet kan inte säga något annat än att vi aldrig har haft så stora investeringar i förnybar energi som nu. Det går inte att säga emot. Vindkraften slår rekord, kraftvärmen slår rekord, och biobränslena slår rekord.

Att jag säger att ni i Miljöpartiet är avundsjuka beror på att jag tycker att det är tråkigt att när ni har ert miljöengagemang, vilket jag respekterar, far ut med falsk information om att ingenting händer på detta område. Då undrar jag: Är det miljön som är viktig, eller är det Miljöpartiet som är viktigt? Jag tror faktiskt att ni tycker att Miljöpartiet är viktigare än miljön. Jag tycker att miljön är det viktigaste.

Tittar man på det som nu sker i övriga Europa får man naturligtvis ekonomiska problem när det gäller att investera i det förnybara därför att man har lagt detta på budgeten och inte lagt det som ett långsiktigt styrmedel.

Då återkommer jag till elcertifikaten därför att de är de långsiktiga styrmedlen som ger denna omställning.

Det är spännande att höra från Miljöpartiet att man inte får lyssna på dem som investerar. Jag ska inte lyssna på Eon. Men det är faktiskt Eon och de andra bolagen som gör investeringarna. Eon säger att det är biogasen och det förnybara som ökar, och när man tittar på deras investeringar är det också det som styr deras investeringar.

Det är viktigt att lyssna på alla bolag som finns här. Jag tror att vår klimat- och energipolitik har ändrat spelplanen för alla dessa investeringar. Dessa bolag talar mycket mer om förnybar energi och mycket mer om energieffektiviseringar, vilket jag tror är ett resultat av den energi- och klimatöverenskommelse som denna regering klarade av att göra, och det är jag glad över.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2010/11:358 om regeringens fortsatta satsning på kärnkraften

Anf. 39 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Herr talman! Matilda Ernkrans har frågat miljöministern på vilket sätt han avser att verka för att kärnkraften verkligen blir en parentes i Sveriges energihistoria.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Inget har ändrats sedan jag var i kammaren senast för att besvara en liknande fråga. Regeringens bedömning är att kärnkraften kommer att vara en viktig del av svensk elproduktion under överskådlig tid. Regeringens energiöverenskommelse innebär att kärnkraftsparentesen förlängs genom att inom ramen för maximalt tio reaktorer tillåta nybyggnation på befintliga platser. Samtidigt inriktas politiken fortfarande på att minska beroendet av kärnkraft och vattenkraft genom att utveckla ett tredje ben i elförsörjningen i form av ny förnybar el och på att främja energieffektivisering.

Fortfarande gäller att kärnkraftsindustrin ålagts att ta ett större ansvar för säkerhetsfrågorna och inte kan påräkna vare sig direkta eller indirekta subventioner.

Nu liksom tidigare gäller också att det är elproducenterna och inte regeringen som faktiskt beslutar om hur vår el i övrigt ska produceras eller hur länge en viss teknik är lönsam. Regeringen har formulerat de långsiktiga spelreglerna, och de är väl kända av alla.

Anf. 40 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag skrev denna interpellation bara några dagar efter att vi hade haft en aktuell debatt i Sveriges riksdag om kärnkraften och efter att det enligt *Ekot* blev känt att denna regering har gjort en uppgörelse som innebär att man satsar nästan 70 miljoner kronor i ny kärnkraftsforskning i Frankrike. Detta var bara några dagar efter att miljöminister Andreas Carlgren i debatten hade sagt att man inte tänker ge något statligt stöd till kärnkraft. Han sade att det inte finns något statligt stöd till kärnkraft och att det inte blir vare sig direkta eller indirekta subventioner till kärnkraft. Några dagar senare kunde vi få höra att det fanns ett hemligt avtal mellan Sverige och Frankrike som visar att 70 miljoner kronor, som är alltså den största forskningssatsning på kärnkraft som en svensk regering har gjort sedan 1980-talet, faktiskt har beslutats och finns på plats.

Jag vill ha ett svar på hur detta ligger i linje med det som både miljöministern och energiministern vid ett antal tillfällen har sagt om att det inte ska finnas några direkta eller indirekta subventioner till svensk kärnkraft. Jag skulle vilja ha ett svar på hur man ser på dessa 70 miljoner kronor som ska gå till forskning.

Jag skulle också vilja ha ett verkligt svar på hur man tänker sig att kärnkraften ska bli en parentes i svensk energihistoria i och med att framför allt Centerpartiet har bytt fot här. Vi har faktiskt tillsammans – Socialdemokraterna och Centerpartiet – avvecklat två reaktorer i Barsebäck. Jag tycker att det var ett mycket klokt beslut. Men nu ingår Centerpartiet i en moderatledd regering och har öppnat för ny kärnkraft i stället för att fortsätta en klok utfasning av kärnkraften. Dessutom ger man enligt min mening subventioner till kärnkraften i form av forskningspengar.

Det skulle vara mycket spännande att få höra ett ordentligt svar från energiministern om hur kärnkraften på allvar blir en parentes i svensk energihistoria och det här att det varken ska finnas direkta eller indirekta subventioner till svensk kärnkraft. Hur är det med den saken egentligen, Maud Olofsson?

Anf. 41 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Det är svårt att inte lägga sig i även denna debatt, när man nu får tillfälle. Det är nämligen en lite märklig debatt vi har fått i Sverige efter haveriet i Japan och efter den borgerliga regeringens beslut i Tyskland att göra en planerad avveckling av den tyska kärnkraften på tio år.

Vi har fått en debatt där den borgerliga regeringen i Sverige med näbbar och klor har försökt att beklaga beslutet i Tyskland och påvisa att det skulle leda till ökade klimatutsläpp, trots att den överenskommelse som beslutet grundar sig på är mycket tydlig när det gäller vad Tysklands väg är. Tysklands väg är att minska klimatutsläppen, effektivisera sin energianvändning och bli bäst på förnybar energi. Jag tror att de har alla möjligheter att lyckas, inte minst därför att de är så bestämda med en planerad avveckling av kärnkraften.

Det dilemma Sverige har är det motsatta. Vi har en regering som i sin så kallade breda energiöverenskommelse inom den minoritetsregering vi har är övertygad om att vi i politiken inte ska lägga oss i kärnkraften som energimedel. Vi ska lämna det till marknaden, och det är marknaden som själv ska bestämma vad det är för energislag vi ska ha i Sverige. Det är faktiskt att ha vänt sig ganska långt bort från den centerpartistiska parti-historien.

Om man från politiken backar tillbaka och säger att alla typer av energislag är fullständigt jämbördiga och lika och att vi inte har några synpunkter på dess inverkan – när det gäller kärnkraften har vi haft en ganska lång debatt; jag tror att det är uppenbart för varje svensk att kärnkraft inte är något vi är oberörda inför – skulle man kunna tänka sig att marknaden inte får de tydliga spelregler den skulle behöva om man säger att vi öppnar upp för ny kärnkraft i Sverige.

Om vi säger att vi öppnar upp för att bygga nya kärnkraftverk och inte säger någonting om hur gamla de nuvarande verken kan vara innan det är dags att planera att avveckla dem – jag hoppas ändå att regeringen tänker planera att avveckla de gamla kärnkraftverken; allt annat tror jag

vore en säkerhetsmässig katastrof – får vi en väldigt märklig debatt. Helt plötsligt har vi ett Centerparti i regeringen som pekar på att kärnkraft inte är någonting som vi politiker ska ha åsikter om, och dessutom ska vi beklaga när våra europeiska grannländer fattar beslut om att avveckla sin kärnkraft.

Jag noterade dock att det fanns en centerpartistisk partikollega i EU-parlamentet som hade en något annorlunda uppfattning om det tyska beslutet. Hon välkomnade nämligen detta beslut. Jag skulle vilja höra från Maud Olofsson, som ju under den debatt dag vi hade om det tyska beslutet inte befann sig i Sverige, om även energiministern liksom sin centerpartistiska kollega Andreas Carlgren beklagade det tyska beslutet om att göra en planerad avveckling av kärnkraften på tio år.

Anf. 42 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Herr talman! Politiker ska visst ha diskussioner och åsikter om olika energislag, och det är därför vi har gjort denna energi- och klimatuppgörelse. I den står att vi ska minska beroendet av kärnkraft och vattenkraft. Varför har vi skrivit detta? Jo, för att vi är alldeles för beroende av dessa två kraftkällor i vår elförsörjning. När kärnkraften har stått stilla och när vi har haft lite vatten i våra dammar har priserna gått upp väldigt starkt.

Det är därför det tredje benet är så viktigt. Det introducerades under vår tid i regeringen. Den del av elförsörjningen som faktiskt ökar är den förnybara. Hur ni än argumenterar är det ändå den som står för ökningen. Tittar vi på vad som händer på kärnkraftsområdet i dag ser vi att det inte är där investeringar går in. Det står precis stilla. När jag just var i USA och pratade med dem som jobbar med det förnybara hävdade de att man har hamnat tio år bakåt i tiden i den teknologin, och det kommer att ge utrymme för det förnybara att växa fram.

Tyskland fattade ett eget, självständigt beslut. Det som kan överraska mig är den något tillbakadragna hållning Tyskland har haft när vi har diskuterat energipolitiken i Europa. Det är Sverige som har drivit på för att klara av den omställningen. Det är Sverige som har drivit på i klimat- och energiuppgörelsen. Det är inte Tyskland. Jag ska inte säga att de har varit emot, men de har heller inte varit de mest pådrivande i Europasammanhang.

Den risk jag ser med den snabba avveckling man nu gör i ett stort industriland som Tyskland, vilket också regeringskällor ger vid handen, är att man kommer att öka användningen av gas. Man bygger just nu en gasledning. Man kommer att öka användningen av kol, och man kommer att öka importen av kärnkraft från Frankrike. Jag ska säga att jag hoppas att det innebär någonting annat, men jag är rädd för att det inte kommer att göra det. Det är därför miljöministern har sagt att oron för ökade klimatutsläpp finns där – eftersom det är en så kort tidsperiod.

Sverige har valt en annan väg. Vi menar att det är bättre att satsa så att man säkert kan minska beroendet, satsa på den förnybara energin och se till att den introduceras. Det är enda möjligheten för att minska beroendet. Sedan tycker jag att det är intressant att se skillnaden mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet, för ni var ändå ett regeringsalternativ när ni gick till val 2010.

Då hade ni en överenskommelse där ni sade att ni skulle pröva frågan om kärnkraft vid varje mandatperiod. Jag vet att kraftindustrin säger att

de vill ha långsiktiga spelregler. Detta är en fråga till framför allt Socialdemokraterna: Står ni fast vid denna överenskommelse, och vad säger Metall om det? Om vi pratar Norrsundet, vad säger svensk basindustri om att ni ska prova denna politik varenda mandatperiod? Jag tror att ni har rätt svårt att argumentera gentemot en hel del av dem som finns i industrin.

Ska man kunna klara både en trygg energiförsörjning, rimliga priser och även en långsiktighet och minskade klimatutsläpp måste politiken vara långsiktig. Den kan inte hatta fram och tillbaka. Därför tror jag att det är ett jätteviktigt besked ni har att ge när det gäller just detta: Ska ni fortsätta att pröva kärnkraftens vara eller icke vara varje mandatperiod, eller hur ska ni göra?

Den andra frågan gäller elcertifikaten. Vi har precis hört från det nyvalda språkröret att elcertifikaten, som hon sade, *kan* vara ett bra styrmedel. Vad tycker Socialdemokraterna? Tycker ni också ”*kan* vara”, eller tycker ni att det *är* ett bra styrmedel? Det var vi nämligen överens om i den energiuppgörelse vi har gjort, och jag har alltid sett att Socialdemokraterna har stått upp för det. Är det något nytt som håller på att ske och hända, eller står ni fast vid att elcertifikatet är ett bra system? Det skulle jag vilja ha besked om i denna debatt.

Anf. 43 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Maud Olofsson är inne på sitt femte år, tror jag, som energiminister och klarar inte av att svara på två enkla frågor jag ställde.

Jag frågade: Vad betyder det, när miljöministern har stått i denna kammare och sagt att det inte blir vare sig direkta eller indirekta subventioner till kärnkraft, att Sverige ska satsa 70 miljoner kronor i ny kärnkraftsforskning i Frankrike? Är det en indirekt eller direkt subvention? Och på vilket sätt blir kärnkraften verkligen en parentes i svensk energihistoria? Detta vill jag ha svar på från energiministern.

Hon svarade att ett tredje ben har introducerats under Centerpartiets tid i regeringen. Det tycker jag är ett fantastiskt uttalande – under Centerpartiets tid i regeringen. Vi pratade ju styrmedel i den förra interpellationsdebatten, och vi var ganska överens om att koldioxidskatt, elcertifikat, EU:s utsläppshandel och lokala klimatinvesteringsprogram är det som driver och har drivit svensk omställning av energi till mer förnybart.

Inget av dessa styrmedel har spelat någon speciellt framträdande roll efter Centerpartiets inträde i den svenska regeringen. Det är att ta i lite att säga att det tredje benet introducerades under Centerpartiets tid i regeringen. Jag skulle vilja hävda att vi hade koldioxidskatt även innan Centerpartiet kom in i den svenska regeringen. Vi hade elcertifikat redan innan Centerpartiet kom in i den svenska regeringen. EU:s utsläppshandel är inte någonting som hade med Centerpartiets inträde i den svenska regeringen att göra. När det gäller de lokala klimatinvesteringsprogrammen är det Centerpartiet i regeringsställning som har avvecklat dem. De är i princip borta nu.

Energiministern har en del frågor att svara på. Jag skulle tycka att det var mycket klokt om energiministern kunde börja med att svara på de två enkla frågor som jag hade, nämligen: 70 miljoner till forskning på kärnkraft – är det direkt eller indirekt subvention? Hur blir kärnkraften verkligen en parentes i svensk energihistoria? Vi kan se att de styrmedel som

Centerpartiet har introducerat i regeringen är att vi bygger ny kärnkraft, satsar på ny forskning och ökar vårt fossila beroende med nya fossilgasledningar bland annat plus att man har infört kommunalt veto mot vindkraften – det glömde jag bort tidigare.

Energiministern vill ha en del svar från Socialdemokraterna. Energiministern är väl medveten om att vi gärna söker breda energiöverenskommelser. Vi tycker att det är viktigt. Det är viktiga besked för framtiden. Hon är också medveten om att vår politik ganska länge varit att vi ska eliminera vårt beroende av kärnkraft. Vi ska göra det så att vi klarar jobben och välfärden, och vi ska göra det genom att bygga ut det förnybara. Den politiken ligger fast. Det är klart att vi ska fasa ut kärnkraften; den är ingen hållbar energikälla.

Om Maud Olofsson plötsligt lyssnar mycket på IF Metall här i Sverige kan hon också lyssna lite på IG Metall, som är positiva till att Tyskland ska avveckla sin kärnkraft.

Jag har svarat på frågorna, och nu förväntar jag mig att energiministern svarar på de frågor som jag har ställt till ministern.

Anf. 44 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Hur den svenska kärnkraften ska göras till en parentes är en intressant fråga. Även jag är intresserad av svaret och hade önskat att energiministern svarade på den, inte minst med tanke på den breda överenskommelse som hon påstår att regeringen har. Jag skulle inte kalla den bred eftersom det är en minoritetsregering.

Jag skulle vilja peka på en tydlig skillnad mellan de olika långsiktiga energivisioner som finns i svensk politik.

Regeringens energiöverenskommelse går tydligt ut på att vi ska öppna upp för ny kärnkraft i Sverige. Samtidigt ska vi, som energiministern redogjorde för, minska beroendet av den, och – det som Centerpartiet helst vill prata om – vi ska bygga upp ett tredje ben med förnybar energi.

Å andra sidan finns den andra energiöverenskommelsen, den röd-gröna, där vi tydligt visar att vi borde fortsätta på spåret att avveckla svensk kärnkraft, det spår som har varit huvudlinje i svensk politik under lång tid. Där har Centerpartiet varit medverkande till att få bort den från den svenska energipolitiska dagordningen för regeringen. Det är det ansvar ni har i svensk politik. Det är ett av de största avtryck i den svenska energipolitiken som Centerpartiet har satt. Först var ni pådrivare för att vi skulle avveckla kärnkraften. Sedan var ni pådrivare till en regeringspolitik där man gör det motsatta: att politikerna ska backa, inte ha någon roll i att säga vilka energiformer som är långsiktigt hållbara, inte säga att kärnkraften inte är långsiktigt hållbar. Man öppnar upp för att investerare ska kunna satsa mer på kärnkraft i stället för att peka på att det vi behöver satsa på till hundra procent är det förnybara.

Miljöpartiet vill inte, Maud Olofsson, ha ett tredje ben med förnybart i svensk energiproduktion. Vi vill att hundra procent förnybar energi på lång sikt är det som är målet för svensk energipolitik. Vi vill att det underlaget tas fram, och det säger jag nej till. Det tycker jag är beklagansvärt.

Anf. 45 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Det ställdes ett antal frågor om den socialdemokratiska energipolitiken. Den som har bytt ben i energipolitiken är väl Centerpartiet, inte Socialdemokraterna. Vi har stått fast vid den överenskommelse och de kongressbeslut vi haft ända sedan vi började samarbeta med Centerpartiet och Vänsterpartiet. Det var bara en enda liten sak vi lade till i överenskommelsen med Miljöpartiet och Vänsterpartiet, och det var att man skulle pröva hur vi skulle göra med kärnkraften varje mandatperiod. Det intressanta i detta är att det kommer varje regering att få göra, om inte vart fjärde år så vart femte eller sjätte år. Kärnkraftslobbyn uttrycker mycket tydligt och klart att de uppgraderingar som gjorts inte räcker så många år som sagts. De kanske räcker bara halva tiden eller kanske inte ens så lång tid. Det måste väl Maud Olofsson vid något tillfälle ha hört.

Den som har bytt ben när det gäller energipolitiken är Maud Olofsson, och hon har mer att svara för än vad vi har i den här frågan i alla fall.

När det gäller elcertifikaten tillhör vi socialdemokrater dem som tycker att elcertifikaten är ett av de viktigaste styrmedlen i energipolitiken. Det är och förbli så. Sedan måste de ibland kompletteras med andra metoder, men elcertifikaten är och förblir ett av våra viktigaste styrmedel; det är ingen tvekan om det. Sedan kanske man på sikt måste formulera om dem, men de är viktiga för att man på något sätt ska kunna styra.

Det som är viktigast att konstatera i sammanhanget är, tycker jag, att vi socialdemokrater vill ha en bred överenskommelse i energifrågorna. Det har vi sagt många gånger från denna talarstol. Men problemet är: Vem ska vi göra detta med? Det är problemet när vi har en regering som gör att ändrar man bara ett enda litet kommatecken i energiöverenskommelsen mellan de fyra allianspartierna kommer hela idén med Alliansen att falla, med de kärnkraftsivrande folkpartisterna, de till kärnkraften mer tveksamma centerpartisterna och Moderaterna och Kristdemokraterna däremellan. Det är klart att det kommer att falla. Jag är tveksam om det över huvud taget kan bli någon bred överenskommelse som kan tillfredsställa den svenska industrins behov av energi i framtiden av den anledningen att man har låst fast sig så hårt i Alliansen.

Anf. 46 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Herr talman! Åsa Romson hävdar att regeringen är i minoritet. Det förutsätter att det finns en majoritet i den här frågan för någonting annat. Jag kan inte tänka mig att Åsa Romson menar att det finns en bred överenskommelse om energipolitiken mellan Miljöpartiet, Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna. Det är det som är utgångspunkten. Det skulle vara överraskande för svenska folket om det visade sig att det fanns en överenskommelse med Sverigedemokraterna om energipolitiken.

Det finns inte ens en överensstämmelse mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet i dag. Vi har precis hört att ni inte är överens om elcertifikaten. Ni tycker ju olika. Hur ska ni kunna styra och ställa om, om ni inte ens använder det mest verksamma instrumentet för att åstadkomma detta, nämligen elcertifikat? Jag är jätteglad över att ni ger ett tydligt besked från Socialdemokraterna att elcertifikaten är det

viktigaste instrumentet. Det återstår för er att prata med Miljöpartiet i den delen.

Prövningen varje mandatperiod tog jag upp därför att det är så viktigt för dem som ska investera att det finns långsiktiga spelregler. Som jag säger diskuterar jag med svensk basindustri och med representanter för olika fackliga organisationer som alla säger: Skapa långsiktighet, skapa breda lösningar. Jag är beredd att göra det, men då kan man inte ha ett hattande och säga att man ska pröva allting hela tiden.

Koldioxidskatten, som vi har höjt, och elcertifikaten som vi har höjt ambitionerna för, är de långsiktiga spelregler som investerarna behöver. Och de har svarat genom att investera mer än någonsin i det förnybara.

Det ni skulle åstadkomma är bara en större osäkerhet som investerarna skulle möta med att säga: Nej, vi vågar inte investera, för vi vet inte vad som händer. Det är det enda som skulle ske.

Vi har under den här mandatperioden varit beredda att höja ambitionerna. Vi är beredda att utveckla hela det här systemet för att göra det ännu starkare, och det kan vi visst behöva göra.

Kärnkraften ska inte ha några subventioner. Vi har haft en lagstiftning tidigare som har gjort att de har haft subventioner i form av att vi har tagit ansvar för säkerhetsfrågorna, till exempel. Nu är det kärnkraftens sak att ta ansvar för det. Vi kommer inte att gå in med några statliga stöd till detta.

När det gäller frågan om forskningen är det grundforskningen som handlar om säkerhetsfrågor, och Jan Björklund har redan svarat på frågan i den här kammaren. Det är inga hemliga avtal som finns i detta.

Det vi ser nu är inte en jättestor efterfrågan på att gå in och investera i kärnkraft. Det är det faktiska resultatet. Jag tror att en förklaring naturligtvis är det som har hänt i Fukushima. Jag tror också att det faktum att vi säger att vi inte går in och subventionerar gör att man måste räkna igenom sina kalkyler på ett annat sätt. Men det är inte vi i den här regeringen som ser till att det byggs. Så var det förut. Det var regeringen som subventionerade kärnkraft förut – en storskalig introduktion som gjorde att det förnybara slogs ut. Då kommer jag till: Har jag bytt fot? Nej, men jag har bytt strategi, för jag såg att det som hände från 70-talet och framåt innebar att kärnkraften fick en dominerande ställning, och vid sidan om den vattenkraften för elproduktionen.

Om det ska vara möjligt att få in det förnybara måste man ändra strategi, om man ser att den förra har misslyckats. Ni vill ju inte det. Men jag är beredd att ändra strategi. Det jag kan se nu åren efter energi- och klimatöverenskommelsen är att det händer som jag vill ska hända. Vi minskar nämligen beroendet av kärnkraften och vattenkraften för elförsörjningen, vi bygger mer förnybart, vi satsar mer på energieffektivisering och vi minskar klimatutsläppen.

Anf. 47 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag tycker att det är ganska uppenbart att uppgörelsen om kärnkraften var priset som Maud Olofsson fick betala för att sitta i regeringen, och hon var uppenbarligen beredd att betala det.

När det gäller att det varken blir direkta eller indirekta subventioner till kärnkraften ger faktiskt Maud Olofsson ett svar här och hänvisar till att Jan Björklund har sagt att 70 miljoner av svenska forskningspengar

direkt till kärnkraftsforskning i Frankrike inte är en subvention. Jag förstår att ditt näringsdepartement svarar på frågan: Vi håller på att utreda frågan om vad som är subvention eller inte. Men uppenbarligen hänvisar Maud Olofsson till Jan Björklund, som får definiera att 70 miljoner i forskningspengar direkt till kärnkraft inte är en subvention. Det öppnar för frågan om vad som är direkta och indirekta subventioner till kärnkraft.

Kärnkraften är för mig en mycket moralisk fråga. Uranbrytning, kärnbränsle och kärnavfall är något av det mest riskfyllda man kan syssla med. Inte minst erfarenheterna från Japan och Fukushima säger oss det. Vi har rapporter om Vattenfalls gruva, Rössinggruvan i Namibia. Befolkningen där rapporterar om mångåriga folkhälsoproblem, cancer och så vidare, efter urbanbrytning – uran som har tagits upp för att vi ska ha vår kärnkraft. Vi har kärnavfallet, och efter 30 års forskning kan vi ändå inte svara på frågan om vi faktiskt kommer att klara av att förvara det radioaktiva avfallet i hundra tusen år, som inkluderar en ny istid. Det är mycket moraliska frågor. Vi dumpar avfallet på kommande generationer och låter andra ta upp uranet för oss.

Jag är mycket glad över att jag tillhör ett parti som har sagt att vi tänker fasa ut vårt beroende av kärnkraft, för det är en ohållbar energikälla av många olika skäl. Och vi tänker göra det på ett klokt sätt så att vi tryggar jobb och välfärd i det här landet.

Anf. 48 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag hade tänkt avstå från det sista inlägget, men det är lite svårt att avstå när man debatterar med Maud Olofsson, måste jag säga.

När det gäller strategin kan Maud Olofsson inte garantera ett enda dugg med den politik som hon driver, därför att vi vet inte hur lång tid de kärnkraftverk som vi har i dag kommer att hålla. Och man tar inte fram någon plan för hur avvecklingen ska gå till, för då skulle Folkpartiet säga bestämt nej.

En annan sak som är intressant är att man heller inte vet om det finns någon som vill bygga några nya kärnkraftverk. Man säger att man kan tänka sig det, men det är väldigt dyrt. Och vi är ju helt överens i den här kammaren, oaktat vad vi tycker i kärnkraftsfrågan, om att staten i alla fall inte ska bidra med finansiering, och det är väl bra. Men därför vet vi inte om det blir några nya kärnkraftverk. Observera att det finns två kärnkraftverk som har byggts under senare år i Europa, inget i USA och ett tiotal i Asien! Och det lär väl bli stopp för utbyggnaden även i Asien, för efter att det har inträffat en olycka har man ju alltid slutat att bygga ut.

Att strategin för avveckling skulle vara säker med Maud Olofsson vid rodret är nog inte riktigt med sanningen överensstämmande. Maud Olofsson vet lika lite om vad som kommer att hända med svensk kärnkraft som jag eller någon annan gör, så det gäller nog att fundera över, och kanske ge våra myndigheter i uppdrag att fundera över, på vilket sätt och i vilken takt man ska fasa ut kärnkraften ur svenskt energisystem. Det är en viktig uppgift som vi måste ta oss an.

Jag är övertygad om att Maud Olofsson och jag har exakt samma uppfattning här, men det kan inte Maud Olofsson erkänna här från talarstolen.

Anf. 49 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Herr talman! Börje Vestlund är bra på det sättet att han bekräftar regeringens linje. Det är precis det han gör. Han säger ju att då ni har sagt att det inte ska bli några subventioner kommer ingenting att byggas. Det vet vi inte, men det ser inte ut som investerare står på kö för att få investera i kärnkraft. Jag tycker att det här var ett bra klarläggande från Börje Vestlund.

Anledningen till att jag har bytt strategi är att jag och Centerpartiet såg från 70-talet och framåt att beroendet av kärnkraften ökade hela tiden. Ska man göra någonting måste man dra några slutsatser av utvecklingen, och det var det Centerpartiet gjorde. Vi bytte strategi för att få fram mer av det förnybara. Det är det som lyckas. Det är bara att titta på siffrorna! Ni behöver inte ens tro på mig. Ni kan titta på fakta och statistik, så kan ni se att det är det förnybara som byggs ut. Det är satsningen på att minska klimatutsläppen som ger resultat.

Vi är inte färdiga. Vi måste ställa om hela fordonsparken för att minska klimatutsläppen. Vi måste bygga mycket smartare hus för att minska klimatutsläppen. Vi måste se till att industrin använder mindre energi och blir mer energieffektiv. Det är massor av saker som återstår.

Jag tror egentligen att vi skulle kunna hitta en överenskommelse med Socialdemokraterna, för i debatten som vi för här står vi inte så väldigt långt ifrån varandra. En ansvarsfull energipolitik innebär att vi skapar långsiktiga spelregler. Och jag hoppas verkligen att Håkan Juholt står fast vid att han är beredd att diskutera med regeringen, för jag är beredd. Jag tror att det skulle ge ännu mer långsiktiga spelregler för dem som ska investera.

Till sist vill jag tacka för debatten. Men jag vill också säga att om vi ska klara framtiden för våra barn och barnbarn måste vi våga fatta politiska beslut. Då måste vi klara av att diskutera klimat, politik och elpriser samtidigt och med mod försvara också när det blir kritik mot att det blir höga priser när man ställer om. Och det förväntar jag att de som har deltagit i den här debatten kommer att göra.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2010/11:403 om tillstånd för uranbrytning

Anf. 50 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Herr talman! Jonas Sjöstedt har frågat mig hur jag kommer att ställa mig till en ansökan om uranbrytning som uppfyller alla miljökrav och som inte hindras av ett kommunalt veto.

Vi har diskuterat uranbrytning i kammaren vid flera tillfällen och senast i april. Den fråga som Jonas Sjöstedt nu ställer refererar till en hypotetisk ansökan.

För uranbrytning finns en omfattande tillståndsprocess som vi är bundna av. Det är regeringens uppfattning att vi har ett starkt och tydligt regelverk för hantering och utvinning av mineral. Jag anser att lagstiftningen både ger möjligheter till utveckling av nödvändiga kunskaper om vad som finns i vår berggrund och ställer skarpa krav – inte minst miljö-

mässigt – på vad som ska uppfyllas i en tillståndsprocess. Alla ansökningar som kommer in avser jag att behandla med respekt och i enlighet med vår lagstiftning.

Prot. 2010/11:113
10 juni

*Svar på
interpellationer*

Anf. 51 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman och minister Maud Olofsson! Jag har ställt en rak och enkel fråga i min interpellation: Om alla villkor är uppfyllda för att bryta uran i Sverige, kommer regeringen då att ge sitt tillstånd eller inte?

Jag kan bara beklaga att jag inte får något svar på det över huvud taget:

Maud Olofsson är i dag ganska ensam bland ledande politiker om att inte kunna besvara denna fråga. Flera av hennes kolleger i regeringen besvarar den med ja; de vill ha uranbrytning i Sverige. Vi rödgröna besvarar den med nej; vi kommer inte att ge tillstånd. Den ansvariga ministern vill eller kan dock inte ge besked i denna enkla, raka och grundläggande fråga. Det verkar inte finnas någon åsikt, någon politik eller något besked att ge väljarna. Jag beklagar det. Det gör att en ny debatt om detta är nödvändig.

Om de rödgröna hade haft makten i Sverige hade vi gett beskedet att det inte blir någon uranbrytning. Det hade också varit en signal till den omfattande prospekteringsverksamhet som finns om att det inte är någon större idé; vi kommer inte att ge tillstånd för brytning.

Det är blandningen av otydlighet från ministrarnas sida och positiva besked från andra ministrar i Alliansen som har öppnat för den omfattande uranprospekteringen i Sverige.

Varför är vi vänsterpartister så kritiska? Jo, på grund av de stora miljörisiker som är förknippade med uranbrytning. Vi har ganska låga uranhalter i den svenska malmen. Det betyder att avfallsmängderna kommer att bli stora. I många fall handlar det dessutom om avfall som innehåller annat som vi inte vill ha upp ur backen. Det kan exempelvis vara andra tungmetaller som ska deponeras under mycket lång tid med risk för läckage, till exempel i vattensystemet.

Till skillnad från annat avfall är avfallet efter uranbrytning radioaktivt. Vad händer om det läcker ut? Vad händer med vår natur? Vad händer med turismen? Vad händer med våra möjligheter och vårt rykte?

Detta är problem som finns kvar i åtskilliga generationer efter brytningen.

Uranbrytning är förknippad med stora arbetsmiljöproblem, med damm och gaser. Vi har erfarenhet från Billingen i Västergötland där miljösaneringen har kostat hundratals miljoner och fortsatt fram till våra dagar, trots att brytningen upphörde för länge sedan.

Det finns en berättigad grund till oro för att det ska bli uranbrytning i Sverige, och därför har vi rätt att få besked i frågan.

I Västerbottens län har 9 000 personer skrivit under namnlistor mot uranbrytning i Sverige och Västerbotten. Denna namninsamling har minister Maud Olofsson sagt sig inte ha tid att ta emot. Hon har inte ens fem minuter, fast hon själv bor i Västerbotten. Det är en arrogans mot människors miljömedvetande och ansvar för kommande generationer. Det tar inte så mycket tid att bromsa in några minuter på flygplatsen i Umeå eller ge besked för en mottagning på departementet i Stockholm.

Det handlar givetvis också om kärnkraften. Ska vi fortsätta ha kärnkraft är det logiskt att vi har uranbrytning med alla de miljörisker som det medför. Regeringen har öppnat för tio nya reaktorer.

Vi skulle välja att steg för steg avveckla kärnkraften i takt med att vi bygger ut ett elöverskott och de förnybara alternativ som i dag både finns och är ekonomiskt konkurrenskraftiga.

Jag ska ge ministern en chans till att svara på frågan, men jag ska formulera den på ett lite annat sätt. När andra ministrar i regeringen, till exempel Jan Björklund, säger ja till uranbrytning, företräder de då regeringens politik eller kan ministern säga: Nej, det är inte regeringens politik?

Anf. 52 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Herr talman! Det är bra om vi grundar diskussionen på saklighet. Sverige har en låg uranhalt i urberget. Den ligger på 0,1 procent. Det är förklaringen till varför vi inte har haft några ansökningar om uranbrytning sedan 70-talet.

Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet driver en kampanj nationellt och i Västerbotten där man hotar med att uranbrytning kommer, men så ser verkligheten inte ut.

Eftersom jag inte har haft tid att ta emot namninsamlingen har vi erbjudit tid på departementet, men det är Jonas Sjöstedt inte intresserad av. Självklart är vi intresserade av att lyssna på vad människor tycker. Det är bra att folk engagerar sig mot uranbrytning.

Centerpartiet vill inte ha uranbrytning. Anledningen till att det inte finns en regeringsståndpunkt är att det aldrig funnits någon ansökan att ta ställning till. Jag tror att Folkpartiet och Moderaterna är positiva, men Centerpartiet motsätter sig det. Det finns dock ingen ansökan hos regeringen om detta, och det är det som är det intressanta.

Det Jonas Sjöstedt inte berättar är att han vill införa kommunalt veto mot prospektering. Men då måste man titta på gruvindustrin. Är det något som driver fram tillväxten i svensk gruvnäring är det prospekteringen. Det gör att tillväxten i gruvindustrin ökar i hela Sverige, och vi får ökade skatteintäkter och inkomster. Men Vänsterpartiet och Jonas Sjöstedt säger att vi inte ska hålla på med detta.

Sverige är nästan världsunikt när det gäller våra möjligheter att prospektera med den kunskap vi har om berggrunden. I berggrunden finns allt möjligt, uran och annat. Jag har frågat Jonas Sjöstedt förut: Hur ser den borrh ut som ska ta sig ned genom jordytan och ta sig förbi uranet? Den finns inte. Borrar man i jorden kommer det upp både uran och andra mineraler.

Poängen med prospekteringsverksamheten är att vi har fått ökad kunskap och ökade möjligheter att ha gruvverksamhet i Västerbotten och runt om i Sverige.

Det vore hedersamt av Jonas Sjöstedt att berätta för medborgarna, som är beroende av gruvindustrin, att detta inte kommer att vara möjligt framöver eftersom ni kommer att dra ned på ambitionen att bygga Sveriges mineralindustri. Det är ju vad ni egentligen säger.

När det gäller uranbrytning finns det ett kommunalt veto. Det är ni också tveksamma till. Det finns särskilda miljökrav för uran. Lagstiftningen är enormt strikt.

Jag kan försäkra Jonas Sjöstedt att Centerpartiet kommer att vara mot uranbrytning i varenda kommun. Vi har drivit fram beslut i kommuner där man säger nej.

Det viktiga är dock att det inte finns några sådana ansökningar att ta ställning till, och därför har regeringen inte heller fattat något sådant beslut.

Det har inte kommit någon sådan ansökan sedan 70-talet. Jonas Sjöstedt försöker skrämja västerbottningar och andra med att det kommer uranbrytning, vilket inte är med verkligheten överensstämmande.

Vi kommer att ställa om energisystemet mot det förnybara. Jag har precis haft en debatt om detta. Det är vår huvudsakliga inriktning för att minska beroendet av kärnkraft, och jag har tagit ansvar för den politiken.

Jag är dock angelägen om att vi också ska ha goda förutsättningar för svensk gruvnäring. Vi har mycket tillväxt att vinna om vi fortsätter ha en öppen och bra prospekteringsverksamhet.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 53 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Maud Olofsson säger att Centerpartiet kommer att försöka använda det kommunala vetot. Det litar jag på. Problemet är att Centerpartiet verkar ha en politik i Stockholm och en i kommunerna. Att då inte kunna säga att Centerpartiet kommer att gå emot uranbrytning i regeringen är ganska anmärkningsvärt. Det tyder på att man har en sorts dubbel bokföring i denna fråga.

Det vore rimligt att statsrådet tar sig fem minuter och träffar dem som står bakom namninsamlingen. Det är klart att de vill tala med dig; du är ansvarig. Det vore rimligt att ge dem tid att göra det.

Maud Olofsson slarvar med fakta. I den förra debatten vi hade påstod statsrådet att vi är för att förbjuda uranprospektering i Sverige. Det är inte sant. I denna debatt påstår statsrådet att vi är för att införa kommunalt veto mot prospektering. Det är heller inte sant. Vi har aldrig motionerat om det från Vänsterpartiet.

Det vi har motionerat om är ett kommunalt veto när undersöknings-tillståndet specifikt gäller uran. Det innebär givetvis inte att en prospektering förbjuds om man råkar få upp en bråkdel uran när man borrar efter annat. Det finns ingen som någonsin har påstått något sådant. Det är en fullständigt konstruerad argumentation vars huvudsakliga syfte verkar vara att få minuterna att gå så att man inte behöver svara på den fråga som ställts, nämligen: Tycker ministern att det ska ges tillstånd till uranbrytning eller inte?

Då kan man inte stå och hitta på politik för andra partier för att slippa svara på frågan.

Detta är inte den enda gång som ministern har varit slarvig med fakta i denna debatt. I den förra debatten vi hade om uranbrytning med anledning av en interpellation från Lise Nordin säger statsrådet: "Sverige bestämmer naturligtvis över sitt eget uran." Men det stämmer inte.

Artikel 52 i Euroatomfördraget, en del av EU:s primärrätt, stadgar att det i praktiken är EU:s förvaltningsorgan som har optionsrätt och bestämmanderätt över det klyvbara materialet. Jag citerar ur den nämnda artikeln: "Försörjningen med malmer, råmaterial och speciella klyvbara material skall i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel säkerställas enligt principen om lika tillgång till resurserna och genom gemensam

försörjningspolitik.” Vidare står det att det upprättas ”en byrå; denna skall ha optionsrätt till malmer, råmaterial och speciella klyvbara material”. Den ska också ha ”ensamrätt att ingå avtal om leverans av malmer, råmaterial och speciella klyvbara material från länder inom eller utom gemenskapen”. Det gäller alltså eget producerat uran eller importerat material.

Det är Euroatoms energiförsörjningsorgan som har den absoluta bestämmanderätten enligt EU:s fördragstext. Att ministern då kan påstå i kammaren att vi bestämmer själva menar jag tyder antingen på okunskap eller på ignorans i förhållande till det regelverk som vi är underställda inom Europeiska unionen. Jag skulle gärna vilja ha ministrerns kommentar till det.

Frågan kvarstår. Regeringen har öppnat för att bygga tio nya reaktorer i Sverige. Det finns en logik i att om man har kärnkraft bryter man sitt uran. Då tar man de fulla miljöriskerna. Vi har gett besked om att vi stegvis kommer att avveckla kärnkraften. Därför menar jag att vi också har en helt annan tyngd när vi säger att vi väljer bort att bryta uranet i Sverige. Där går skiljelinjen mellan regeringen, som kan tänka sig fortsätta kärnkraftssatsningar, och oss i den rödgröna oppositionen. Vi vill ha en politik för avveckling av kärnkraften.

Nu säger Centerpartiet att vi får se hur det blir. Marknaden får i praktiken bestämma. Det verkar gälla både uranbrytning och kärnkraft. Det påminner mig om ett gammalt kungligt ordspråk från *Mosebacke Monarki*. Kung Sune hade som ordspråk: ”Går det, så går det”. Det verkar vara regeringens politik när det gäller både kärnkraft och uranbrytning.

Anf. 54 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Maud Olofsson! Jonas Sjöstedt! Jag tycker att det är bra att vi har en kartläggning av vad vi har i berggrunden i Sverige. Jag tror att vi har en av världens bästa kartläggningar just av mineraler i berggrunden. Det är inte någon nackdel.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att Vänsterpartiet vill ha ett kommunalt veto mot just uranprospektering. Jag förstår egentligen inte riktigt hur det ska gå till i praktiken, om jag ska vara ärlig. Ska vi förbjuda prospekteringsföretag att ta upp borrhärdar där flera mineraler följer med upp samtidigt? Det kan man inte ha koll på i förhand. Jag vet inte riktigt hur det ska gå till.

Vi har ett kommunalt veto när det gäller uranbrytning i dag. Vi har också en stark miljölagstiftning. Det kommunala vetot kom till för ungefär 40 år sedan, och det gjordes för att stoppa en uranbrytning i Ranstad – om jag inte minns fel.

Jag är personligen inte för uranbrytning. Men jag har en tilltro till våra lokala politiker. Det har Centerpartiet haft i snart 40 år när det gäller just denna fråga. Jag gick med i Centerpartiet därför att jag tror på lokal kraft. Jag tror också på att makten ska komma underifrån, och jag litar på mina lokala företrädare ute i kommunerna.

Jag skulle vilja ge ett råd till Jonas Sjöstedt. Han skulle kunna uppmana sina lokala politiker runt om i Sverige att skriva lokala motioner just mot uranbrytning.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att du, Jonas Sjöstedt, säger att du inte litar på de företrädare som finns ute i kommunerna. I 40 år har

Vänsterpartiet litat på sina kommunala företrädare. Nu säger ni: Det gör vi inte längre, för nu ska pappa staten komma in och säga att vi inte ska bryta uran och att de kommunala företrädarna inte kan ha detta ansvar trots att de har haft det länge!

Jonas Sjöstedt! Jag måste säga att det är ett riktigt underbetyg till våra kommunala politiker. Det skriver inte jag under på.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 55 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Herr talman! Låt oss börja i energipolitiken, för det är ändå där det börjar. Ska vi minska beroendet av kärnkraften eller ska vi öka det? Regeringen har sagt att vi ska minska beroendet av kärnkraften. Jag upprepar detta. Det står i en proposition som vi har tagit ställning till. Om man minskar beroendet av kärnkraften minskar man också beroendet av de råvaror som kommer till kärnkraften.

Det är ingen – utom möjligen Jonas Sjöstedt och någon miljöpartist – som tror att det kommer att byggas tio nya reaktorer. Det finns inte på kartan. Däremot har vi öppnat för att byta reaktorer mot nya om det finns någon som är beredd att investera i detta. Det är den första grunden.

Det som händer nu – återigen – är att vi bygger det förnybara. Vi bygger det tredje benet. Om man ska kunna minska beroendet av kärnkraften måste man ha någonting annat i stället. Vi kan inte ställa människor på bar backe eller säga åt svensk basindustri att tyvärr har vi inte tillräckligt med el i år. Det går inte att göra så. Om man är ansvarsfull politiker måste man berätta sanningar, och man måste göra saker steg för steg. Jag tror att det är viktigt att vi ger denna tydlighet till svensk basindustri och talar om att det är på det sättet.

Jonas Sjöstedt menar att det Vänsterpartiet säger är att man ska ha ett kommunalt veto mot uranbrytning. Det är ju samma sak! Vad skulle hända om jag säger det? Ingen skriver väl att de letar efter uran. Det skulle inte hända någonting. Sedan hittar man kanske uran. Vad gör vi då? Det är precis som Helena Lindahl säger: Vad gör vi om de hittar uran? Ska man ha rapporteringsskyldighet? Hur mycket uran måste de hitta för att det ska bli rapporteringsskyldigt? Hur ska det gå till?

Det enda sunda i det här är att stå fast vid det som Centerpartiet har drivit under lång tid, nämligen det kommunala vetot. Vi har ingen skild politik på nationell och lokal nivå. Vi tycker inte att man ska ha uranbrytning i Sverige. Men regeringen har aldrig tagit ställning till frågan, för det finns ingen ansökan. Vi har lite olika åsikter i partierna. Men regeringen har alltså aldrig tagit ställning till någon ansökan, och det finns ingen ansökan. Jag ser inte heller framför mig att det kommer att komma en ansökan inom de närmaste åren. Jag har i alla fall inte någon sådan information.

När det gäller EU är det Sverige, och varje nation, som bestämmer detta. Det här är ingen EU-fråga. Den finns i fördraget, men i grunden är det varje land som bestämmer vad man gör med sina urantillgångar. Så är det också när det gäller andra. Man säger att det finns strategiska resurser i Europa, men det finns det på många områden. Varje land bestämmer. Det finns ingen EU-myndighet som kan komma till Sverige och säga: Nu ska ni bryta uran!

Det är viktigt att säga detta, för Jonas Sjöstedt leker med sanningen – om jag ska uttrycka mig milt. Han försöker att både skrämman upp männi-

skor i Västerbotten och på andra ställen och att komma med osanningar för att stärka sin egen sak.

Det viktiga att säga är att Jonas Sjöstedt i nästa steg kommer att hindra svensk gruvbrytning. Han kommer att försvara för svensk gruvindustri att verka i Sverige därför att han kommer att krångla till reglerna – inte bara när det gäller det kommunala vetot för uran utan också på andra områden med miljölagstiftning och annat.

Det svensk gruvindustri säger till mig är att det som gäller prospektering nu är otroligt bra eftersom vi har en sådan kunskap. I Malå har vi en källa till kunskap som hela världen efterfrågar tack vare att vi har öppnat prospekteringen såsom vi har gjort. Det växer fram jobb i norra Sverige. Detta hotas om Jonas Sjöstedt skulle få sin vilja igenom. Det är detta som är viktigt att veta för västerbottningarna, som också har skrivit på namnlistorna: Jonas Sjöstedt spelar med dubbla kort – som vanligt, skulle jag vilja tillägga. Han talar inte om att det är svensk gruvindustri han vill åt.

Anf. 56 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Anfall är bästa försvar, brukar det sägas. I brist på svar på en enkel fråga får man höra vilda utfall åt olika håll här om att jag skulle vilja attackera svensk gruvnäring i största allmänhet genom att inte vilja att man alltid tillåter prospekteringstillstånd som siktar på uran i vissa kommuner.

Jag tycker att det resonemanget både är överdrivet och faller på sin egen orimlighet. I flera led har dessutom Maud Olofsson framfört direkta osanningar på området, inte minst här i kammaren, om Vänsterpartiets politik. Jag tycker att det tyder på en viss desperation.

Jag har frågat efter regeringens och ministrarnas åsikt i frågan. Jag beklagar att vi inte kan få den. Det är en grundläggande brist på politiska besked.

Jag häpnar också över ministrarnas tolkning av artikel 52 i Euroatomfördraget. Jag har aldrig påstått att EU kan tvinga oss att bryta uran. Det kan inte EU. Men artikel 52 säger att när någon bryter uran är detta uran underställt optionsrätten inom Europeiska unionen. Det är det jag har tagit upp. Bestrider ministern detta? Menar ministern att vi är undantagna från artikel 52 i Euroatomfördraget? Det skulle jag vilja ha ett besked om.

Vi är för att bygga ut alternativen, att vi ska ha ett överskott av energi och att vi steg för steg ska avveckla kärnkraften på ett ansvarsfullt sätt. Det skiljer oss från regeringen som inte har en så tydlig strategi som vi har.

Jag tycker också att frågan om kommunalt veto är lite märklig. Centerpartiet vill ha ett kommunalt veto mot vindkraft, men man kan inte tänka sig att ha ett kommunalt veto mot prospektering efter uran. Jag tycker att det är en lite märkligt prioritering.

Nu har dessa 9 000 personer skrivit på den här namninsamlingen. Representanter för dem hade hoppats att få träffa Maud Olofsson och diskutera frågan med henne. Det får de inte göra. Jag beklagar det. Där på bänken i den där pärmen ligger de 9 000 namnen. Det är framför allt människor från Norrlands inland som har skrivit på de här listorna. Efter den här debatten har Maud Olofsson alla möjligheter att ta emot de här namnlistorna från mig utanför kammaren och på det sättet visa respekt

Anf. 57 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Jag ber om ursäkt för min röst. Jag har inte druckit whisky, utan jag har tyvärr blivit förkyld.

Jag kan inte låta bli att kommentera det Jonas Sjöstedt sade. Vi vill inte ha ett förbud mot uranprospektering eftersom vi tror att det kan lägga en död hand över annan prospektering. Som vi sade tidigare vet vi inte hur man på förhand ska kunna veta vilka mineraler som följer med upp när man tar upp en borrhärd. Ska vi på förhand säga att man inte får ta upp uran? Hur ska man kunna förhindra det? Vi vet ju att det finns andra mineraler som brukar följa med där uran finns.

Sedan finns det en annan sak som jag antar att Jonas Sjöstedt inte kommer att kunna svara på i dag, men jag är fortfarande väldigt nyfiken. Om det kommunala vetot har stoppat uranbrytning i nästan 40 år, varför tror då Jonas Sjöstedt inte att det fungerar i dag? I 40 år har Jonas Sjöstedt litat på sina kommunala företrädare, men i dag står Jonas Sjöstedt i talarstolen och säger att han egentligen inte litat på sina kommunala företrädare och därför måste pappa staten ta över ansvaret. Som jag sade tidigare är det ett verkligt underbetyg till alla de vänsterpartister och andra lokala politiker som verkar i våra kommuner. Jag antar att vi kanske får ta den diskussionen en annan gång, men det gör mig både upprörd och förvånad.

Anf. 58 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Herr talman! Det är regeringens åsikt att vi har en tillräckligt bra lagstiftning för att klara ansökningar av det här slaget. Det finns inte en massa ansökningar om uranbrytning nu. Det är inte sant. Det finns prospektering och undersökningar, men det finns inte några ansökningar om uranbrytning. Jag återkommer till att Jonas Sjöstedt försöker skrämmas med att det kommer att bli uranbrytning.

Jag stöder Helena Lindahls inställning här när det gäller det kommunala vetot. Vi litat på våra kommunala företrädare. Det kanske inte Jonas Sjöstedt gör i sitt parti. Jag är partiledare för Centerpartiet, och jag litat på våra kommunala företrädare i den här frågan.

Det finns ingen inom EU som kan tvinga ett land till någonting. Det här är en lagstiftning som gör att vi själva bestämmer om vi vill ha uranbrytning eller inte. Försök inte säga någonting annat!

När det gäller namninsamlingen tycker jag naturligtvis att det är jättebra att människor engagerar sig, men det måste ske på riktiga grunder och med ett riktigt faktaunderlag. Och där sprider Jonas Sjöstedt fel fakta. Jag har tagit upp Jonas Sjöstedts och Vänsterpartiets inställning när det gäller förprospektering av uran och den kommunala vetorätten, och det har jag gjort därför att jag vill tala om för medborgarna att han spelar med dubbla kort. Jonas Sjöstedt berättar inte att det här är ett hot mot svensk gruvindustri. Det är därför jag tar upp det. Det är klart att Jonas Sjöstedt inte vill höra det. Det är klart att Jonas Sjöstedt inte vill berätta på hemmaplan att han vill motarbeta svensk gruvindustri eftersom den är viktig för Västerbotten. Men jag vill berätta det därför att de ska veta att Vänsterpartiet sysslar med falsk marknadsföring.

Svar på
interpellationer

Omställningen till det gröna är framtiden. Det kommer mer vindkraft, mer bioenergi och mer kraftvärme i Västerbotten, och det gör det tack vare regeringens energipolitik. Det handlar inte om mer uranbrytning utan om mer förnybart.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2010/11:406 om jobben i Norrsundet

Anf. 59 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Herr talman! Raimo Pärssinen har frågat mig vad jag har gjort och avser att göra för att främja och utveckla industrijobben i Gävleborg.

Till att börja med vill jag nämna att företagsamhet inom alla branscher är ett mycket viktigt mål för regeringens samlade politik. Regeringen bedriver en aktiv regional tillväxtpolitik och näringspolitik för att stärka förutsättningarna för tillväxt i alla delar av landet. Det handlar om att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften och skapa bättre förutsättningar för företagande, innovationer och investeringar.

Den bästa kunskapen om vad som behövs för att utveckla Gävleborg finns i regionen. Därför ligger huvudansvaret för de regionala tillväxtresurserna också i regionen. Regeringen tillhandahåller en rad verktyg som den lokala och regionala nivån kan använda.

Dessa verktyg består av medel för projekt- eller företagsstöd i syfte att stärka utvecklings- och konkurrenskraften i regionen. Gävleborgs län omfattas av det regionala strukturfondsprogrammet Norra Mellansverige. Dessutom finns Almi Företagspartner AB och Norrlandsfonden, aktörer som bland annat erbjuder finansieringslösningar för företag i Gävleborg.

Under den förra mandatperioden vidtog regeringen drygt 172 insatser för att främja jobb och företagsamhet i hela landet. Dessa insatser gör det enklare och billigare att anställa, mer lönsamt att starta och driva företag och bidrar till att den administrativa bördan för företagare minskar.

Regeringen fortsätter att vara aktiv, och just nu arbetar regeringen med flera förslag för att fortsätta att förbättra skattesystemet för företagen.

Under finanskrisen tillsatte regeringen samordnare i alla län som dels rapporterade direkt till regeringen om läget i länet, dels samordnade insatser för att möta utvecklingen. Samordnarna lämnade även förslag som behandlades av regeringen. Resultatet blev bland annat ytterligare insatser för unga arbetslösa, en förstärkning på yrkesutbildningsområdet utanför högskolan liksom förstärkt utlåning med 2 miljarder kronor till små och medelstora företag genom Almi Företagspartner AB. Dessa satsningar kom även Gävleborgs län till del. Som exempel ledde de extra resurserna till Almi till att utlåningen till små och medelstora företag i Gävleborgs län 2009 blev 155 miljoner kronor, en ökning med 55 procent jämfört med året innan.

Gävleborg är ett av de län som drabbades hårdast av varsel och uppsägningar under krisen, och jag har tillsammans med mina medarbetare följt utvecklingen på nära håll i samarbete och konstruktiv dialog med företrädare för länet.

Den processen har stärkt mig i min övertygelse om att tillväxt byggs underifrån. Den nationella nivån ger grundläggande förutsättningar för att man lokalt och regionalt kan utveckla sin region efter egna prioriteringar. Detta är det bästa sättet att stödja Gävleborgs län såväl som andra delar av landet.

Jag kan konstatera att även om det finns utmaningar kvar finns det också positiva signaler om utvecklingen i länet. Antalet varslade personer i länet under 2010 var på den lägsta nivån sedan 2006, och antalet nya företag i länet har ökat med ca 10 procent under perioden den 1 januari till den 1 juni 2011 jämfört med motsvarande period 2010.

Anf. 60 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Jag tackar Maud Olofsson för svaret. Det har varit en väldigt tung period i Gävle kommun och den delen av Gävleborg, men även på andra ställen, sedan Maud Olofsson tillträdde. Det är ingenting som jag lastar ministern för, utan det är den verkligheten som vi har och som måste hanteras.

Först lade Stora Enso ned massatillverkningen i lilla Norrsundet. Det var väldigt många arbetstillfällen som försvann. Det ledde till arbetslöshet i den regionen. Sedan meddelande Ericsson att 1 100 jobb i Gävle skulle försvinna. Nu har Stora Enso meddelat att man tänker lägga ned sågverket i Norrsundet. Det ska vara avvecklat till årsskiftet. Det betyder att det totalt sett är 150 arbetstillfällen som försvinner. Sammantaget är det väldigt många arbetstillfällen som har försvunnit på en ganska begränsad geografisk yta.

Det är därför jag har skrivit den här interpellationen. Vi har interpellat och diskuterat nedläggelser förut. Det är därför jag undrar vad regeringen och speciellt ansvarig minister gör för att utveckla de industrijobb som är kvar i Gävleborg. Gävleborg är ett län och en region som är mycket beroende av sina basindustrier. Det är väldigt duktiga basindustrier med hög kompetens, hög produktivitet och hög teknikutveckling med många mindre tillverkningsföretag runt omkring.

Svaret jag får är – som vanligt, höll jag på att säga, när man får svar av Maud Olofsson – allmänt hållet. Man kan nästan känna att svaret, också utifrån de tidigare interpellationer som Maud Olofsson svarat på i dag, är ett steg tillbaka från politiken. Det är mer fråga om marknadslösningar. Lösningarna kommer lokalt, säger statsrådet, och det stämmer. Här ska ges en eloge till de styrande i Gävle kommun som dragit, och drar, ett stort lass vad gäller dessa svåra frågor. Kommunen har ställt upp på ett föredömligt sätt.

Frågan är vad staten och ansvarig minister tänker göra. Jag tycker inte att det räcker med att säga att man har sänkt en del skatter och gjort det billigare att anställa. Det handlar väldigt mycket om infrastruktur, om kommunikationer, men lika viktigt om inte viktigare är utbildning. Det handlar även om hur man kan tillförsäkra sig en stadig, stabil och mycket högkvalificerad kompetensförsörjning för framtiden.

Ministern skriver i svaret att regeringen gjort 172 insatser för att främja jobb och företagsamhet. Det kan väl vara bra. Det kan vara 413 insatser, herr talman, men frågan är om det är de rätta insatserna som gjorts. Frågan är också vilket besked ministern kan ge till de 150 i Norrsundet som nu får gå.

Vi hörde tidigare att Maud Olofsson varit i Silicon Valley och på andra ställen i USA; hon reser och far. Vad jag vet har Maud Olofsson dock ännu inte besökt Norrsundet, trots ihärdiga uppvaktningar om det.

Anf. 61 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Herr talman! Man kan säga att Socialdemokraterna och Centerpartiet och regeringen har olika perspektiv. Som sades i den tidigare debatten tilltror vi den lokala och regionala nivån förmågan att använda de egna resurserna för att skapa tillväxt. Staten ska finnas där som support, som stöd.

Det vi gjorde när det gällde varselsamordnarna var att vi utsåg regionala representanter i varje län. Gävleborg fanns också med. Barbro Holmberg, som är landshövding, gjorde ett fantastiskt jobb som blev en modell för övriga Sverige i hur det skulle gå till när vi jobbade med tillväxten och mötte finans- och varselkrisen.

Regeringen fanns med som support. Vi gav extra pengar till Almi och till utbildning, gick in med stora satsningar på infrastruktur, såg till att Arbetsförmedlingen hade resurser. Statens fanns alltså med som en garant för att den lokala och regionala nivån skulle ha resurser. Det Raimo Pärssinen och Socialdemokraterna ofta återkommer till är: Var är paketet? Var är julklappen som vi får öppna? Varje gång blir det braskande rubriker i tidningarna, men utvärderingarna visar att det inte ger de nödvändiga resultaten.

OECD har tittat på hur Sverige har hanterat krisen. Varselsamordningen lyfts fram som en av nyckelfaktorerna för att Sverige klarat sig bra i krisen. Den statliga nivån samverkar med den lokala och regionala nivån och ger verktyg till dem för att de ska kunna möta varslen. När man kommer utifrån och tittar på vad vi har gjort – det kanske man borde göra mer – ser man att det är ett verksamt sätt.

Jag beklagar verkligen det som har hänt i Norrsundet, och jag förstår hur jobbigt det är för de anställda; jag såg inslag om det på tv för inte så länge sedan. Det är klart att det är oerhört jobbigt med en strukturomvandling, för det är vad det är fråga om. Vi ska möta det med att ge de människor som blir arbetslösa verktyg att skapa sig nya liv. Vi måste se till att nya företag växer fram och att fler företag vill anställa. Vi behöver möta det med utbildning och insatser så att människor kan bli anställningsbara på andra ställen eller kan starta egna företag. Det är bara så vi skapar långsiktighet i detta.

Jag tror verkligen att det finns en ideologisk skillnad. Jag är decentralist. Jag tror på den lokala och regionala nivån. Raimo Pärssinen är centralist. Han vill styra uppifrån. Han vill att staten ska vara inne och peta i precis allting och har inte tilltro till den lokala och regionala nivån. Det är två olika perspektiv. Jag kommer, som sagt, att fortsätta med det – ännu mer efter att vi har gått igenom varselkrisen.

Man kan ställa sig frågan om insatserna är de rätta. Ja, siffrorna pekar åtminstone på det. Raimo Pärssinen må göra sig lustig över 172 insatser, men den generella politiken med skattesänkningar, regelförenklingar, konkurrensutsättning, utbildning, infrastruktur, satsningar på finansiering och allt sådant har gett resultat. Det är det viktiga.

Vi fortsätter med insatserna. Alla har inte jobb i dag, framför allt inte i Gävleborg. Så länge massor av människor går arbetslösa kommer vi att

fortsätta med insatserna för att stärka företagsklimatet. Det är det enda som kan ge tillväxt framöver. Så här långt visar det sig att vår politik har gett de långsiktiga resultaten. Det är fler sysselsatta i dag än när vi tillträdde 2006, trots att vi haft finanskris. Jag tror inte att det finns många andra länder som kan visa på samma sak.

Prot. 2010/11:113

10 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 62 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Det känns nästan som att det krävs en tempohöjning här.

När jag talade med Curt Lindström, som är klubbordförande på sågen, frågade han vad som händer med dem nu. Det resultat som Maud Olofsson pekar på är att det går bra nu när ekonomin vänder. Det är jättebra att jobben växer till, men vad händer med de långtidsarbetslösa? Vad händer med dem som hamnar i fas 3? Vi har en tillströmning i fas 3 där långtidsarbetslösa blir inlåsta. De får inte möjlighet till utbildning. De får ingen lön. Tvärtom är det anordnaren som får lön. Här har en ny marknad vuxit upp med oseriösa så kallade anordnare. Det är ett resultat av regeringens politik.

Vad de behöver i Norrsundet är naturligtvis hjälp med samordningen för att hitta nya investeringar, nya företag. När samma sak hände vid pappersbruket i Norrsundet ställde jag krav på att man skulle utse en regeringsrepresentant, en samordnare. Så skedde så småningom, och de blev också fler på grund av den industrikris som kom.

Så vad är alternativet? Är det att säga att man gett dem som blir arbetslösa verktyg? Vilka verktyg är det? Är det insatserna i fas 1 och 2 inom arbetsmarknadspolitiken? Statens eget utredningsinstitut och forskningen dömer ju ut det eftersom aktivitetsnivån är alldeles för låg. Eller tänker Maud Olofsson på att det nu sker en bred satsning på vuxenutbildning? Varför tar hon då bort pengarna som finns för i år? Det är den frågan Gävle kommun också ställer. Den satsningen försvinner nämligen.

Sedan har vi frågan om Maud Olofsson över huvud taget är intresserad av företagen och företagens agerande i sådana här situationer. Om Stora Timber säger att de inte har pengar till omställning, har Maud Olofsson någon synpunkt på det? Har näringsministern någon idé beträffande detta?

Jag hävdar att Maud Olofsson är det mest marknadsorienterade statsrådet i regeringen. Jag hävdar att Maud Olofsson hela tiden lägger ut åtgärderna på marknaden, att det är marknaden som ska ordna det hela. Inte undra på, herr talman, att det mumlas och humlas i buskarna i centerbygderna i Gävleborg. Den politik som Maud Olofsson företräder är enbart på marknadens villkor.

Regeringen säger: Låt det växa fram nya företag. Vi sänker skatterna och då kommer det säkert nya företag. Det finns naturligtvis gemensamma saker man kan göra. Är det då inte bättre att försöka göra gemensamma investeringar och använda våra gemensamma pengar på ett klokt sätt för att underlätta för regioner och bygder och ge framtidshopp?

Varför ska Maud Olofsson överge Norrsundet? Hon säger att det ordnar sig ändå. Nu vänder ekonomin och det går bra för Sverige, vilket alla är glada för, men det kommer dagar när ekonomin går ned igen. Vad säger Maud Olofsson då? Blir det ännu fler marknadslösningar? Blir det ännu mer av "lämna politiken och sätt den på läktaren", ett uttryck som hon använde i en tidigare interpellationsdebatt? Och hur var det egentlig-

en med de resurser som samordnarna fick? Vad skulle de göra? Jag har talat med samordnare som sagt att det inte var mycket de kunde göra. De kunde träffas runt ett frukostbord och försöka resonera tillsammans. Jättebra, men nog kunde staten ha gjort mer? Det här är en jätte viktig fråga för Norrsundet, Maud Olofsson.

Anf. 63 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Herr talman! Det är rätt viktigt att diskutera perspektiven. Att Raimo Pärssinen landar i fas 3 när vi pratar om Norrsundet känns lite långsökt. Men det är ofta så att Socialdemokraterna när vi ska diskutera framtida tillväxtpolitik hamnar i arbetsmarknadsåtgärder. Det är där ni landar.

Jag menar att tillväxtpolitik handlar om att skapa rätt förutsättningar för tillväxt i hela landet. Då säger Raimo Pärssinen att jag är marknadsliberal. Nej, det är jag inte alls. Jag är socialliberal. Det måste finnas ett samspel mellan vad politiken gör och vad marknaden gör. Men jag är noga med att skilja på vad politiken gör och vad marknaden gör.

Den här regeringen har investerat mer i infrastruktur än någon annan regering tidigare. Raimo Pärssinen tillhör ett parti som lämnade över minus 100 miljarder för infrastrukturen när vi fick ta över ansvaret. Vi satsar på utbildning, forskning och innovation. Vi har höjt anslagen med 5 miljarder kronor för att stärka konkurrenskraften i Sverige. Vi har sänkt skatterna med 50 miljarder kronor för företagen för att de ska ha råd att investera och skapa nya jobb när gamla försvinner.

Vi har gett instrument till Almi. Jag har påpekat i mitt interpellations-svar att de ökade resurserna till Almi har gett en ökning med 55 procent också i Gävleborgs län. De generella politiska åtgärderna, som är politikens verktyg, ska genomföras i hela Sverige, inklusive Gävleborg. Det ska finnas lokala verktyg och lokala instrument för de människor som blir arbetslösa. Arbetsförmedlingen ska finnas där. Almi ska finnas där. Vi ska jobba med strukturfondsprogrammen, så att vi kan använda dem för framtida investeringar, för man måste ge hopp till människor.

Raimo Pärssinen säger att vi ska styra det här från regeringen. Nej, regeringen ska ge verktyg till den lokala och regionala nivån, för vi har tilltro till dem. Jag vill återigen säga att det arbetssätt som vi jobbade med under krisen kommer att fortsätta att vara vår strategi framöver, att koordinera insatserna nationellt men ge förstärkningar ut till den lokala och regionala nivån.

Mycket av det som händer nu när det gäller tillväxten i ekonomin är att det växer till många nya jobb. Trots att vi har haft finanskris har vi över 140 000 fler sysselsatta i dag än vi hade 2006. Det är en positiv sak.

Jag håller med Raimo om att alla de som har stått utanför arbetsmarknaden väldigt länge måste få hjälp att komma tillbaka. Det är därför regeringen också gör olika insatser i form av utbildning och arbetsmarknadsåtgärder för de här grupperna.

Jag tycker att Gävleborg har fungerat väldigt väl. Vi har haft ett nära samarbete. De insatser som nu görs, framför allt på innovationsområdet, med stöd av pengar från sammanhållningspolitiken är väldigt spännande. Jag tror att Gävleborg, som har haft en stark industriell tradition, också har en väldigt stark kunskap som går att använda i en sådan här struktur-omvandling. Vi ger stöd till den sortens utveckling.

Men återigen: Svaret på vad som ska hända i Gävleborg och hur man ska vända utvecklingen finns i Gävleborg. Regeringen ska ge stöd, support, verktyg och investeringar så att det är möjligt att genomföra. Gör man det runt om i hela landet i alla våra regioner kommer det att bli ett starkt Sverige som växer fram. Skillnaden mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet är att ni vill bygga det här uppifrån, medan vi vill bygga det underifrån.

Anf. 64 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Det var Maud Olofsson som tog upp det här med att ge dem verktyg när de blir arbetslösa. Vi ser en stark tillströmning till fas 3 när de blir inlåsta. Det är det vi ser. Det är väl inget verktyg? Man har alldeles för lite utbildningsinsatser inom både fas 1 och 2. Det är konstaterat, så hävda inte att regeringen har satt dit verktyg för att klara det här!

Branschforskningsprogrammen var oerhört viktiga för oss i Gävleborg. Vi hade dem på papperssidan och på stålsidan. Vad gäller träförädlingen, som är så viktig i Gävleborg, behöver vi ett samarbete mellan staten, näringslivet och parterna som finns i näringslivet som gör att vi kan få mer tillämpad forskning, så att man kan forska på logistik, produkter, energianvändning och processer. Det är jätteviktigt! Då kan vi inte bara säga att vi stöder dem generellt. Kalla det för en punktinsats! Det är jättebra grejer, men gör det då!

Fortfarande är det så, Maud Olofsson, att de människor som finns där i Norrsundet känner sig utlämnade. Maud Olofsson har inte ens besvärat sig med att åka dit och prata med dem. Bara en sådan grej! Maud säger att regeringen sköter detta med generell politik. Men visa lite intresse! Förra gången hade vi en interpellationsdebatt om Arizona Chemical. Där finns också en risk. Men Maud Olofsson säger: Nej, vad då? Vi har en generell politik.

Hur är det med jobben i Sandarne? Hur kommer det att bli med dem? Visa lite intresse för industrin i Gävleborg! Låt staten vara med och utveckla program för Gävleborg!

Anf. 65 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Herr talman! Jag vet att det finns ett program för Gävleborg. Det är ett av de mest ambitiösa program man har tagit fram. Regeringen ger stöd och support för det. Vi har gett ökade länsanslag för att göra det möjligt att förverkliga de här programmen.

Jag tror att det är viktigt att landa i huvudfrågan. Vem är det som har svaren på hur Gävleborg ska utvecklas framöver? Jo, de svaren finns i Gävleborg. Vem är det som ska finnas där som stöd och support för att det ska vara möjligt att utveckla framtiden i Gävleborg? Jo, regeringen ska finnas där som stöd och support.

Jag vill hävda att den politik som vi har genomfört har varit framgångsrik. Men det har inte Raimo Pärssinens politik varit. Vad vi såg under Socialdemokraternas maktinnehav var en utarmning av många av landets småorter och landsbygden. Det var det som hände. Nu är vi på väg att vända det inom olika näringar: energiomställningen, där investeringar sker på landsbygden och glesbygden, gruvindustrin, som jag pratade om tidigare, turistnäringen, som växer fram och skogsindustrin som växer fram. Det är det vi ser just nu. Det är därför sysselsättningen har

ökat tack vare regeringens politik. Det är ökad sysselsättning och ökad tillväxt i ekonomin. Man håller ordning och reda på statsfinanserna. Då ökar också förutsättningarna för tillväxt i Gävleborg. Jag vet att det finns en ideologisk skillnad här, och jag tror att det är viktigt att berätta det för medborgarna.

Det är klart att jag förstår den frustration som finns i Norrsundet. Det är därför jag vill säga till dem att jag ska göra rätt saker, inte bara det som är populistiskt rätt när tidningen står där utanför. Jag vill göra rätt saker, som är till verklig hjälp för att de ska få jobb framöver. Det är därför jag håller fast vid den här politiken. Ge verktyg och ge instrument, men låt Gävleborg använda sitt engagemang och sin kunskap för att utveckla länet! Då tror jag att vi skapar en långsiktigt hållbar tillväxt också för dem i Norrsundet.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2010/11:395 om könstillhörighetslagen

Anf. 66 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Marianne Berg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att modernisera lagen om fastställande av könstillhörighet samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att förbättra situationen för människor som önskar genomgå könskorrigering. Jag har också fått frågan om vilken tidsplan jag har för det fortsatta beredningsarbetet med förslagen från Könstillhörighetsutredningen.

Jag har i mars månad i år besvarat delvis samma frågor som interpellanten nu ställer igen. Förhållandena har inte ändrats sedan dess. Mitt svar är detsamma nu som då.

Förutom förslagen i betänkandet *Ändrad könstillhörighet* som lämnats av Könstillhörighetsutredningen har det i Socialstyrelsens regi utförts ett utredningsarbete. Socialstyrelsens rapport *Transsexuella och övriga personer med könsidentitetsstörningar* har av styrelsen remitterats till olika berörda instanser.

Jag har erfårit att Socialstyrelsen avser att till Socialdepartementet överlämna de delar av styrelsens arbete som gäller lagstiftningsfrågor någon gång i början av sommaren. Jag kan därför inte nu ange någon närmare tidsplan för det fortsatta arbetet inom Regeringskansliet.

Herr talman! Detta var en uppläsning av det skriftliga interpellations-svar som jag översände inför denna debatt. Sedan dess har Socialstyrelsen inkommit med det dokument som jag nämner i slutet av det inledande svaret. Det hände i onsdags förra veckan. De har överlämnat ett förslag som innehåller dels ett antal lagförslag, dels ett antal åtaganden när det gäller saker och ting som Socialstyrelsen själv vill arbeta med för att bland annat förbättra bemötandet, koncentrera kunskap och så vidare omkring sådant som rör de personer som vi samtalar om.

Eftersom det här arbetet kom in så sent som för några dagar sedan har vi ännu inte ordentligt hunnit påbörja den beredning som vi behöver göra. Därför kvarstår svaret att jag för närvarande inte kan avge någon tidtabell.

Anf. 67 MARIANNE BERG (V):

Herr talman! Det kom i sista minuten, och därför var jag väldigt förvånad över ministerns skrivna svar där det inte framgick att han kände till det. Men nu skulle vi egentligen ha haft interpellationsdebatten i tisdags, och det här kom dagen efter.

Hur som helst har det gått över fyra år sedan den första utredningen lades fram, och ingenting har hänt. Nu är det dock något på banan. Detta är nu tredje gången vi interpellerar om samma fråga, och vi har också framställt tre skriftliga frågor om detta. Ministern har aldrig kunnat ange någon tidsplan, och det svarade han också nu.

Jag vill bara peka på vad Socialstyrelsen har tagit upp och ger som förslag till en ny lag. Man har bland annat tagit upp att kravet på att man ska vara ogift för att kunna könstillhörighet ska tas bort. Kravet på att den som ansöker om ändrad könstillhörighet ska vara steriliserad ska tas bort. Även utländska medborgare ska kunna beviljas ändrad könstillhörighet om han eller hon har varit bosatt i Sverige i minst ett år och så vidare.

Så långt är det bra. Det är naturligtvis mycket arbete med detta. Men när man nu har börjat ta fram det som ministern har gått och väntat på i nästan fyra år – utredningen lades fram första gången i mars 2007, och remissvaren var inne i november 2007 – ska vi då behöva gå och vänta i fyra år till? Är det inte möjligt för ministern att nu ändå överblicka och ge en tidsram och berätta om sina ambitioner, vad han vill göra?

Anf. 68 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Precis som Marianne Berg säger börjar den här frågan bli väldigt gammal på socialministerns bord. Det var faktiskt Socialstyrelsen som tog initiativ till att utreda frågan för att man tyckte att det inte hände något på departementet. Det är sanningen bakom den här sorgliga historien.

Det kom en utredning i princip samtidigt som socialministern tillträdde, och sedan gick den ut på remiss. Det var väldigt stora invändningar mot den utredningen, så vi ska vara tacksamma för att man inte gjorde lagstiftning av den. Men såvitt jag förstår är det Socialstyrelsen som nu har gjort den här utredningen på eget bevåg. Då kan man fråga sig: Naturligtvis måste en sådan här utredning gå ut på remiss och det måste göras ett rimligt beredningsarbete, men det ska väl inte behöva ta ytterligare tre fyra år att få fram den nya lagstiftningen?

Under de otaliga debatter och diskussioner som jag har deltagit i om lagen om könstillhörighet har det handlat om ett par saker som har behövts ändras. Såvitt jag förstår är de lagförslag som Socialstyrelsen har lagt fram ungefär det som har efterfrågats, och då inte bara av transpersoner, hbt-rörelsen med flera utan också av till exempel läkarna på området och av psykologisk expertis och så vidare. Det här är alltså något som är väldigt angeläget.

Detta att man måste skilja sig för att få byta kön är något som har upplevts som väldigt kränkande. Jag kan peka på fler saker.

Det här gäller en förhållandevis liten grupp. När vi talar om sjukvårdsfrågor berör de ofta många fler. Därför tycker jag att det är beklämmande att vi åter står här och debatterar en fråga som vi borde ha kunnat fatta beslut om – kanske inte för flera år sedan, men nog hade vi

kunnat ha en sakdebatt vid den här tidpunkten i stället för att ha en interpellationsdebatt? Den här lagstiftningen har dragit ut oändligt långt på tiden.

Det är klart att man behöver tid att fundera, inte minst ideologiskt och politiskt, när utredningar lägger fram förslag som är kontroversiella, men det verkar ju inte vara något sådant som lurar i vassen den här gången. Tvärtom är väl detta i allt väsentligt – nu kommer säkert någon transperson att hoppa på mig, men det får jag överleva – ganska tekniska förändringar i lagstiftningen. Därför är det sorgligt att man inte har kunnat komma framåt med de här frågorna. Det är faktiskt ganska lite och ganska enkla lagförändringar det handlar om, trots allt.

Anf. 69 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Vi kanske ska börja med historien. Det stämmer att jag ärvde en utredning, som kom i början av min ämbetsperiod – jag tror det var i början av 2007 precis som Marianne Berg sade. Den fick avgörande kritik från nästan alla som yttrade sig. Den dög inte att gå vidare med.

Efter detta har vi varit i en situation där vi har funderat mycket på vad vi ska göra. Det är klart att vi vet vad våra myndigheter gör. De vet vad vi önskar att de ska göra. Socialstyrelsen har gjort ett arbete kring detta. Arbetet har varit ute på remiss, och man har landat i ett antal ståndpunkter. Mycket handlar om väldigt enkla saker som jag inte tror att någon kommer att kunna ha någon synpunkt på. Det är dock en del saker som är mer komplicerade.

Lagstiftningsförändringarna gäller bland annat detta med att man måste vara ogift, som dagens lagstiftning som gäller sedan 1972 föreskriver. Jag tycker att det borde vara tämligen okomplicerat att ändra detta, men det kan få en del implikationer för annan lagstiftning, som måste ses över. Det handlar också om det gällande kravet på sterilisering, som 2007 års utredning höll fast vid, och om frågan om bevarande av könsceller. Marianne Berg nämnde också frågan om utländska medborgare som har bott i Sverige i mer än två år. Det tror jag heller inte tillhör de mer komplicerade frågorna. Men när det gäller just de två punkter där två utredningar har kommit till helt olika slutsatser bör vi åtminstone titta på vad det är som ligger bakom.

Detta gäller en liten grupp, sades det här. Så är det. Under åren 2004–2009 var det i genomsnitt 37 personer per år som ansökte om ändrad könstillhörighet och om de ingrepp som är nödvändiga i sammanhanget, men vi ser en ökning. År 2009 var det 60 personer ungefär. Även om det är få personer det handlar om är det naturligtvis viktigt för varje enskild person. Därför är det viktigt att vi har ett noggrant beredningsarbete och att vi jobbar på med den hastighet som vi kan för att presentera ett lagförslag som vi förhoppningsvis kan få en bred överenskommelse om i kammaren.

Anf. 70 MARIANNE BERG (V):

Herr talman! Jag kan förstå att det finns en del spörsmål som man behöver se mer på, men jag tycker ändå att Göran Hägglund som minister ändå ska kunna ge någon form av tidsram och visa sin ambition att arbeta vidare med detta, men något sådant har jag inte sett än.

Att vi debatterar detta ännu efter så lång tid är trist. Kristdemokraterna har haft ett väldigt starkt inflytande över sexualpolitiken, må jag säga. Det tycker jag är lite förvånande, speciellt med tanke på att ni är det minsta partiet i regeringsalliansen.

Under valrörelsen förra året gick RFSL ut med en enkätundersökning till alla riksdagskandidater. Då svarade hela 87,5 procent att de var för en förändring av lagen, i vissa fall genom att kraven på att vara ogift, steril, myndig och svensk medborgare skulle tas bort. Det är också precis dessa saker som nu Socialstyrelsen tar upp i sin utredning.

Under åren efter enkätundersökningen, som var väldigt spännande att ta del av, har alla partier i riksdagen förutom två ställt sig bakom det. Det är Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna som inte har deklarerat att de ställer sig bakom en förändring. Det är sorgligt, oavsett om det berör en liten grupp eller en stor grupp.

Om ministern nu tänker ta tag i frågan rekommenderar jag att titta på de remissvar som bland annat RFSL har gjort. Jag anser att RFSL är en av experterna i dessa frågor. Jag önskar gärna ett svar angående tidsram och ministerns ambition. Det sade jag i min första fråga. Jag tycker att ministern skulle kunna ge mig ett svar.

Anf. 71 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Det har funnits andra reformer som har genomförts för att regeringen har varit väldigt angelägen om att reformen ska genomföras. Då har det varit förkortad remisstid. Man har stått taggade på departementen för att när man har fått in remissvaren sammanställa dem väldigt snabbt och få fram ett lagstiftningsförslag.

Det är lite grann så att vi ska ha den goda traditionen med att vi ska gå ut på bred front med remissen. Men den behöver inte nödvändigtvis vara tre månader som den normalt brukar vara utan den kan vara kortare. Det kan man visserligen dra på sig kritik för från ett och annat håll. Men det skulle göra att regeringen kunde säga: Vi gjorde vad vi kunde i den här frågan för att det skulle gå så snabbt som möjligt.

Det finns en del överväganden, precis som ministern säger. De två utredningarna har kommit till olika slutsatser när det gäller sterilisering. Anledningen till att man tittade på frågan ytterligare en gång var den avgörande punkten angående sterilisering, eller snarare kastrering, i det utredningsförslag som kom från utredaren men inte från Socialstyrelsen.

Nu har man kommit fram till en annan lösning. Det var vad vi gick och väntade på. Om man fick kritik kan det inte vara kontroversiellt i sig. Det vore inte helt orimligt att vi skulle kunna få en tidsplan på hur lång tid arbetet kan ta. Det kan inte vara så komplicerat när det är andra gången på ganska kort tid som man går ut med remiss om detta.

Anf. 72 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Jag kommer inte att lämna någon tidsram i dag av det enkla skälet att vi inte har hunnit analysera förslaget som det ser ut. Är det så att det är busenkelt kommer det att gå mycket fortare än om det innehåller mycket komplexa avvägningar som ska göras.

Börje Vestlund är inne på att man skulle kunna korta remisstiden. Jag är inte ens säker på att förslaget kommer att behöva remitteras. Det beror lite på om ytterligare personer eller instanser behöver yttra sig. Det kan

vara så att den remissomgång som redan har skett är till fyllest. Det vill jag lämna öppet.

Tidsramen beror på vad analysen visar. Vi ska titta på det tillsammans med de remissvar som har kommit in. Ni vet mycket väl att vi har beredningskrav. Om vi inte sköter det kommer vi att få kamraterna i KU på oss som kommer att tycka att vi slarvar igenom lagstiftningen, och det ska vi inte dra på oss. Det ska ske noggrant och på ett sådant sätt att vi kan få en lag som fungerar så snabbt som möjligt.

Anf. 73 MARIANNE BERG (V):

Herr talman! Jag får inget svar om tidsramen, och jag får acceptera det så länge. Jag får vänta. Kanske vi kan träffas igen i en interpellationsdebatt om det skulle dröja alltför länge.

I mitt sista inlägg vill jag skicka med ett tips till ministern som har att göra, läsa och greja över hela sommaren. Om ministern inte redan har läst den finns en rapport som gavs ut av Folkhälsoinstitutet 2008 som heter *Vem får man vara i vårt samhälle? Om transpersoners psykosociala situation och psykiska hälsa*.

Den tycker jag att ministern ska ta med sig och läsa som en jättebra bilaga till den utredning som ska komma. Jag har inget mer att tillägga. Jag önskar ministern en trevlig sommar!

Anf. 74 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Tack för diskussionen! Den här frågan kan vi få möjlighet att diskutera igen beroende på hur komplicerad den visar sig vara. Det leder förhoppningsvis också till en sakdiskussion i kammaren längre fram för att få en ny lagstiftning på plats. Jag vill önska interpellanten och andra närvarande en glad sommar!

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2010/11:411 om arbetet med hivprevention

Anf. 75 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Teres Lindberg har frågat mig varför inte gruppen män som har sex med män finns med i årets överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting om hivprevention eller med i förhandlingarna om kommande överenskommelser.

Jag vill inledningsvis säga att frivilligorganisationerna har en stor betydelse för att preventionsarbetet ska fungera effektivt. För att kunna nå ut till de berörda riskgrupperna måste samspelet mellan ansvariga myndigheter, huvudmännen och frivilligorganisationerna genomföras på ett konstruktivt sätt där alla parter har respekt för varandras roller och betydelse i preventionsarbetet.

Gruppen män som har sex med män, MSM, är en prioriterad grupp i överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting. I 2010 års överenskommelse kom parterna överens om att avsätta medel för projekt som är riktade till MSM och unga vuxna och som löper

under en treårsperiod. Detta innebär att en tredjedel av de medel som ligger under denna del av överenskommelsen årligen går till projekt riktade till MSM och unga vuxna fram till och med år 2012. Det är därför logiskt att treårssatsningen för 2011–2013 har fokus på andra viktiga områden som inte täcktes in av 2010 års satsning.

För perioden 2011–2013 är prioriteringen inom överenskommelsen bland annat migranter och andra grupper med utländsk bakgrund. Inom dessa grupper anmäls flest antal nysmittade. Det är här viktigt att ta i beaktande att det var fullt möjligt att ansöka om projekt som berör MSM-grupper inom detta område.

Avseende den kommande treårssatsningen 2012–2014 är det ännu inte fastlagt vilka prioriteringar som ska gälla. Detta kommer regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting att förhandla om under hösten 2011.

Smittskyddsinstitutet tar fram underlagen inför förhandlingarna om överenskommelsen. Vid framtagandet av underlagen för myndigheten en dialog med frivilligorganisationerna. Dels organiserar Smittskyddsinstitutet årliga möten, så kallade organisationssamråd, med de frivilligorganisationer som erhåller bidrag för insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar, dels genomför myndigheten uppföljningsbesök hos respektive frivilligorganisation som tilldelats medel. Utöver det har Smittskyddsinstitutet många underhandskontakter löpande med olika frivilligorganisationer. Genom detta förfarande ges frivilligorganisationerna möjlighet att föra fram sina ståndpunkter avseende utformningen av överenskommelsen.

Hivrådets roll är att bistå Smittskyddsinstitutet i frågor som rör hiv och andra sexuellt överförda infektioner och i arbetet med att främja ett tvärsektoriellt och lokalt förankrat förebyggande arbete gentemot olika målgrupper. Hivrådet har inte till uppgift att självständigt föra en dialog med parterna för överenskommelsen.

Anf. 76 TERES LINDBERG (S):

Herr talman! Tack för svaret!

Den nationella strategin mot hiv och aids som antogs av riksdagen 2005 har som mål att antalet nyupptäckta fall av hivinfektion och virusöverföringar som skett i Sverige ska halveras till 2016. Det är jättebra. Men det är omöjligt att uppnå om man inte riktar insatserna mot grupper som är överrepresenterade och allra mest är i riskzonen.

Det är kanske det som är problemet här. I den överenskommelse man gjort som reglerar dessa områden lyfter man undan gruppen män som har sex med män. Det överensstämmer inte med den nationella strategin. Insatserna för den gruppen borde fortsättningsvis ha en hög prioritet.

Man lyfter fram i överenskommelsen att frivilligorganisationerna ska ha en särskilt viktig roll i det förebyggande arbetet, och du lyfter också fram det i ditt svar. Det är bra. Man kan fundera på varför frivilligorganisationerna inte får vara med i överenskommelserna när man överför ansvaret för projekt till frivilligorganisationerna, och det är de som ska jobba mot den överrepresenterade gruppen.

I stället svarar ministern och i överenskommelsen kan vi läsa att det i huvudsak är migranter och nyanlända som arbetet ska riktas mot. Men där finns också gruppen män som har sex med män. Det blir lite konstigt

att man bara ska rikta sig mot vissa etniska grupper som har hiv och inte mer generellt.

Jag anser inte att jag får svar på frågorna i min interpellation. Möjligen kan man läsa mellan raderna att ministern inte tycker att det var helt bra att lyfta bort den här gruppen som prioriterad, men då borde kanske ministern också säga det i sitt interpellationssvar: Det här var kanske ett misstag. I den nya överenskommelsen som ska komma inför nästkommande treårsperiod borde man kanske lyfta fram den här gruppen.

Jag upprepar helt enkelt mina frågor: Varför finns inte gruppen män som har sex med män med i årets överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting om hivprevention eller med i förhandlingarna om kommande överenskommelser? Varför har inte det nationella hivrådet och de frivilliga organisationerna varit med i diskussionerna om framtagandet av överenskommelserna och deras inriktning?

Anf. 77 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag känner mig lite grann som en magister i dag, helt enkelt av den anledningen att jag tror att det är den tredje ministern med ansvar för just hiv och aids som jag har sagt detta till.

Det är så att man kan få sin smitta på tre olika sätt. Det ena är att man kommer hit med sin smitta. Man är oftast migrant, men det finns väl också någon mindre grupp. De andra är att man kan åka utomlands och få sin smitta och att man kan bli smittad i Sverige. Det är just de två sista grupperna som vi kan påverka. Det är där preventionen betyder någonting.

Jag tror att man hade något jubileum, om det här nu är någonting att fira, men att det faktiskt är 30 år sedan smittan kom. Det är naturligtvis ingenting att fira men ändå något att notera. Fortfarande är det så att den grupp som vi faktiskt kan påverka med insatser från Sverige just är män som har sex med män. Det är inte så att vi kan få ned smittan bland de andra grupperna i särskilt hög utsträckning.

Visserligen är gruppen heterosexuella som bor i Sverige överrepresenterad bland dem som åker utomlands och får sin smitta. Men det är ändå en förhållandevis liten grupp som får sin smitta utomlands. De flesta heterosexuella har kommit hit som migranter. Dem kan vi inte påverka med prevention, för de har ju redan fått sin smitta. Det är därför som det är lite konstigt att man har gått ifrån män som har sex med män, i synnerhet ur ett storstadsperspektiv.

Man hade någonting tidigare som man kallade för storstadspengar. Det har man ändrat på nu. Det kan vi ha olika uppfattningar om. Men det är ändå där som vi faktiskt kan göra skillnad. Vi kan inte göra skillnad när det gäller smittan om vi inte inriktar oss på män som har sex med män i det här sammanhanget.

Sedan är det så att man ska lägga ned arbete på alla de här grupperna, men om vi pratar prevention är det den gruppen som vi kan lägga ned lite tid på.

Jag lämnade i flera år en motion – jag har nog för avsikt att väcka den igen – om just att man borde ha en ny hivstrategi. Delvis har vi fått den genom att man har sagt att man ska halvera. Men det borde också finnas mer av att det måste vara rimligt att hitta nya strategier för hur man ska nå ut.

Jag kan ta ett exempel från tidigt 80-tal, när man kom på att det faktiskt fanns män som hade sex med män men inte ens erkände det för sig själva. Då tog man fram en särskild liten dekal, ett mycket enkelt budskap, som kunde sättas upp på sådana platser där män träffade andra män.

Det var ett exempel, men jag tror att det finns ny teknik i dag. Det finns nya metoder och jag tror att man måste fortsätta utveckla de metoderna. Därför tror jag att det behövs en politik för att just förändra detta. Halveringen är ett väldigt bra mål, men jag tror fortfarande att man då måste arbeta där det går att påverka, inte där det inte går att påverka.

Nu hoppas jag slippa vara magister för nästa minister med ansvar för det här området.

Anf. 78 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Först och främst samtalar vi om en otroligt allvarlig fråga, även om vi har sett en fenomenalt glädjande utveckling av det som för, som Börje Vestlund sade, 30 år sedan, när vi noterade och förstod vad som höll på att hända, var förknippat med en ganska snabb död. Det kan nu behandlas och kontrolleras, vilket gör att många människor lever ett långt och rikt liv även efter det att smittan har inträffat. Det är fantastiskt och glädjande.

Likafullt är det naturligtvis så att vi behöver fortsätta preventionsarbetet. Det är av jättestor betydelse. Hur det än är sätter smittan ned livskvaliteten. Det bygger i regel på att man har en livslång och ganska tuff läkemedelsbehandling, och vi behöver naturligtvis göra ytterligare insatser på det här området.

Jag vet inte om det är så att jag är alldeles oklar eller särdeles snäll i det här svaret som gör att det missförstås. Det jag vill säga är att vi redan har en överenskommelse som löper över flera år som gör att en prioriterad grupp är män som har sex med män. Den behöver vi inte fatta beslut en gång till om, för den överenskommelsen rullar år från år. Jag vet att andra har missförstått det här tidigare också och jag har försökt förklara vad som gäller. Den överenskommelsen har vi och den rullar under tre år.

Nu diskuterar vi vad vi har gjort utöver det. Och utöver det har vi, utifrån vetenskapsmännens och -kvinnornas kunnande, sagt att bland migranter och i andra grupper med utländsk bakgrund anmäls flest antal nysmittade. Då kan man som Börje Vestlund säga att för dem som redan är smittade är det för sent med prevention. Ja, men vi vet ju att det är den som är smittad som kan föra smittan vidare. Därför handlar det om att hjälpa och stödja dem på olika sätt så att de inte för smittan vidare. Det är ju enbart den som är smittad som kan smitta vidare. Därför måste vi jobba med dem och den grupp som vi nu har den snabbaste ökningen i.

Jag ska vara lite tydligare när det gäller själva frågorna i Teres Lindbergs interpellation, eller snarare svaren på dem. Hon har två frågor. Varför finns inte gruppen män som har sex med män med i årets överenskommelse eller med i förhandlingen om kommande överenskommelse?

Svaret är helt enkelt att det finns en överenskommelse som rullar vidare. Vi har det redan i dag.

Den andra frågan: Varför har inte Nationella hivrådet och de frivilliga organisationerna varit med i diskussionen om framtagande av överenskommelserna och deras inriktning? Det är ett myndighetsutövande. Det är myndigheter som fördelar pengarna. Det är den ordning vi har i Sverige.

Sedan är det självklart att det löpande sker en dialog. Jag har ju i mitt svar relativt ingående beskrivit de här organisationssamråden och annat som görs för att man hela tiden ska ha ett erfarenhets- och kunskapsutbyte. Jag tror inte och myndigheterna tror inte att de sitter på all världens kunskap. Det finns av flera olika skäl ett enormt värde i att samarbeta med frivilligorganisationerna, dels för att de är bärare av ett kunnande som kanske inte finns någon annanstans, dels för att de når ut till grupper som myndigheter ibland kanske har svårare att nå. Det gäller att använda detta också av väldigt praktiska skäl. Och delaktighet är i sig alltid av väldigt stor betydelse, särskilt när det gäller så här allvarliga ting förstås.

Anf. 79 TERES LINDBERG (S):

Herr talman! Problemet, socialministern, är snarare att man har tagit bort den här gruppen. Den har funnits med som prioriterad i tidigare överenskommelser, och nu finns den inte med.

Jag hoppas ändå på det du säger här och det du skriver i ditt svar, att det här är en viktig grupp. Det är vi överens om. Men jag kan faktiskt läsa mellan raderna att man ska försöka lyfta fram den här gruppen i nästkommande överenskommelse för 2010–2014. Där ser jag själva problemet.

Det blir lite märkligt när det hänvisas till att man ska söka projekt-pengar för att jobba med gruppen män som har sex med män när det inte ska vara en mer generellt prioriterad grupp. Det känns lite märkligt om man gör en sådan förskjutning, lyfter bort dem som prioriterad grupp och sedan säger: Ni får söka projekt-pengar. Det är väl å ena sidan bra att de kan göra det. Å andra sidan borde de kanske, när man gör en sådan förskjutning, vara med i en dialog inför framtagandet av de här överenskommelserna.

Det har gjorts en förändring här, att man helt enkelt har lyft bort den prioriterade gruppen, som har varit med i tio överenskommelser men inte längre finns med.

Jag hoppas verkligen att man fortsättningsvis i de kommande överenskommelserna och i de diskussioner man har med Sveriges Kommuner och Landsting lyfter fram den här gruppen som prioriterad, för jag tror att det är väldigt angeläget.

Anf. 80 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Om jag ska säga någonting som inte är glädjande i det här sammanhanget är det att det har gått så lång tid att de som fick brosmsmedicinerna börjar dö i sviterna av just de medicinerna. De fick dem ganska många år efter att de blev smittade och var beredda på att dö.

Sammanfattningsvis måste man ha klart för sig att vad vi än säger och vad än siffrorna visar måste man läsa statistiken väldigt noga, av den anledningen att det under lång tid framåt kommer att vara så att gruppen män som har sex med män är överrepresenterad.

Jag tror också en annan sak. Det gäller att arbeta med att hitta smittan hos migranterna. Det har ju visat sig att mellan varven har smittan spridits, visserligen i en begränsad grupp under en begränsad tid, utan att man har varit medveten om sin smitta. Då kan man koppla in det på vilka konsekvenserna har varit, men det är snarare män som har sex med män som inte går och testar sig därför att de inte vill veta. Det kan vi ta i en annan debatt – jag kanske ska gå hem och skriva en interpellation.

Anf. 81 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Det känns inte som att jag når fram fullt ut med det som jag vill säga till Teres Lindberg. Jag kan läsa i det tredje stycket i mitt svar, andra meningen, där det står så här: ”I 2010 års överenskommelse kom parterna överens om att avsätta medel för projekt som är riktade till MSM och unga vuxna för projekt som löper under en treårsperiod.”

Det går alltså medel till det här området. Teres Lindberg sade ändå i sitt tidigare inlägg att det är grupper som inte längre finns med. Svaret är att de finns med i den överenskommelse som vi har slutit för tre år. Och vi gör ytterligare satsningar. Därutöver gör vi satsningar särskilt på migranter och andra grupper med utländsk bakgrund. Jag skriver också: ”Det är här viktigt att ta i beaktande att det var fullt möjligt att ansöka om projekt som berör MSM-grupper inom detta område.”

Det finns alltså där. Och detta är naturligtvis någonting som vi kommer att fortsätta att satsa på, eftersom vi tror att det spelar en jättestor roll för smittspridningen. Varje person som inte blir smittad är naturligtvis en jättestor vinst på det mänskliga planet men förstås också ekonomiskt.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2010/11:412 om behovet av en svensk SRHR-strategi

Anf. 82 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Teres Lindberg har frågat mig om jag har för avsikt att lägga fram en nationell strategi för sexualitet och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) och på vilket sätt jag säkerställer att alla i Sverige har samma tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande hälso- och sjukvård.

Jag vill först och främst understryka att för att framgångsrikt förebygga och främja hälsa på SRHR-området krävs det en samverkan mellan flera olika aktörer. Myndigheter, landsting, skola och ideella organisationer är alla viktiga beståndsdelar i detta arbete.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att förbättra och stödja insatser kopplade till SRHR-frågor.

Den nationella strategin mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar (regeringens prop. 2005/06:60) är en samlad strategi för samhällets insatser för att förebygga spridning och minska konsekvenserna av hivinfektion och andra sexuellt överförbara och blodburna sjukdomar.

Socialstyrelsen har haft i uppdrag från regeringen att ta fram en vägledning för riktade preventiva insatser gentemot ungdomar och unga

vuxna inom området hiv och sexuellt överförbara infektioner, inkluderat sex- och samlevnadsinformation. Vägledningen ger det förebyggande arbetet inom hälso- och sjukvården ett tydligare innehåll och en struktur. Socialstyrelsen har dessutom tagit fram en nationell handlingsplan för klamydiaprevention som syftar till att stärka det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Många av de åtgärder som föreslås i handlingsplanen kan användas i det förebyggande arbetet mot spridningen av hiv och övriga sexuellt överförbara infektioner samt oönskade graviditeter.

Härutöver har Statens skolverk haft regeringens uppdrag att erbjuda fortbildningsinsatser om sex- och samlevnadsundervisningen för personal i grund- och gymnasieskolan i syfte att främja jämställdhet.

Regeringen gav år 2010 Socialstyrelsen och Smittskyddsinstitutet i uppdrag att genomföra en nordisk konferens om prevention av oönskade graviditeter och om sexuell och reproduktiv hälsa. Syftet med konferensen var att experter på hälso- och sjukvårdsområdet skulle få en möjlighet att utbyta kunskaper och erfarenheter för att vidare effektivisera det preventiva arbetet mot exempelvis oönskade graviditeter.

Konferensen som ägde rum i november förra året ska ses som ett viktigt avstamp inför det fortsatta arbetet på området. En central fråga blir att ta ställning till i vilka former detta arbete ska bedrivas vidare.

Ett av målen för hälso- och sjukvården i Sverige är enligt 2 § i hälso- och sjukvårdslagen en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Landstingen och kommunerna har ett långtgående självstyre som innebär att de kan anpassa sin verksamhet till de lokala och regionala förutsättningar som finns. De regionala skillnader som förekommer medför att utbudet av hälso- och sjukvårdstjänster kan variera runt om i landet.

Mot denna bakgrund tillsatte regeringen i mars 2011 en utredning som ska lämna förslag på hur patientens ställning inom och inflytande över hälso- och sjukvården kan stärkas. Till utredningens uppgifter hör bland annat att föreslå hur regionala skillnader i vårdinnehåll och vårdresultat kan uppmärksammas och hanteras så att kvinnor och män i alla åldrar i hela befolkningen erbjuds en likvärdig och jämlik tillgång till vård av god kvalitet.

Sammantaget är min förhoppning att nämnda åtgärder ska skapa goda förutsättningar för hela befolkningen att få en likvärdig tillgång till en sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och därtill hörande hälso- och sjukvård av god kvalitet.

Anf. 83 TERES LINDBERG (S):

Fru talman! Tack så mycket för svaret!

Sverige har en lång tradition av att jobba just med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Trots det är siffrorna för könssjukdomar och oönskade graviditeter ganska höga. I dag är det landstingen som utformar SRHR-strategier och SRHR-policyer, men det finns inga riktlinjer för vad de ska innehålla. Det märks ganska tydligt när man tittar på hur de olika landstingen hanterar dem.

Till exempel kostar p-piller i ett landsting mer än i andra. En del ungdomsmottagningar stänger över sommaren. Vi kan förvänta oss en fantastisk sommar, och det kanske är då som kärleken spirar allra mest och behovet av att besöka en ungdomsmottagning allra störst, där man har

fokus på den unga gruppen. Här ser det väldigt olika ut. I Stockholm, där jag bor, kan köerna vara upp till tio veckor för att få en tid på en ungdomsmottagning.

Det är egentligen inte rimligt, och därför borde man ta fram en policy eller en nationell strategi för detta. Statens folkhälsoinstitut föreslog att man skulle få i uppdrag att ta fram en SRHR-strategi för dessa frågor så att det blir mer jämlikt över landet. Jag anser att detta behov är väldigt stort.

Det är fantastiskt många bra saker som ministern berättar om i sitt svar på min interpellation, men han svarar egentligen inte på frågan om han har för avsikt att lägga fram en nationell SRHR-strategi. Ministern rabblar upp en massa saker i svaret i stället för att säga att han inte tänker lägga fram en sådan här strategi. Jag tycker att det är ganska tråkigt, inte minst när RFSU, som är väldigt engagerad i dessa frågor, ställer de här kraven och tydligt ser olikheterna över landet.

Om ministern menar att han inte tänker lägga fram någon strategi är det bättre att han säger det så att vi vet hur regeringen jobbar och vilka avsikter ni har.

Anf. 84 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Genom den indelning vi har i Sverige har vi alltid ett problem genom att det är många olika huvudmän. Hur man än skär tillvaron kommer det nästan alltid att finnas gränser och olika huvudmannaskap av olika slag.

Här är det tydligt att det fordras många medverkan för att lyckas väl. Vi har till exempel kommunernas ansvar när det gäller skolan. Skolan är det som möter barn och ungdomar obligatoriskt, vilket gör att skolan har goda möjligheter att inom en väl fungerande sex- och samlevnadsundervisning förmedla kunskap men också skapa en plattform för viktiga samtal med och mellan ungdomar omkring de här viktiga frågorna.

Vi har landstingens roll, och vi har ungdomsmottagningarna, som är nycklar i sammanhanget. Vi vet att det finns ett bekymmer – det är inte ett problem att många tjejer går dit, men det är problem att alltför få killar går till ungdomsmottagningarna. Oftast är det stor skillnad mellan könen när det gäller närvaro där. Det kan i värsta fall spegla ansvarsfördelningen mellan parterna i ett förhållande, vilket i så fall är dystert. Vi måste bli bättre på att nå killar eller män i det här sammanhanget.

Jag ska påminna om det som vi har startat i form av umo.se, det vill säga ungdomsmottagning på nätet, som är en möjlighet för den som kan ha långt till en ungdomsmottagning men också för den som kan tycka att det är lite genant att öga mot öga möta en annan människa. Via nätets verktyg kan man ställa frågor och, om det krävs, slussas vidare till kunig personal som man kan möta.

Teres Lindberg ställer två konkreta frågor. Den första är om jag har för avsikt att lägga fram en nationell SRHR-strategi.

Vi har inte sagt att vi ska publicera en strategi på det sättet. Däremot har vi vidtagit många åtgärder som tillsammans bildar en strategi, ett sätt att ta sig an problematiken. Vi försöker åstadkomma ett samarbete över de olika befogenhetsgränserna, så att vi också kan samarbeta med kommuner och landsting och använda ny teknik, som jag nämnde, för att kunna ta oss an de här frågorna.

Den andra frågan i interpellationen var: ”På vilket sätt säkerställer socialministern att alla i Sverige har samma tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och där tillhörande hälso- och sjukvård?”

Jag har försökt beskriva det genom det jag sade nu och det som finns i svaret.

Detta är väl ett område där vi aldrig kan säga att vi gör nog. Det kommer alltid att kunna göras mer. Genom jämförande studier kan vi se ganska stora skillnader mellan till exempel olika landsting eller olika kommuner och därmed skillnader i vad som erbjuds invånarna, inte minst de unga invånarna.

Vi kan behöva förstärka i de sammanhang där man inte har prioriterat detta tillräckligt. Detta är i första hand en fråga som rör sådant som kan leda till sjukdomar, som är viktiga att förebygga ur mänsklig synvinkel. Men det finns också en ekonomisk aspekt. Den är underordnad men spelar naturligtvis en roll. Det finns pengar att spara på att arbeta förebyggande. Jag tror också att det visar sig i de sammanhang där man har jobbat mer målmedvetet i förhållande till dem som har haft en mindre dedikerad attityd.

Anf. 85 TERES LINDBERG (S):

Fru talman! Ministern lyfter själv fram problemen på området, att det egentligen inte finns ett sammanhållet politikområde. Men jag anser att sex är politik och att vi borde ha ett politikområde som vi kallar sexualpolitik. Nu är det splittrat på olika departement, olika ministrar och olika utskott.

Precis som ministern säger är skolans ansvar jätteviktigt, men skolan kan inte ta det enhetliga ansvaret för sexualundervisningen gentemot gruppen ungdomar till exempel, eftersom skolan inte klarar av det.

Jag vet inte om ministern själv har varit med på någon sexualundervisning. Jag har varit det, och mina barn har också varit det. De kan berätta om precis samma upplevelser som jag hade, hur pinsamt det var när samhällskunskapsläraren skulle stå där och berätta om hur det går till när man föder barn och så vidare. Därför behövs det proffs på det här området. En nationell strategi skulle kunna vara något som faktiskt ger skolorna möjlighet att använda proffs på det området, till exempel ungdomsmottagningarna.

Jag är också glad för att ministern nämner umo.se, den ungdomsmottagning som finns på nätet. Om man söker lite där kan man konstatera att om man bor i Pajala kommun måste man åka 15 mil till Gällivare kommun för att kunna besöka en ungdomsmottagning. Det är inte så himla lätt om man är 15 år och har behov av p-piller, till exempel. Beträffande Stockholm kan man, om man genom umo.se försöker boka tid på en ungdomsmottagning, se att det är många veckor fram i tiden.

Ganska generellt över landet har ungdomsmottagningarna öppet bara dagtid, alltså inte de tider då unga har möjlighet att besöka en ungdomsmottagning.

Det gör att det blir väldigt svårt. Att besöka en gynekolog eller få preventivmedel utskrivet för en ung person som aldrig har gjort det förut är ett stort steg att ta in i vuxenlivet. Om man då ska behöva transportera sig 15 mil eller om man inte får en tid just när man behöver den är det inte helt lätt.

En nationell strategi skulle kunna ge unga människor rättigheterna att faktiskt få möjligheter genom att kommuner och landsting, framför allt landstingen, jobbar med att prioritera tillgängligheten för unga människor.

Som det ser ut i dag finns det enorm svarshandel av p-piller. Det är absolut inte bra. Unga människor köper och säljer av varandra, de beställer svart på nätet, de beställer kopior och så vidare. Här behövs det verkliga kontroll. Detta om något är ju en hälsofråga, där unga människor redan från början hamnar snett på grund av pinsamheten eller svårigheten att få en tid på en ungdomsmottagning. Det är jätteviktiga frågor där det borde finnas en form av nationell likabehandling som inte finns i dag.

Jag tycker att regeringen och ministern har ett stort ansvar. En nationell strategi för detta skulle verkligen kunna underlätta också för unga människor och de intressegrupper som finns runt omkring att ställa krav på likabehandling.

Anf. 86 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag önskar att jag delade Teres Lindbergs oerhört starka tro på att nationella strategier löser avståndsproblem och att det blir kvällsöppet på ungdomsmottagningar av det skälet.

Vi har i Sverige något som man i den här rollen ibland kan beklaga, nämligen något som vi kallar kommunalt självstyre. Det innebär att det ansvar som ligger på kommuner och landsting ska de ta. Vi ska inte lösa problemen åt dem, utan de har ansvar och befogenheter.

Det finns alltid ett grått fält där man kan landa på både det ena och det andra. Ibland arbetar Socialstyrelsen fram till exempel riktlinjer till hjälp när det gäller sjukdomsgrupper eller annat. Men det är inte självklart att vi ska ta över alla dessa verksamheter, till exempel när det gäller skolan.

Jag har gissningsvis samma erfarenheter som Teres Lindberg av skolan. Det var inte där man lärde sig något, om man säger så. Det berodde bland annat på att lärarna var väldigt dåligt förberedda och rustade för den uppgift som de hade.

Jag hoppas att vi genom åtgärder kan åstadkomma förbättringar framöver, så att man får en större del av lärarutbildningen som ligger på det här. Men jag tycker också att det många gånger är en bra poäng – om inte lärarna är perfekta på det här området – att ta in till exempel erfarna barnmorskor för att bedriva den här undervisningen. De är ofta oerhört kunniga och blir inte så generade som lärarna ofta blir inför den här situationen. De kan göra ett väldigt bra jobb, och det kommer in ytterligare en person i skolans värld, vilket jag tror är bra.

Beträffande kvällsöppet på ungdomsmottagningar är min erfarenhet att man på många håll jobbar med det allmer. Det tror jag är väldigt bra, för det gäller naturligtvis att kunna nå ungdomar när de finns tillgängliga. Har man långa skoldagar och kanske långa resor är det klart att det underlättar om det kan vara öppet även kvällstid.

Den som behöver p-piller behöver i regel inte åka 15 mil för att få det – det kan man få ordnat på en vårdcentral. Men för att få det bemötande och den behandling som finns på en ungdomsmottagning ska det naturligtvis vara en ungdomsmottagning, som är specialiserad.

Sammantaget kan jag säga att vi jobbar brett med detta. Vi har ett samarbete som säkert går att utveckla med landsting och kommuner för att bättre använda skolans resurser och för att ännu bättre använda ungdomsmottagningarna och driva på för att de ska bli fler.

Här skulle jag vilja passa på att uppmana alla landsting att tänka igenom hur det ser ut, inventera behov och arbeta mer aktivt på det här området, för här ser det väldigt olika ut över landet.

Med det sagt ställer jag mig ändå lite tveksam till om ytterligare ett dokument kommer att lösa de här problemen. Jag tror att det handlar om konkreta åtgärder, om hårt arbete, om att få med landstingen ännu bättre på det här tåget och om fortsatta förändringar i skolans värld för att skolan, som ju möter alla barn och ungdomar på obligatorisk basis, ska utnyttja den positionen bättre än vad man hittills har gjort.

Anf. 87 TERES LINDBERG (S):

Fru talman! Det är behjärtansvärt att ministern uppmanar landstingen att göra mer. Men det är just detta frågan handlar om. Det handlar om att visa politisk vilja. Det är det regeringen kan göra, har möjlighet att göra och borde göra, enligt min åsikt.

Att göra ingenting ger inga resultat alls. Och att uppmana lite grann i en talarstol tror jag faktiskt inte resulterar i någonting. Det är därför en strategi behövs. Att, som i ditt svar, hänvisa till den nationella handlingsplanen för klamydiaprevention känns direkt främmande. Jag har till exempel svårt att se att RFSU skulle tycka att det är ett bra dokument att använda för att jobba mer med ungdomsmottagningar.

Jag tycker att det är lite tråkigt, och det känns verkligen att ministern inte har någon politisk vilja här.

Om man till exempel skulle få ned antalet oönskade graviditeter skulle det leda till stora samhällsekonomiska vinster. Vi har alltså mycket att vinna på det här området om det bara visas lite mer politisk vilja.

Anf. 88 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Beskrivningen, att göra ingenting, är naturligtvis alldeles felaktig. Hela mitt svar och det som vi har resonerat om handlar om en bred palett av åtgärder som faktiskt görs, och mycket görs ute i Kommun- och landstingssverige omkring de här frågorna.

Mer behöver göras, men jag är långt ifrån säker på att det behövs ytterligare ett papper för att åstadkomma den skillnaden. Jag tror att det behövs mer av attityd och mer av idogt arbete för att se till att genomföra detta. Det handlar också om ekonomiska prioriteringar ute i landstingen. Vi kan inte göra dem åt landstingen. De gör dem själva.

Det här är ett område som jag tycker att man ska titta väldigt noga på för att se vad man kan göra för att möta den okunskap som ibland finns och bristen på plattformar för att samtala. Det gäller inte minst plattformar för unga personer där de kan samtala med någon annan vuxen än de egna föräldrarna omkring frågor som kan vara lite genanta och lite besvärliga att prata om. Det behövs fler sådana.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 89 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Lena Hallengren har frågat mig om jag kommer att överväga en tydligare implementering av de nationella riktlinjerna och koppla detta till framtagande av nationella vårdprogram för de vanligaste cancersjukdomarna.

Utredningen En nationell cancerstrategi lämnade i betänkandet *En nationell cancerstrategi för framtiden* (SOU 2009:11) förslag till en strategi för den framtida cancervården med inriktning på bland annat förebyggande arbete, tidig upptäckt, diagnostik, behandling, palliativ vård, kunskapsbildning och kunskapsspridning. Mot bakgrund av förslagen i betänkandet har regeringen vidtagit flera åtgärder för att möta de framtida behoven och utmaningarna inom cancerområdet.

För åren 2010–2012 har vi avsatt totalt 227 miljoner kronor för arbetet med cancerstrategin. Regeringen har bland annat genom överenskommelser med SKL kommit överens om ett flertal utvecklingsarbeten, exempelvis försöksverksamhet för en patientfokuserad och sammanhållen cancervård, insatser för att minska tobaksrökningen och kartläggning av de olika screeningverksamheterna.

Våra myndigheter har också ett flertal uppdrag inom strategin. Socialstyrelsen kartlägger till exempel väntetider i cancervården och arbetar fram en patientenkät som ska användas för att utveckla cancervården.

En av de viktigaste beståndsdelarna i den nationella cancerstrategin är utvecklandet av regionala cancercentrum, RCC. Utvecklingen av RCC är det strategiskt och långsiktigt viktigaste förslaget för cancervården i ett framtidsperspektiv eftersom det på ett konkret sätt avser att stärka kunskapsbildning och kunskapsspridning i cancervården.

Regeringens målsättning är att strategin som helhet, och särskilt de nya RCC som utvecklas, ska leda till att de omotiverade stora skillnader i behandlingsresultat och överlevnad som i dag finns i den svenska cancersjukvården ska minska väsentligt. Nationella riktlinjer, vårdprogram och öppna jämförelser är betydelsefulla instrument för verksamhetsutveckling och kvalitetssäkring av cancervården. De är också viktiga beståndsdelar i arbetet med att minska skillnaderna i vården.

Socialstyrelsen har under senare år utarbetat nationella riktlinjer för de fyra största cancergrupperna, bröst-, prostata-, kolorektal- och lungcancer. Socialstyrelsen håller just nu på att uppdatera de tre förstnämnda riktlinjerna. Riktlinjerna för lungcancervården är nya för i år. I dessa riktlinjer har Socialstyrelsen valt att redovisa ett pilotprojekt med målnivåer till indikatorerna. Med målsatta indikatorer får hälso- och sjukvården tydliga och mätbara mål för kvalitet att arbeta mot. Vi har förhoppningar om att Socialstyrelsen ska fortsätta arbetet med att ta fram målnivåer inom fler cancerområden.

Under 2011 kommer en särskild utgåva av Öppna jämförelser för cancersjukvården att presenteras. Målsättningen är att de öppna jämförelserna ska bidra till att regioner och landsting kan göra fördjupade analyser för att förbättra sina verksamhetsområden samt att stimulera regioner, landsting och verksamheter att lära av varandra. Tio cancersjukdomar kommer att ingå i den särskilda utgåvan. Socialstyrelsen arbetar även med att ta fram en fördjupad uppföljning med utgångspunkt i rikt-

Svar på
interpellationer

linjerna för områdena bröst-, kolorektal-, prostata- och lungcancer. Rapporten ska kunna användas som underlag för analys och vid bedömning av hur riktlinjerna tillämpas och dess effekter på delar av den svenska cancersjukvårdens processer och resultat.

Behovet av att utarbeta inte bara regionala utan också nationella vårdprogram har blivit alltmer uppenbart. Regeringen har därför gett ett bidrag till SKL för ett arbete med att uppdatera och utveckla nationella vårdprogram på cancerområdet. Det gäller cancer i lever, gallvägar och gallblåsa, cancer i matstrupe och magsäck, maligna hjärntumörer, äggstockscancer, malignt melanom, psykosocialt omhändertagande av personer med cancer och palliativ vård.

När det gäller den palliativa vården har Socialstyrelsen fått i uppdrag att utforma ett nationellt kunskapsstöd för god palliativ vård. I uppdraget ingår det bland annat att uppdatera och ta fram nationella riktlinjer och/eller annan vägledning för den palliativa vården i syfte att ge stöd för regionala och lokala vårdprogram och att utforma nationella indikatorer.

Det är angeläget att det nationella kunskapsstödet utformas så att det stöder vårdgivarna i deras arbete med att tillämpa de nationella riktlinjerna, att det bland annat underlättar kunskapsstyrning, kunskapspridning och kunskapsinhämtning. Det är dock till syvende och sist huvudmännen som har ansvaret för att riktlinjerna implementeras.

Jag vill avsluta med att nämna den utredning som regeringen tillsatte i våras som har i uppdrag att se över hur patientens ställning inom och inflytande över hälso- och sjukvården kan stärkas. Utredningen ska även ge förslag på hur regionala skillnader i vårdinnehåll och vårdresultat kan uppmärksammas och hanteras så att kvinnor och män i alla åldrar i hela befolkningen erbjuds en likvärdig och jämlik tillgång till vård av god kvalitet. Jag kommer att följa utredningens arbete med stort intresse.

Då Lena Hallengren, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav förste vice talmanen att Gunnar Sandberg i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 90 GUNNAR SANDBERG (S):

Fru talman! Tack för svaret, socialministern! Det var ett långt svar, men det är en allvarlig fråga.

Att stödja utvecklingen av svensk cancervård är oerhört viktigt för framtiden. Det är en av de stora utmaningarna för svensk sjukvård.

Cancer är det värsta man kan drabbas av, åtminstone av de här vanliga sjukdomarna. Besked om cancer är svårt både för den som drabbas och för anhöriga. Jag tror att jag har sett någonstans att man, när man får beskedet att man har cancer, inom en minut hinner tänka: När kommer jag att dö? Hur kommer jag att klara mig?

Just då är det nog viktigt att man kan känna att man har en trygg sjukvård, en sjukvård som man kan lita på. Oavsett vad man heter, var man kommer ifrån och var man bor måste man känna att man är i de bästa händer och att man får en vård på lika villkor.

Vi kan vara överens om att den nationella cancerstrategin har gett och ger värdefulla bidrag för att stärka likvärdigheten i svensk cancervård. Ministern konstaterar att regeringen har gett ett flertal nya uppdrag om nationella vårdprogram på cancerområdet. Samtidigt kvarstår att det för

bröstcancer finns ett nationellt vårdprogram medan det för prostatacancer, som är den vanligaste cancer och som skördar 2 500 människoliv om året, inte finns något nationellt vårdprogram. När kommer regeringen att ta initiativ för att få fram detta?

Socialstyrelsen presenterade den 15 mars en rapport som visar att dödligheten i cancer, bland annat bröstcancer och prostatacancer, är kopplad till bostadsort och faktiskt i än högre grad till socioekonomiska faktorer.

Detta kostar människoliv. Det är alltså patientens utbildnings- och inkomstnivå som avgör dödligheten snarare än den medicinska diagnosen. Det kan knappast anses vara i linje med en nationell likvärdighet. Detta visar på behovet av till exempel vårdprogram som garanterar att patienten får tillgång till livsförlängande behandling till gagn för patientens livskvalitet och livslängd.

Men flera av de initiativ som ministern beskriver är steg på vägen. Frågan är om regeringen också är beredd att ta helhetsgreppet kring de vanligaste cancersjukdomarna i befolkningen. Kan vi räkna med att regeringen kommer att verka för att implementeringen av riktlinjer och tillgång till livsförlängande behandling blir likvärdig och inte beroende av bostadsort och samhällsklass?

Anf. 91 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Det finns all anledning att stryka under det Gunnar Sandberg sade inledningsvis. Fortfarande är ett cancerbesked för många förknippat med en dödsmärkning. Glädjande nog är utvecklingen fantastisk på området. Man kan nästan varje vecka läsa om nya fantastiska framsteg som sker. Häromdagen kom nya besked när det gäller framgångsrika behandlingsmetoder för just prostatacancer, en möjlighet att behandla på annat sätt med hjälp av läkemedel i stället för strålning som kan ge minst lika bra resultat. Det är glädjande.

Vi har ändå en situation där varje dag – om jag minns siffrorna rätt – 19 kvinnor nås av beskedet att de har bröstcancer. Varje dag nås någonstans mellan 25 och 30 män av beskedet att de har prostatacancer. Det här påverkar inte bara dem själva utan även många runt omkring. Det här är också en följd av något bra, nämligen att vi lever allt längre och att allt fler ”hinner” få cancer innan vi avslutar våra dagar.

Vi har valt ett unikt grepp med cancerstrategin. Det har varit ett arbete som har varit kantat med en del bekymmer. Först var det fråga om att få en bred uppslutning. Det har ifrågasatts varför just det här området och varför inte andra viktiga områden. Men någonstans måste man börja. Vi har fått en god uppslutning.

De senaste besluten handlar bland annat om en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting om ett arbete som syftar till att klargöra på vilka nivåer som olika discipliner eller olika allvarliga sjukdomssituationer ska hanteras. Den ska vara färdig 2013. Den blir otroligt viktig.

Vi har fått något som liknar konsensus om idén att vi faktiskt inte kommer att klara av att upprätthålla världsklass på cancervården vid varje liten enhet i landet, utan vi kommer att tvingas koncentrera resurserna till färre platser för att där kunna erbjuda toppkvalitet. Sedan ska de

fungera som kunskapsspridare i sina respektive regioner för att få en riktig spetskompetens där.

Vi har fattat beslut om att förbättra tillgången till patologer. Det har tillsatts en utredning. Det är ett område där vi annars kommer att möta en bristsituation framöver. Vi har alldeles nyss beslutat om en kurs i kommunikation för läkare och annan sjukvårdspersonal. Det handlar om att överföra tuffa besked, som man som läkare måste göra, på ett sådant sätt att mottagaren förstår och att överföringen sker på ett empatiskt och väl fungerande sätt. Där finns ett stort behov.

Vi kommer att fortsätta att arbeta metodiskt på området. Jag är glad att jag kan säga vad jag sade tidigare om de nationella riktlinjerna när det gäller de fyra största grupperna. De är nyss beslutade, vilket gör att vi har den modernaste kunskapen i riktlinjerna. I nästa steg av vårdprogrammet kommer ett stort antal grupper av cancerdiagnoser att tas med. Arbetet är ingalunda avslutat. Det fortsätter. Implementeringen ska ske hela vägen. Också där kommer dessa RCC att spela en viktig roll.

Anf. 92 GUNNAR SANDBERG (S):

Fru talman! Tack, socialministern! Det är alldeles riktigt att vi botar allt fler cancerarter och att fler drabbas av cancer beroende på att de lever längre.

När man drabbas är det viktigt att så snabbt som möjligt få åka till de ställen där det finns en professionell kunskap om olika cancersorter. Vi läser och hör alltför ofta att de som inte är nog påstridiga får vänta alldeles för länge. Det går åt ett håll.

När vi jämför olika cancrar är det tydligt att vården av flera av dem, till exempel prostatacancer, har mycket att lära av bröstcancer vården. Trots att dessa cancrar har samma prioriteringsgrad i Socialstyrelsens nationella riktlinjer och patienterna har samma rätt till livsförlängande behandling skiljer sig till exempel förekomsten och uppdateringen av nationella och regionala vårdprogram åt. Det visar att riktlinjer inte är nog. Är ministern beredd att göra riktlinjerna obligatoriska att följa och att styra vården och sjukvårdshuvudmännen så att likvärdig rätt till livsförlängande behandling faktiskt blir möjlig?

Anf. 93 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Det är naturligtvis obligatoriskt att följa riktlinjerna. Men samtidigt ska sägas att riktlinjer är just riktlinjer. Det gäller att möta en enskild patient där varje enskilt fall är unikt. Riktlinjer innebär vad som görs i normalfallet, men det gäller också att läkaren har den egna hjärnan påkopplad och gör bedömningar utifrån de individuella skillnader som kan finnas.

Riktlinjerna ska absolut gälla. De finns till för att de utgör bästa möjliga kunskap som finns. De ska användas som en ledstång i arbetet. Sedan ska den professionella bedömningen göras utifrån läkarens kunskaper om den enskilda patienten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 94 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Gunnar Sandberg har frågat mig följande: Hur avser jag att stärka diabetikernas situation i primärvården så att de får optimal vård? På vilket sätt avser jag att säkerställa att vården rapporterar diabetikernas vårdresultat till det nationella diabetesregistret? Hur agerar jag för att sätta fokus på kvalitet och måluppfyllelse inom diabetesvården?

Diabetes är en allvarlig sjukdom, som kan orsaka för tidig död genom hjärt-kärlsjukdomar. Vi vet via Nationella folkhälsoenkäten gjord av Folkhälsoinstitutet att ca 5 procent av kvinnorna och 7 procent av männen i åldern 18 till 84 år har diabetes.

Staten har tagit ett tydligt ansvar för att patienterna ska ges vård på lika villkor genom Socialstyrelsens nationella riktlinjer för diabetesvård. Dessa publicerades för första gången 1999 och har uppdaterats under 2010. Riktlinjerna utgör ett stöd för beslutsfattare i styrning och ledning av vården liksom för hälso- och sjukvårdspersonal vid beslut om diagnostik och behandling. Utgångspunkt för riktlinjerna är de tre etiska grundprinciperna: människovärdesprincipen, behovs- och solidaritetsprincipen och kostnadseffektivitetsprincipen.

Riktlinjerna är ett viktigt verktyg för att bland annat påverka resursfördelningen utifrån principen att mer resurser fördelas till högt prioriterade hälsotillstånd och åtgärder. I riktlinjerna ingår beslutsstöd för prioriteringar som baseras på riksdagsbeslutet om prioriteringar i hälso- och sjukvården. Rekommendationerna om prioriteringar är rangordnade efter angelägenhetsgrad. Det är patienternas behov och hur patienten kan tillgodogöra sig vården som ska avgöra insatsen.

Vi vet att diabetes har ett starkt samband med livsvillkor och socioekonomiska faktorer. Dessa samband har uppmärksammas i diabetesriktlinjerna, liksom betydelsen av att arbeta förebyggande. Under 2010 publicerade Socialstyrelsen preliminära nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder, som bland annat innehåller rekommendationer om vilka metoder hälso- och sjukvårdspersonal kan använda för att hjälpa patienter att förändra sina levnadsvanor. I riktlinjerna uppmärksammas till exempel att rökning och otillräcklig fysisk aktivitet ökar risken för diabetes. Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att under perioden 2011–2014 stödja införandet av myndighetens nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder. I uppdraget ingår bland annat att tillsammans med företrädare för olika professioner sprida kännedom om riktlinjerna, att skapa en interaktiv utbildning för olika yrkesgrupper med hjälp av IT-lösningar samt att utveckla modeller eller metoder för att säkerställa datatillgång för uppföljning av införandet av riktlinjerna.

Öppna jämförelser spelar en central roll för att utveckla hälso- och sjukvården mot att bli mer effektiv och jämlik. Genom att fortlöpande och öppet jämföra sin verksamhet med andra ges vårdgivarna ett kraftfullt verktyg för att spåra ojämlikheter och för att förbättra kvaliteten i vården. Underlaget till Öppna jämförelser hämtas till stor del från olika nationella kvalitetsregister, så även på diabetesområdet som nästan uteslutande bygger på data från Nationella Diabetesregistret. Glädjande är

*Svar på
interpellationer*

att täckningsgraden i detta register fortlöpande förbättras. I registrets årsrapport för 2010 konstateras till exempel att antal verksamheter som rapporterat in uppgifter ökat från föregående år och att mer än 95 procent av samtliga medicinkliniker och ca 90 procent av vårdcentralerna rapporterat in uppgifter till registret. Jag kan även med tillfredsställelse konstatera att många landsting, till exempel Jönköping, Uppsala och Stockholm, inom ramen för vårdvalet ålägger vårdgivare ett ansvar att rapportera in uppgifter till Nationella Diabetesregistret.

Det är viktigt att patienterna får snabb tillgång till vård. Regeringen har genom satsningen på kömiljarden sett till att patienterna snabbare får vård. Uppföljningen från 2010 inom den specialiserade vården visar att 20 av 21 sjukvårdshuvudmän klarade av att ge 80 procent eller fler av patienterna vård inom vårdgarantins yttre gräns på 90 dagar för antingen besök eller behandling eller både och. Under 2011 har regeringen dessutom höjt kraven i kömiljarden för att sporra landstingen att korta köerna ännu mer. Detta är en reform som gynnar alla i behov av vård.

Jag anser att det är viktigt att följa utvecklingen när det gäller hälso- och sjukvårdens insatser för personer med diabetes. Det ska ske genom att staten ansvarar för att utveckla och sprida kunskap i form av bland annat nationella riktlinjer samt genom att samla in och öppet redovisa resultat. En transparent redogörelse av olika kvalitetsindikatorer ger patienter, beslutfattare och vårdpersonal underlag för fortsatt utvecklingsarbete på olika nivåer.

Anf. 95 GUNNAR SANDBERG (S):

Fru talman! Tack för svaret, socialministern! Vi debatterar två vanliga och allvarliga sjukdomar i dag, cancer och diabetes. De båda interpellationerna har kommit till av ungefär samma skäl. Det handlar om att det är skillnad på vilken vård man får beroende på var man bor och vilken bakgrund man har.

Diabetes är en av de stora folksjukdomarna, vilket ministern lyfte fram i svaret. Sjukdomen kräver mycket, både av den som drabbas och av sjukvården. Vi kan vara överens om att det är viktigt att det finns nationella riktlinjer och kvalitetsregister. Det är bra att ministern välkomnar att några landsting inom ramen för vårdvalet premierar rapporteringen till det nationella kvalitetsregistret. Samtidigt kvarstår faktum att nationella riktlinjer, som ministern talar om, är frivilliga för sjukvårdshuvudmännen att genomföra, och att rapporteringen till kvalitetsregister också är frivillig. Det innebär att grunden för ojämlik vård i Sverige kvarstår. Det finns ingen styrning och uppföljning. Är ministern beredd att överväga att göra det obligatoriskt att följa de nationella riktlinjerna?

Nyligen presenterades Nationella Diabetesregistrets senaste rapport. Av den framgår att den kvalitetsindikator som visar det långsiktiga blodsockret, HbA1c, hos patienterna anger att medelblodsockret stiger och att färre patienter når målen. Ungefär 9 000 färre patienter klarar målet jämfört med förra året. De redan sjuka kronikernas vård har alltså, sett till resultatet, blivit sämre. De redan sjuka har blivit sjukare. Det har sammanfallit med att vårdvalets ensidiga fokus på tillgänglighet för de sällan sjuka slagit igenom. Kronikerna måste få ett större fokus i vården. Det borde vara självklart att en diabetiker har regelbunden kontakt med lä-

kare och diabetessköterska. Är regeringen beredd att pröva incitament för att nå detta eller kommer regeringen att nöja sig med att se på?

Prot. 2010/11:113
10 juni

Anf. 96 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Regeringen kommer inte att nöja sig med att se på. Vi kommer att fortsätta att arbeta brett och aktivt inte minst för personer som har drabbats av diabetes.

Det finns något som vi kallar för öppna jämförelser som innebär att man mäter, värderar och jämför resultat. I den senaste utgåvan av Öppna jämförelser finns det sju indikatorer när det gäller diabetesvården. Det är kolossalt betydelsefullt att man enkelt kan jämföra resultat. Jag tror att det är ett av de bästa hjälpmedlen för att driva utvecklingen. Den som jobbar på en klinik där man gör ganska dåliga resultat kan titta på dem som lyckas bättre, och fundera över vad de gör som vi inte gör. Vad kan vi lära? Vad kan vi implementera i vår verksamhet?

År 2007 tittade Socialstyrelsen på vårdcentralerna. Då visade det sig att drygt 80 procent av samtliga vårdcentraler hade diabetesteam. Det är naturligtvis viktigt att ha kunnig personal som behärskar de här frågorna och kan ge kloka råd. Som jag nämnde rapporterar 95 procent av landets medicinkliniker till kvalitetsregister. Det är fantastiskt bra. Det är en bit till 100 procent; dit kan man också komma. Av primärvårdsenheterna rapporterar 80 procent.

I beskrivningen av vad vårdcentraler ska göra har man i flera lands-ting lagt in att man är skyldig att leverera till kvalitetsregister. Det är en bra modell.

Nu kommer jag till något som jag vet att både Gunnar Sandberg och jag är intresserade av. Vi talar nu om personer som har fått diabetes. Men det är också en viktig uppgift att se till att så få som möjligt ska drabbas av sjukdomen. Det handlar mycket om kostvanor och motion. Rökning och alkohol spelar naturligtvis också en roll. Det finns nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder som ska kunna användas i kontakt med patienten. Studier visar att mötet mellan läkare och patient spelar stor roll för att man ska få till stånd förändringar som vi kanske inte får genom kampanjer med stortavlor. Att en läkare ställer frågor om ens vanor och talar om vad som behöver förändras spelar stor roll för beteendeförändringar som förhoppningsvis kan innebära att färre får diabetes i framtiden. Det gäller det förebyggande arbetet.

Vi behöver arbeta målmedvetet för att säkerställa att alla de som har fått sjukdomen kan leva ett rikt och värdigt liv med minsta möjliga komplikationer till följd av sin sjukdom.

Anf. 97 GUNNAR SANDBERG (S):

Fru talman! Jag hade inte väntat mig något annat svar än att ministern inte kommer att nöja sig med att se på. Jag tror att vi är ganska överens om hur man förebygger och botar både cancer och diabetes.

Det här är en sjukdom som man kan förebygga med rätt kost och motion. En promenad på 30–40 minuter varje dag skulle förhindra många fall av typ 2-diabetes och hjärt- och kärlsjukdomar. Jag är en glad motionär, så jag kommer nog tillbaka i folkhälsodebatten.

Om de som är drabbade av typ 2-diabetes inte får behandling eller missköter sjukdomen ökar risken för komplikationer. Det finns tecken på

Svar på
interpellationer

att diabetiker och andra kroniker inte prioriteras i vårdvalssystemet och inte får den högkvalitativa vård de behöver. Vi måste naturligtvis hjälpas åt att hålla ögonen på det.

I en interpellationsdebatt för ett år sedan sade socialminister Göran Hägglund att regeringen ville prioritera de kroniskt sjuka. ”I dag hamnar de ofta mellan stolarna och slits på ett sätt som gör att de, summa summarum, inte får en likvärdig vård, jämfört med de allra flesta av oss”, sade ministern. Det är dags för regeringen att agera i enlighet med det och verkligen prioritera kronikerna, vilket ministern sade sig vilja göra.

Det är inte minst viktigt att arbeta för måluppfyllelse så att diabetikerna kan lita på att de får den vård som främjar en god blodsockerkontroll så att de undviker att drabbas av komplikationer till följd av för högt blodsocker. Det handlar om att man ska känna trygghet i den vård man får.

Den senaste rapporten från Nationella Diabetesregistret visar att de regionala skillnaderna i vården består.

Är det inte dags att ta tag i detta? Vad avser regeringen att göra konkret för att öka likvärdigheten?

På cancerområdet har man arbetat med en nationell cancerstrategi. Kan det nu vara dags för en nationell diabetesstrategi för att öka kvaliteten och likvärdigheten för patienterna?

Anf. 98 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! När vi lanserade idén om en nationell cancerstrategi var det inte alla som var så glada. Men allt fler har insett att det kan vara en modell att arbeta med, och allt fler grupper anmäler sig och ställer sig i kö för att bli föremål för en strategi. Vi får titta på hur det löper. Cancerstrategin är ett unikt sätt att arbeta. Om det fungerar väl är det naturligtvis någonting som man kan ta med sig till ett annat område. Vilket det kan vara vågar jag förstås inte ha någon uppfattning om i dag.

Vi hade i går i riksdagen en aktuell debatt som handlade om just skillnader i vården som kan bero på att vi har kvinnor kontra män, Ystad kontra Haparanda, personer som i hela sitt liv har bott i Sverige kontra personer med annan etnisk bakgrund, unga kontra äldre eller vad det nu kan vara. Det kan finnas skillnader. Det är naturligtvis någonting som ingen av oss vill ska finnas där.

Jag tror att det många gånger kan handla om omedvetna fördomar och föreställningar, en osäkerhet och kulturskillnader som kan göra att det ibland kan bli fel. Detta måste vi jobba metodiskt med på den lokala nivån. Men vi gör det också genom det som jag nämnde, nämligen Öppna jämförelser där vi mäter resultaten hela vägen. Där kan man upptäcka ganska mycket av detta. Genom att man upptäcker det kan man också ta itu med det. Problemet är att när ingen mäter eller ingen ser det är det ingen som gör någonting åt det. Men genom att vi ser skillnader till exempel geografiskt finns det en möjlighet att ta itu med det. Mycket sker bland annat genom riktlinjearbetet, Nationella Diabetesregistret, som Gunnar Sandberg talar om, och genom de metodiska arbetssätt som vi har för övrigt för att åstadkomma förbättringar.

Detta arbete är alltså ingalunda slutfört. Det kommer att fortsätta, och vi fortsätter att arbeta med detta och fortsätter att förebygga. Jag tror att

Gunnar Sandberg inte bara är en glad motionär utan också en glad interpellant i dag.

Prot. 2010/11:113
10 juni

Anf. 99 GUNNAR SANDBERG (S):

Fru talman! Jag avstår från att säga något mer i sakfrågan, men jag vill önska fru talmannen och alla andra här en riktigt trevlig sommar. Jag tackar socialminister Göran Hägglund för en trevlig debatt och önskar även honom en trevlig sommar.

Svar på
interpellationer

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på interpellation 2010/11:421 om Sveriges behov av fler specialistsjuksköterskor

Anf. 100 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Eva Olofsson har frågat mig, dels om jag avser att vidta åtgärder för att öka andelen specialistsjuksköterskor inom vården, dels om jag avser att vidta åtgärder för att öka incitamenten att utbilda sig till specialistsjuksköterska.

Först av allt har jag en god nyhet. Enligt Socialstyrelsens rapport om tillgång och efterfrågan på hälso- och sjukvårdspersonal (NPS 2011), har antalet som påbörjat specialistsjuksköterskeutbildningen under 2010 ökat med 9 procent.

Både Socialdepartementet och Utbildningsdepartementet är mycket uppmärksamma på frågor som rör kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården, bland annat frågan om bristen på specialistsjuksköterskor. Regeringen har därför redan vidtagit åtgärder för att underlätta att specialistsjuksköterskor utbildas inom de specialiteter som vården behöver.

Regeringen tillsatte 2009 Behörighetsutredningen, som bland annat fick i uppdrag att göra en övergripande utredning av frågan om bristen på specialistsjuksköterskor samt lämna förslag på åtgärder som ska syfta till att fler sjuksköterskor specialistutbildar sig.

Enligt utredningens betänkande *Kompetens och ansvar* (SOU 2010:65) finns det flera faktorer som bidrar till att tillgången på specialistsjuksköterskor inte motsvarar vårdens efterfrågan på alla områden. Utredningen kom fram till att många av förklaringarna ligger inom området för vad som ska regleras mellan arbetsmarknadens parter, vårdgivarens ansvar för verksamheten och högskolornas självbestämmande. Vidare bedömer utredningen att det finns ett behov av att specialistsjuksköterskeutbildningen är flexibel och kan anordnas med den inriktning, det innehåll och den omfattning som efterfrågas inom hälso- och sjukvården. Utredningens slutsats är att det måste finnas en bättre samverkan mellan hälso- och sjukvården och lärosäten samt lärosäten sinsemellan för att detta ska uppnås.

Därför föreslår utredningen att Högskoleverket får i uppdrag att utreda och föreslå former för samarbete mellan lärosätena och hälso- och sjukvården samt lärosätena sinsemellan. Uppdraget ska enligt utredning-

en utföras i samarbete med Socialstyrelsen och i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting.

Betänkandet har remitterats och bereds nu inom Regeringskansliet.

Specialistsjuksköterskeexamen regleras i examensordningen, bil. 2, och högskoleförordningen och ges vid universitet och högskolor. Det finns i dag elva olika inriktningar inom examensbeskrivningen.

I maj 2009 gav regeringen Högskoleverket i uppdrag att föreslå hur specialistsjuksköterskeexamen bör utformas för att skapa förutsättningar för att utbildningen ska kunna följa kunskapsutvecklingen inom vården. I uppdraget ingick också att föreslå hur förändringar av befintliga inriktningar och införandet av nya inriktningar på specialistsjuksköterskeutbildningen bör hanteras. Högskoleverket redovisade sin rapport till Utbildningsdepartementet den 31 mars 2010. I rapporten föreslås olika lösningar för hur specialistsjuksköterskeexamen kan utformas, och en promemoria som tar avstamp i förslagen har precis remitterats.

Då Eva Olofsson, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav förste vice talmannen att Mia Sydow Mölleby i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 101 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret, även om jag måste säga att det var väl tunt.

Ministern tar upp de förändringar i själva specialistutbildningen som är på gång. Hur utbildningen ser ut och hur den fungerar kan givetvis påverka viljan att utbilda sig. På det sättet kan andelen specialistutbildade i vården öka.

Ministern nämner också att antalet personer som har påbörjat specialistutbildning under 2010 har ökat med 9 procent. Det är givetvis bra att så har skett.

Jag är också helt enig med ministern om att det behövs mer samverkan runt specialistutbildningarna. Men de åtgärder som nämns i detta svar räcker inte på långa vägar. Det behövs betydligt mer för att öka andelen specialistsjuksköterskor i vården.

Sedan 2005 har andelen specialistutbildade sjuksköterskor minskat från 65 till 50 procent. Även på stora specialistsjukhus som Karolinska, Sahlgrenska och Astrid Lindgrens Barnsjukhus ligger antalet specialistutbildade sjuksköterskor på snittet, det vill säga att varannan sjuksköterska har en specialistutbildning.

Inom stora verksamheter som äldreården, psykiatri och primärvården är bristen på specialister mycket stor, och den kommer tyvärr att förvärras under de kommande åren. Många med specialistutbildning går i pension, och nyrekryteringen räcker inte till för att fylla de luckor som uppstår. Det kommer att bli färre specialister när det snarare är fler som behövs. Antalet utbildningsplatser behöver öka om vi ska komma till rätta med bristerna.

Vänsterpartiet har i sin budget i våras avsatt medel för att utöka antalet utbildningsplatser med 150. Vi inser också att det inte räcker, men det är en bra början, och vi vill framför allt satsa på distriktssköterskor, psykiatrispecialistsköterskor och äldreårds-sköterskor. Det tycker vi är en bra start, och vi undrar förstas vad regeringen tänker göra.

Många sjuksköterskor får dessutom ta tjänstledigt och ta studielån för att gå sin specialistutbildning. Hela kostnaden för utbildningen bärs av sjuksköterskorna själva. För många är löneökningen efter utbildningen så pass låg att det tar 19 år innan utbildningen börjar löna sig och man har tjänat in det som man har förlorat när man har varit ledig. Det bidrar säkert till att många drar sig för att börja en specialistutbildning.

En del personer kan gå ned 20 procent i arbetstid, jobba 80 procent och studera på halvtid, alltså 50 procent. Det är en ganska tuff situation att jobba mycket och samtidigt studera. Dessutom är de allra flesta sjuksköterskor kvinnor, och vi vet att kvinnor ofta har huvudansvaret för hem, familj och anhöriga. Att studera och arbeta samtidigt kan också bidra till att man drar sig för att utbilda sig.

Det är tyvärr också så att ganska många som börjar studera – det gäller särskilt äldre sjuksköterskeutbildningarna – slutar utbildningen innan den är slutförd. Det kan också hänga ihop med hur villkoren under studietiden ser ut.

En av frågorna löd: Avser ministern att vidta åtgärder för att öka incitamenten för att utbilda sig till sjuksköterska? Jag har inte kunnat se att det var något svar över huvud taget på den frågan.

Vänsterpartiet har budgeterat för att sjuksköterskor som specialistutbildar sig ska kunna studera med 80 procent av lönen. Vi är övertygade om att det skulle göra att fler utbildar sig. Detta var en fråga som var uppe till diskussion i valrörelsen. Bland annat på Newsmill var det en diskussion där en partikamrat till ministern angav att frågan om de ekonomiska villkoren för sjuksköterskor som går specialistutbildning skulle lyftas fram under den kommande mandatperioden. Då undrar jag om ministern har något besked om när det kommer att ske.

Anf. 102 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! När det gäller kompetensförsörjningen inom sjukvården är det naturligtvis i allt väsentligt en fråga för landstingen. Vi har högskolor som svarar för dimensioneringen av de olika utbildningarna, och detta är som vi vet en påbyggnadsutbildning på den sjuksköterskeutbildning man redan har. Det krävs legitimation för att påbörja den.

Vi har under lång tid sett att vi har en underförsörjning i den meningen att det utbildas för få i förhållande till antalet personer som går i pension eller av andra skäl lämnar hälso- och sjukvården. Vi följer naturligtvis detta väldigt noga för att se vad vi kan göra. Samtidigt har vi inga planer på att ingripa för att ta över landstingens uppgift. Det är de som ansvarar för sin verksamhet och för att de har tillräckligt med personal anställd med de specialiteter som kommer att fordras.

Vi kan konstatera att det under perioden 1995–2006 var knappt 1 400 personer som utbildade sig varje år. Från 2007 ökade antalet utbildningsplatser till 1 650 personer. Vi såg att vi under 2010 fick en ökning med 9 procent, vilket förstås är jättebra. Vi kommer att följa detta noga, men jag har i dag inga besked om att vi kommer att göra exakt det och det.

Fortsätter denna utveckling gynnsamt kanske det inte behöver vidtas ytterligare åtgärder. Är det så att det behöver vidtas ytterligare åtgärder kommer vi att göra det på ett sådant sätt att landstingens roll inte förändras. De har fortsatt ansvar för sin verksamhet, och staten har inga planer på att ta över landstingens roll. De har sin uppgift, och staten har sin.

Anf. 103 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Fru talman! Annars när det gäller saker som landstingen har ansvar för har man inte dragit sig för att lägga sig i. Landstingen har till exempel ansvar för att organisera primärvård. Där har regeringen lagt fram en proposition, och man har klubbat en lag i riksdagen som reglerar hur primärvården ska organiseras. Det är ett klassiskt område för landstingen.

När man väljer att underlätta för privata vårdgivare att gå in är det inga problem att ingripa, men när det gäller att ta ansvar för kompetensförsörjningen och vara med och dela detta kan man inte göra någonting, trots att högskoleutbildningen är ett statligt ansvar. Det är inte landstingen som driver universitet och högskolor, men det är universitet och högskolor som driver specialistutbildningarna för sjuksköterskor. Hur många som ska utbildas är en fråga som landstingen faktiskt inte styr över. Sedan kan man på olika sätt vidta åtgärder för att underlätta för både landsting och kommuner i sådana saker som de behöver göra för att förbättra vården. Det görs på andra områden, så det borde även kunna göras här.

Ordföranden i socialutskottet ingår i Alliansens vårdpolitiska grupp och har sagt att det är ett vallöfte att man ska ha betald specialistutbildning och att det kommer att infrias under mandatperioden. Nu förstår jag det som att det inte stämmer. Är det så att denna vårdpolitiska grupp har helt fel?

Anf. 104 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Alliansens löften till svenska folket framgår alldeles tydligt av Alliansens valmanifest, alltså det som vi har sagt till väljarna att vi avser att göra. I den finns det inte beskrivet att vi ska ta över eller ändra ansvarsfördelningen här. Däremot vill jag vara tydlig med att vi självklart ständigt följer detta. Allt som riskerar att äventyra vården på ett allvarligt sätt eller där vi ser att staten kan fungera som en katalysator för en positiv verksamhet är en angelägenhet för oss.

När det gäller lagstiftning är det självklart en statlig angelägenhet. När det handlar om att dimensionera antalet utbildningsplatser på våra högskolor är det staten som gör det, men jag uppfattade det inte som att detta var den stora poängen med själva interpellationen. Det var i stället frågan hur man skapar en ordning där fler utbildar sig. Jag pekar på att fler utbildar sig, att det finns fler platser och att vi följer denna fråga noggrant, men jag kommer i dag inte att meddela några besked om att vi kommer att göra det och det. Den dagen vi bestämmer oss för det kommer jag att meddela detta.

Anf. 105 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Fru talman! Jag blir lite förvånad. När företrädare för Alliansens vårdpolitiska grupp uttalar sig spelar det ingen roll vad de säger, för om det inte har stått i valplattformen gills det inte. Jag undrar om de som har lyssnat på de personer som arbetar med Alliansens vårdpolitik har förstått att det är så det ligger till. Vad jag har uppfattat är det nämligen många som har haft förhoppningar om att detta löfte om förändringar i villkoren vid utbildning ska genomföras. Man har satt stora förhoppningar till det.

Frågorna i interpellationen gällde två saker. Det gällde villkoren för den sjuksköterska som utbildar sig, men det var också en fråga om vilka

åtgärder man vidtar för att öka andelen specialistsjuksköterskor. Där spelar förstås antalet utbildningsplatser en stor roll, särskilt när det är så pass många som går i pension. Denna fråga måste ministern ändå ta ett ansvar för utifrån att detta är ett statligt ansvar, och också i övrigt utifrån den generella delen i hur vården ska kunna svara upp mot de behov som finns.

Det blir lite konstigt när det är vissa delar i det som man över huvud taget inte kan göra någonting åt, tycker jag.

Anf. 106 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! En fråga handlade om villkoren, och där säger jag att vi inte har några förslag som vi kommer att presentera inom kort. Jag har sagt att vi följer frågan väldigt noggrant för att se om det är någonting vi behöver göra eller som faller på staten att göra.

Sedan kommer frågan om att öka andelen utbildningsplatser, och det är en fråga som prövas varje år när vi gör budgetar för att dimensionera på det sätt som anses vara ändamålsenligt. Där vet vi att vi har ökat väldigt mycket under senare år, både generellt vad gäller antalet platser och med att arbeta hårt med kvaliteten. Vi har förstärkt väldigt mycket på läkarområdet, som har varit eftersatt, och under den gångna mandatperioden ökat antalet utbildningsplatser med 27 procent när det är fullt utbyggt.

När det gäller dimensioneringen ber jag dock att få hänvisa till budgetsammanhang, där vi kommer att meddela när vi kan ha in under lagen och göra en bedömning av vad som är möjligt att finansiera och önskvärt att klara av. Det finns ingen brist på önskemål, den saken är säker. Frågan är vad vi klarar av att göra.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på interpellation 2010/11:432 om foster som lever efter abort

Anf. 107 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Julia Kronlid har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta kring hanterandet av foster vid abort där både kvinnan, fostret och vårdpersonalen utsätts för ett djupt obehag.

Abortlagen (1974:595) ger kvinnan rätt att bestämma om hon vill avbryta graviditeten under förutsättning att detta sker före utgången av den 18:e graviditetsveckan. Om aborten ska utföras efter den 18:e graviditetsveckan krävs tillstånd från Socialstyrelsens rättsliga råd. För att få en abort beviljad så sent i graviditeten krävs synnerliga skäl. I lagen finns ingen tidsgräns angiven för hur sent i graviditeten som abort får göras. I stället får enligt lagens 3 § tillstånd inte ges om det "finns anledning antaga att fostret är livsdugligt".

Enligt rättsliga rådets praxis tillåts abort i princip inte efter den 22:a graviditetsveckan annat än om havandeskapet kan antas medföra allvarlig fara för kvinnans liv och hälsa eller om fostret är så svårt skadat att det inte bedöms kunna överleva. Hur starka de synnerliga skälen än är,

tillåts alltså inte abort om det finns anledning att anta att fostret bedöms kunna överleva.

Det är djupt olyckligt att det uppstår situationer som de som beskrivs i interpellationen och i medierna. Det berör oss alla, och det är naturligtvis obehagligt för de inblandade. Socialstyrelsen har ansvar att följa och arbeta med frågor som rör abortverksamheten. Socialstyrelsen ska mot denna bakgrund, i samråd med myndighetens rådgivande organ för etiska frågor, se över vilka rutiner som bör finnas och vilka lämpliga medicinska metoder som finns att tillgå för att undvika att dessa situationer uppstår.

Anf. 108 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! För att ge en bakgrund till interpellationen skulle jag vilja läsa upp lite av de saker som uppmärksammats i medier. Den 18 maj uttalar en sjuksköterska i Dagens Medicin: "Det känns fruktansvärt att låta fullt friska foster ligga och dö framför våra ögon, men vi kan ingenting göra. Eller rättare sagt: vi får inte göra någonting. I så fall bryter vi mot lagen." Sjuksköterskan berättade att hon varit med om två fall senaste året, ett fall i vecka 18 och ett i vecka 22.

Vid en rundringning av tidningen Dagen som publicerades den 25 maj framkom det att på nästan hälften av Sveriges sjukhus känner man igen händelsen att aborterat foster visar livstecken. En barnmorska berättar i artikeln att ofta lever fostren bara någon minut men att de haft fall där de levt längre än så och en gång upp till en timme. På något sjukhus läggs fostret i ett bäcken med locket på, någon håller det i famnen tills det går bort och en tredje lägger det ute i sköljen där det lämnas ensamt att dö.

Att foster lämnas att dö på detta vis i Sverige anser Sverigedemokraterna är fullständigt orimligt. Det är djupt omänskligt att kvinnan, fostret och vårdpersonalen ska utsättas för detta obehag.

Socialminister Göran Hägglund framhåller i sitt svar på min interpellation att det i dag finns ett så kallat livsduglighetskriterium, att abort endast får utföras om man anser att fostret inte kan överleva utanför livmodern. Samtidigt finns det en praxis att sena aborter efter vecka 18 kan godkännas ända upp till vecka 22, och då inte enbart på grund av skador på fostret utan också av sociala skäl hos föräldrarna där fostret får antas vara friskt.

Den tillämpade övre gränsen för abort i 22:a graviditetsveckan har tillkommit av samma skäl som anförts som huvudsakligt skäl till 18-veckorsgränsen, nämligen behovet av en betryggande säkerhetsmarginal till livsdugligt foster. I dag kan cirka hälften av alla barn som föds i 23:e–24:e graviditetsveckan bringas att överleva. För ett antal år sedan trodde man inte inom prematurvården att den gränsen skulle kunna förskjutas nedåt. Forskningen inom den prematura vården har dock gått snabbt framåt, och i dag finns det fall då barn kunnat räddas till livet så tidigt som i vecka 21.

Vi har ett exempel i Sverige med Hampus Åkerberg som 2007 föddes på Akademiska sjukhuset i Uppsala när han var 21 veckor och 6 dagar gammal och överlevde. Det finns också fall i Tyskland och i USA där barn kunnat räddas så tidigt som i vecka 21.

Då vill jag fråga socialminister Göran Hägglund: Är det då rimligt att foster i samma ålder ska lämnas att självdö och kippa efter andan upp till en timme?

Eftersom en ultraljudsundersökning av en graviditet har en felmarginal på +2 veckor räcker inte längre den i praxis tillämpade övre gränsen på 22 veckor för att utesluta att barnet kan leva utanför kvinnans kropp. Det skulle kunna hända att en abort sker i vecka 24.

När abortlagen stiftades 1974 kunde barn räddas i vecka 28, och abort kunde beviljas upp till vecka 24. Då fanns det 4 veckors marginal. I dag kan barn räddas i vecka 21 och abort beviljas upp till vecka 22, och det är fri abort upp till vecka 18.

Praxis för sen abort har ändrats från vecka 24 till vecka 22 på grund av den medicinska utvecklingen, och nu måste det vara dags att den ändras igen. Kriteriet om livsduglighet och praxis för i vilken vecka som abort kan godkännas måste gå hand i hand. Redan i dagens abortlagstiftning kallas det inte en abort när fostret kan bringas att överleva, utan då kallas det avbrytande av havandeskap.

Jag vill veta vilka åtgärder socialminister Göran Hägglund kommer att vidta för att den nuvarande abortlagstiftningen och praxisen att aborter kan godkännas upp till vecka 22 ändras?

Anf. 109 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Vi har i Sverige haft en abortlagstiftning sedan mitten av 70-talet, och den gäller i stort än i dag. Den utformades som så att under de första 18 veckorna bestämmer kvinnan själv. Det behöver inte anges något skäl över huvud taget för abort inom den tidsramen. Efter vecka 18 sker en prövning. Det tycker jag är en rimlig och klok ordning.

Vi har haft en förändrad medicinsk-teknisk utveckling, precis som beskrevs här, som har lett till att allt tidigare födda barn kan räddas till livet, och det är någonting fantastiskt. Det här har ställt abortlagstiftningen inför en rad svåra avvägningar, där det handlar om, såsom lagstiftningen är utformad, att säkerställa att ingen som kan antas ha en möjlighet att överleva och klara sig själv ska kunna aborteras. Där är gränsen tänkt att gå.

Den övre gränsen har justerats allteftersom medicinska landvinningar har gjorts, och det tycker jag är en klok väg att gå. Den modell som vi har valt tycker jag är den rätta, nämligen att vecka 22 inte är fastslagen i lagen, utan det sker praxisförändringar som diskuteras i Socialstyrelsens etiska och rättsliga råd för att göra de justeringar som kan krävas i takt med att nya landvinningar görs som gör att vi klarar av att rädda allt tidigare födda barn. Det handlar alltså inte om en lagändring. Man kan naturligtvis yrka på en sådan.

Jag tror att vi till följd av den medicinska utvecklingen så småningom kommer att få skäl att justera den övre gränsen. Men det är viktigt att det görs grundligt, genomtänkt och utifrån alla de medicinska fakta man kan ha i sammanhanget. Annars hamnar vi i ett knepigt etiskt dilemma som ju ändå finns i det här stora frågekomplexet.

Anf. 110 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Jag noterar att socialminister Göran Hägglund inte helt svarar på min fråga: Vad kommer socialministern att göra för att agera i

detta nu? Socialminister Göran Hägglund säger att vi så småningom skulle kunna se över gränserna. Jag och Sverigedemokraterna anser att detta måste ske *nu*. Vi har redan sett svåra etiska dilemman. Trots att livsduglighetskriteriet finns händer det att aborterade foster visar tydliga livstecken. Detta måste vara ett faktum som gör att åtgärder vidtas *nu*.

Sverigedemokraterna har under lång tid hävdad att gränserna för dagens abortlagstiftning måste ses över och ändras. Socialminister Göran Hägglund har varit minister i fem år och ännu inte agerat i frågan trots att Kristdemokraterna tidigare har ifrågasatt dagens abortlagstiftning. De flesta länder i Europa har fri abort upp till vecka 12, vilket Sverigedemokraterna också ser som en rimlig gräns, i stället för vecka 18 som vi i Sverige är ensamma om. Det måste gå att göra den övre gränsen tydligare i praxis. Vi säger att det inte finns någon gräns, men vi har ändå en praxis, och den måste tydligt ändras. Min önskan är att socialminister Göran Hägglund vidtar åtgärder för att så ska ske.

Att det finns ett etiskt dilemma mellan kvinnans intresse och fostrets intresse har tidigare i Sverige diskuterats mycket tydligare, bland annat i ett betänkande från 1994/95 då det gjordes vissa förändringar i abortlagstiftningen. I detta betänkande fanns det med en utredning som hette *Utredningen om det ofödda barnet*. Där framhålls kvinnan och fostret som två individer som är skyddsvärda och att fostret inte enbart kan ses som en del av kvinnans kropp. Enligt utredningen måste man ibland låta den enas intressen gå före den andras, och fostrets intressen bör väga tyngre allteftersom fosterutvecklingen fortskrider. Vi måste våga prata om abort utifrån flera intressen och se både till kvinnans behov och till fostrets rätt till skydd.

Delar av den argumentation jag förde tidigare, att man kan rädda barn allt tidigare och att det inte alltid går i linje med praxisen om vecka 22, har jag tagit av en motion skriven av socialminister Göran Hägglund själv för ett antal år sedan. Jag har lite svårt att förstå att socialminister Göran Hägglund säger att en ändring av praxis ska ske längre fram i tiden när medvetenheten har funnits under flera år.

Efter många diskussioner kom man äntligen 2008 fram till gränsen för när ett foster ska folkbokföras och räknas som barn. Gränsen sänktes från 28 till 22 veckor oavsett om barnet föds levande eller är dödfött.

Enligt folkbokföringslagen räcker det med att ett foster andas eller visar något livstecken efter födseln för att det ska anmälas till folkbokföringen och därmed räknas som ett barn. Om det tillmäts betydelse att ett barn som kippar efter andan eller rör sig som bevis för att barnet inte är dött vid för tidigt födda och missfall, varför då inte tillmäta detta något värde när samma sak sker vid aborter? I tidningen Dagen den 25 maj ställs frågan om sjukhusen verkligen kan veta att fostren lever. En barnmorska svarade: Ja, men det andas ju. En annan säger: Hjärtat kan ticka på. En tredje säger: Det kan ge ljud ifrån sig och i sällsynta fall skrika.

Min fråga till socialminister Göran Hägglund är om dessa uppmärksammade aborterade foster som visar tydliga livstecken ska räknas som levande och behandlas som barn. Eller menar socialminister Göran Hägglund att dessa aborterade foster som kippar efter andan och ger ljud ifrån sig är döda? Jag undrar om inte socialminister Göran Hägglund kan hålla med om att vi i dag har en abortlagstiftning och en abortpraxis som

strider mot barnkonventionen som säger att barnet har rätt till liv och utveckling till det yttersta av samhällets resurser.

Prot. 2010/11:113
10 juni

Anf. 111 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag försökte i mitt tidigare inlägg beskriva hur den svenska lagstiftningen är konstruerad, nämligen att under de första 18 veckorna bestämmer kvinnan själv, därefter sker en ansökan och en prövning av de enskilda fallen.

Jag försökte också beskriva att vi har en praxisbildning som har landat vid den 22:a veckan och att den justeras i takt med att det görs medicinska landvinningar. Det har gjorts tidigare, och det kan komma att ske igen. Jag beskrev att det är Socialstyrelsen och dess expertorgan som gör de här bedömningarna som kan leda till praxisförändringar. Den här frågan är nu föremål för deras överväganden.

Jag tror att jag och många andra reagerar inför de beskrivningar vi har fått. Det är självklart att ingen kan vara oberörd inför det som man har kunnat läsa eller höra människor berätta. Därför tittar Socialstyrelsen på detta.

Julia Kronlid frågar vad man ska göra nu. Som minister gör jag ingenting nu, utan detta tittas på och vi får ett underlag innan ställningstagande görs. I det här fallet är det dessutom inte ministern som gör ställningstagandet, utan det är expertorganen som genom att sätta praxis sätter en nyordning för den händelse att de finner att underlagen leder fram till det.

Anf. 112 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Jag noterar att jag inte fick något tydligt svar på hur vi ska se på foster som visar tydliga livstecken. Anser socialminister Göran Hägglund att de lever eller att de inte lever? Ska de få något skydd eller ska de inte få något skydd?

I svaret på min interpellation framhåller socialminister Göran Hägglund att Socialstyrelsen i samråd med myndighetens rådgivande organ för etiska frågor ska se över vilka rutiner som bör finnas och vilka lämpliga medicinska metoder som finns att tillgå för att undvika att dessa situationer uppstår.

Fru talman! I Dagens Medicin den 18 maj uttrycker avdelningschefen Anders Printz på Socialstyrelsen att man ska se över vilka metoder det finns som gör att fostren inte rör på sig efter att de har aborterats. Jag har inte sett någon diskussion om en utredning om det över huvud taget är etiskt att aborter utförs i ett så sent läge att fostren faktiskt borde kunna anses livsdugliga.

I Svenska Dagbladet berättar Pia Teleman, ordförande i Svensk förening för obstetrik och gynekologi, att Sverige inte har som rutin att döda fostret före aborten. I vissa länder dödas fostret med hjälp av en injektion av kaliumklorid i fostrets hjärta, säger hon till tidningen.

Fru talman! Min fråga till socialminister Göran Hägglund är vad han har för inställning till denna metod eller andra metoder som handlar om att döda foster innan de kommer ut. Är det bara hur man ska undvika att de visar livstecken när de kommer ut som ska utredas av Socialstyrelsen? Jan-Henrik Stjernedahl, som är överläkare på Sahlgrenska universitets-

Svar på
interpellationer

sjukhuset, ifrågasätter detta och säger att vi kan ställas inför ett ännu svårare etiskt dilemma.

Socialminister Göran Hägglund gick till val med en slogan om ett mänskligare Sverige. Jag hoppas därför att Göran Hägglund fortsättningsvis vill försvara människans värde och verka för ett mänskligare Sverige även för de minsta och försvarslösa individerna i vårt samhälle.

Anf. 113 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Det är en ganska vanlig debatteknik att utslunga ett femtontal frågor för att efteråt kunna kritisera ministern för att han inte har svarat på alla frågor.

Jag försöker sätta saker och ting i ett sammanhang här. Det är inte min sak att bedöma om de här personerna lever eller inte lever. Jag har inte varit där, jag har inte sett och jag har inte den medicinska kunskapen.

När det handlar om flera andra frågor som rör metoder är det inte min sak som politiker att föreskriva vilka medicinska metoder som ska användas, utan det är någonting som experter är betydligt bättre på.

Som politiker stiftar vi lagar, vi ger resurser till myndigheter och vi bildar opinion kring saker och ting. Men ska vi ge oss in på att vara de som avgör vilka medicinska metoder som ska användas i detalj tror jag att vi är ute på ett sluttande plan.

Jag vill återigen säga att det frågeområde som vi nu diskuterar är laddat med etiska konflikter och jättesvåra avvägningar. Vad vi varnar för är en situation där man gör saker och ting svartvita eller söker efter de otroligt enkla lösningarna, för situationer är sällan så där glasklara eller svartvita. Vi rör oss i ett komplex där det är enormt svåra avvägningar som ska göras.

Om den här situationen hade varit känd för oss hade vi naturligtvis haft tillfälle att fundera på den betydligt mer. Men jag tror att alla som har läst om det här reagerar mot beskrivningarna. Det finns personal och experter som beskriver att det handlar om autonoma reflexer. Är det så eller är det inte så? Jag är inte mannen att svara på det.

Vi behöver pröva den här frågan. Och vi har, som väl är, stor nytta av vad experter kommer fram till som ett underlag för att dra slutsatser, och slutsatser ska komma.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på interpellation 2010/11:430 om försäljning av delar av Vattenfall

Anf. 114 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Karin Åström har frågat mig om jag anser att försäljningen av Vattenfall Power Consultant AB uppfyller de krav som god affärsed ställer på styrelsen för Vattenfall AB när det gäller att följa andemeningen i riksdagens beslut att inte sälja företag med statligt ägande samt på vilket sätt jag avser att säkerställa att Sverige, genom försäljningen av Vattenfall Power Consultant AB, inte tappar nödvändig kompetens i arbetet för energiomställning.

Riksdagen tillkännagav den 16 mars i år för regeringen som sin mening vad näringsutskottet anförde om att Vattenfall AB ska förbli ett helägt statligt bolag. Jag kan inledningsvis konstatera att Vattenfall AB:s beslut att avyttra delar av Vattenfall Power Consultant AB inte påverkar statens ställning som ägare av Vattenfall AB.

Som jag anförde i mitt svar på Karin Åströms skriftliga fråga ställd den 27 april i år anger Vattenfalls bolagsordning bland annat att föremålet för bolagets verksamhet är att generera en marknadsmässig avkastning genom att, direkt eller genom dotter- och intresseföretag, affärsmissigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion.

Inom ramen för detta mandat ska Vattenfalls styrelse besluta om bolagets strategiska inriktning rörande till exempel investeringar, förvärv, avyttringar och organisation. Styrelsen ska samordna sin syn med företrädare för ägaren i frågor av för bolaget avgörande betydelse. Till sådana frågor hör främst större strategiska förändringar i Vattenfall AB:s eller koncernens verksamhet, större förvärv, fusioner eller avyttringar, liksom beslut som innebär att Vattenfall AB:s eller koncernens riskprofil eller balansräkning förändras på ett avsevärt sätt.

Vattenfall AB:s försäljning av delar av Vattenfall Power Consultant AB är en följd av företagets nya strategiska inriktning, som bland annat innebär fokus på kärnverksamheten och de svenska, tyska och holländska marknaderna. Försäljningen medför inte någon större strategisk förändring eller förändrad riskprofil för Vattenfall AB.

Mot denna bakgrund bedömde jag i mitt svar på Karin Åströms skriftliga fråga att försäljningen av delar av Vattenfall Power Consultant AB är ett ansvar för Vattenfall AB:s styrelse och ledning och att försäljningen inte står i strid med riksdagens tillkännagivande den 16 mars. Min bedömning har inte förändrats.

Vad gäller Karin Åströms andra fråga i interpellationen är marknaden för tekniska konsulttjänster inom energiområdet konkurrensutsatt med Vattenfall Power Consultant AB som en av flera aktörer. Det framstår som sannolikt att det även framöver kommer att finnas ett utbud av tekniska konsulttjänster att tillgå. Mot denna bakgrund bedömer jag det inte som nödvändigt att ta initiativ till några särskilda åtgärder.

Anf. 115 KARIN ÅSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret på interpellationen. Jag ställde tidigare en skriftlig fråga i samma ärende och konstaterar att svaret på den skriftliga frågan och interpellationen är ungefär detsamma. Statsrådet verkar inte ta något större ansvar utan hänvisar hela tiden till styrelsens beslutsbefogenheter. Det får mig att undra om statsrådet delvis har abdikerat från de statliga bolagens förehavanden.

Det är känt att regeringen vill sälja ut alla statliga bolag som verkar på en konkurrensutsatt marknad, och det har gällt sedan 2006. Det innebär att flertalet statliga bolag ska säljas ut eftersom de verkar på en konkurrensutsatt marknad.

Vi vet sedan tidigare att statsrådet är angelägen om att delprivatisera Vattenfall. Lyckligtvis slog en majoritet i riksdagen den 16 mars i år fast att Vattenfall ska vara kvar i statlig ägo.

Vattenfall är fortfarande helägt av staten, trots utförsäljningen av dotterbolaget Vattenfall Power Consultant som håller på att genomföras och ska vara klar i slutet av juni. Det är ett bolag med 360 anställda som finns på olika platser i Sverige. Här finns personal som till stora delar besitter särskilda specialistkompetenser inom det förnybara energiområdet: vindkraft, vågkraft, solenergi – och vattenkraft som vi haft länge i Sverige.

Vattenfall skriver att denna typ av specialistkompetenser inte längre är kärnverksamhet för bolaget. Hur stämmer det överens med det regleringsbrev som regeringen gett till Vattenfall? Statsrådet skriver i svaret att Vattenfall ska bedriva energiverksamhet och att bolaget ska vara ledande i utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion.

Hur passar denna strategi in i regeringens vilja att satsa på förnybar energi som Andreas Carlgren och alldeles nyss Maud Olofsson stått och talat sig varma för i talarstolen?

Nu gör Vattenfall sig av med all den kvalificerade och framgångsrika specialistkompetens vi har på området. Man kan säga att Vattenfall slänger bort nyckeln till framtiden.

Jag skulle vilja ha ytterligare kommentarer av statsrådet om detta.

Alla svenskar har starkare eller svagare relation till Vattenfall. Man brukar säga att Vattenfall är folkets bolag. Givetvis blir det då oroligt när besked kommer om denna typ av utförsäljning. Många ställer sig frågan om detta är en smygutförsäljning av Vattenfall genom att man successivt säljer av dotterbolag. Man har också omstrukturerat i bolaget genom att bland annat spalta upp Vattenfalls vattenkraftsanläggningar i en mängd små aktiebolag.

Det är två olika saker att omstrukturera ett bolag och att sälja ut, men detta väcker ändå funderingar och tankar. Ingår detta i en längre planering för att genomföra en privatisering av Vattenfall?

Anf. 116 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Jag tackar Karin Åström för interpellationen. Vattenfall är det största bolaget i statens företagsportfölj, och därför läggs extra mycket resurser ned på det. Och precis som interpellanten säger har alla svenskar en relation till Vattenfall.

Låt mig ta upp några övergripande saker. I valmanifestet har regeringen tydligt uttryckt sina privatiseringsplaner. De företag som är berörda är Telia, Nordea och SBAB. Man har också sagt att man ska överväga breddning av ägandet i Vattenfall. Det är enbart dessa bolag och inga andra som är intressanta för regeringen under denna mandatperiod.

Vad gäller Vattenfall Power Consultant AB får man gå till aktiebolagslagen för att reda ut om detta är en fråga som ska upp på ägarens bord eller inte. I aktiebolagslagen står det att större strategiska förändringar i bolaget ska diskuteras med ägaren.

Det är min bestämda uppfattning att detta inte på något sätt kan hävdas vara en större strategisk förändring i Vattenfall. Det är möjligt att jag och interpellanten har olika uppfattning, men min uppfattning delas av bolagets ledning och styrelse. Alltså är det bolagets egen fråga.

Ett stort arbete ägde rum inom Näringsdepartementet 2008–2009 som mynnade ut i en ny bolagsordning. Där står, som interpellanten mycket riktigt säger, att man ska driva ett arbete som leder utvecklingen mot

miljömässigt hållbar energiproduktion. Detta arbete och denna inriktning kvarstår givetvis.

För att få lite ordning på styrningen av detta bolag och andra är det viktigt att man är tydlig i rollerna. Bolaget har en bolagsstämma, och då är det lämpligt att ägaren uttalar de uttryckliga förändringarna och fastslår direktiven. Vattenfall fick ett nytt direktiv under 2010.

Ägaren, det vill säga staten, utser styrelseordförande och styrelseledamöter i bolaget. Dessa utser sedan bolagets vd, som i sin tur utser en ledningsgrupp att jobba med. Det är viktigt att hålla strikt på denna ordning. Det gäller speciellt i statliga bolag, och kanske ännu mer i de större statliga bolagen så att man inte blir misstänkliggjord för politisk styrning och annat otillbörligt.

Det som har skett i detta fall är helt i linje med aktiebolagslagen och också helt i linje med riksdagens beslut.

Anf. 117 KARIN ÅSTRÖM (S):

Fru talman! Som bekant pågår affärsuppgörelsen med att flytta över Vattenfalls specialister till finska Pöyry som har köpt upp bolaget. Jag har förstått av kamrater i Finland att man är oerhört glad över att denna specialistkompetens kommer över till dem. Man beräknar att detta ska vara klart i slutet av juni.

Vid den här typen av utförsäljningar går som sagt en del av specialisterna över till det nya bolaget. Många försvinner dock och väljer annat i livet. Jag har förstått att det håller på att ske här, och det är ett enormt resursslöseri. Vattenfall och Sverige kommer att förlora unik specialistkompetens. Utförsäljningen är därför djupt olycklig.

Sveriges framgångsfaktor är att konkurrera med hög kompetens på olika områden. Det är där vi är starka och har haft framgångar. Vi har byggt det Välfärdssverige vi har i dag på att konkurrera med vår kompetens.

Finland verkar vara ett framgångsrikt land och ett *coming land* på flera sätt. År 2008 sålde svenska regeringen Vin & Sprit AB till franska Pernod Ricard.

Och vad gjorde finska staten? Jag har förstått att det inte gick så bra för Pernod med Vin & Sprit och det svenska Absolut Vodka. Finska staten köpte då upp det svenska märket Absolut Vodka, så nu har finnarna också denna del av Sverige plus specialistkompetensen.

Jag återkommer till den oro som många – kanske framför allt ute i landet – upplever för att de tror att man på detta sätt är på väg att underminera Vattenfall för att successivt kunna genomföra en privatisering. Denna oro blir lite starkare också för mig eftersom jag förstår att statsrådet sneglar ännu mer på Finland i jakt på en ny förvaltningsmodell för bolag med statligt ägande. Jag har förstått att statsrådet är intresserad av det finska bolaget Solidium, där man har en helt ny bolagsstyrning av statliga bolag. Det är ett holdingbolag i vilket man införlivar de statliga bolagen. Det är ett aktiebolag, och statsrådet talar väl om aktiebolagsfunktion. Medborgare har ingen som helst insyn eller möjlighet att ta del av det statliga bolagets handlingar. Solidium har ett obegränsat mandat där statliga bolag kan säljas ut över en natt utan att ägaren, staten, behöver godkänna det.

Prot. 2010/11:113
10 juni

Svar på
interpellationer

Min fundering är: Ingår också detta som ett led i statsrådets och regeringens planering att kunna snabba upp utförsäljningen av Vattenfall? Det vore intressant om statsrådet kunde kommentera denna del, om än den kanske inte finns som fråga i interpellationen.

Anf. 118 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! För två år sedan ven finansiella stormar över Europa. De länder som hade hög statsskuld råkade mest illa ut. Det beslut som regeringen har fattat, nämligen att intäkter från försäljning av statliga företag ska användas till att amortera på statsskulden, tycker jag är en vattendelare eller åtminstone ett klokt beslut som jag tror att huvuddelen av kammaren ställer sig bakom.

Jag tycker att det är bra att vi har en lägre statsskuld jämfört med att vi har ett alkoholproducerande företag i Sverige och därtill en högre statsskuld. Jag ser hellre att vi har en betydligt lägre statsskuld och står betydligt bättre rustade när vi får en ny finansiell kris, som vi får förr eller senare, än att vi håller på med alkoholproducerande verksamhet. Men där kan vi tycka olika.

Vattenfall Power Consultant är ett konsultbolag som jobbar på en väl konkurrensutsatt marknad. Det har, namnet till trots, inte bara arbetat för Vattenfall utan för många andra bolag inom energisektorn och andra sektorer. Vattenfall köper tjänster från detta bolag och från en mängd andra bolag som har liknande kompetens.

Vattenfalls bedömning är att detta bolag kommer att utvecklas bättre utanför Vattenfall och att man därigenom får bättre tjänster till bättre priser genom att göra denna affär. Svårare än så är det inte. Det är ett bolagsbeslut som, som sagt, inte har varit uppe till diskussion med ägaren.

Vad gäller finska Solidium tycker jag att statligt ägande i Sverige hanteras på ett sätt som inte riktigt är i linje med svensk myndighetstradition. När vi har statlig verksamhet av något slag brukar det vara myndigheter som är självständiga som löser uppgifterna.

Här är det i någon mening en anomali, det vill säga att ett stort pensum bedrivs av ungefär ett sextiototal statliga bolag som rapporterar direkt in i Regeringskansliet. Detta är säkert bra av många skäl. Jag tror också att det kan vara dåligt av andra skäl. Därför tycker jag att det finns en poäng i att reda ut frågan. Ska det vara så att man ska rapportera direkt in i kansliet, eller ska man hitta någon typ av annan organisationsform för detta?

Den utredning som nu sitter och ska arbeta har inte på något sätt fått instruktion att kopiera Solidium. Vi ska titta på ett förutsättningslöst arbete. Om det är bra som det är ska vi inte göra någonting. Finns det andra saker man kan göra?

Granskning och insyn är naturligtvis honnörsord i verksamheten. Om man skulle använda dessa bolag i en annan typ av förvaltningsmodell ska den granskning och kontroll som riksdagen i dag gör bibehållas och eventuellt ökas, om man tycker att det är rimligt. Det är en fråga som har helt annan bäring än vilken organisationsform man har.

Anf. 119 KARIN ÅSTRÖM (S):

Fru talman! Vi har olika uppfattning när det gäller att amortera av på statsskulden, det vill säga att man säljer av statliga bolag, tar pengarna och amorterar av på statsskulden. Vi har haft ganska stora debatter om det i denna kammare, men då var inte statsrådet med. Vi har helt olika uppfattningar om detta.

Det finns mängder av specialister på området som också hävdar att detta att betala av på statsskulden inte alls får funktionen att det på något sätt rustar oss för en eventuell framtida kris. I stället handlar det om att satsa resurser på jobb, jobbutveckling och denna del. Det är en annan diskussion som vi kan föra, men vi har helt klart olika uppfattningar.

Vi har ett skakat Vattenfall som lovar att bli grönnare – hör och häpna! Det kunde vi läsa i medierna den 20 maj. Det var den nya nominerade ordföranden för Vattenfall Lars G. Nordström som uttalade att Vattenfall ska vara ledande i den gröna omställningen. Det är han som nu ska väljas på den extra bolagsstämma som hålls på tisdag.

Det är ett skakat Vattenfall som ska ha sin extra bolagsstämma. Det är extra skakigt med alla turer som vi ser bland annat i spåren av kärnkraftsolyckan i Japan och Tysklands besked om att avveckla kärnkraften. Det är extra skakigt eftersom man i dag inte vet vad man exempelvis ska göra med brunkolen i Tyskland. Det är extra sorgligt att man gör sig av med specialistkompetens på det sätt man gör, tycker jag. Jag förstår att Vattenfall och statsrådet vill prata om vilken som är den bästa och mest lyckade affären, men specialistkompetensen försvinner.

Vi vill fasa ut kärnkraften i den takt som samhället och framför allt industrin tillåter och ersätta den med förnybar energi. För oss är Vattenfall det statliga verktyget för att göra den nödvändiga energiomställningen. Det som händer just nu inom Vattenfall är därför oerhört olyckligt.

Anf. 120 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Vi har säkert olika uppfattningar om statsskuldens storlek, och vi har säkert olika uppfattningar om huruvida staten ska ägna sina krafter åt att hålla på med alkoholproducerande verksamhet eller inte. Jag tycker inte det, men interpellanten har tydligen en annan uppfattning.

Vattenfall har hamnat i ett olyckligt beroende av kolbrytning på grund av beslut som har fattats under den socialdemokratiska regeringen under ett antal år. Från och med den 3 juni 2010 har Vattenfall ett nytt direktiv där det står att bolaget ska vara ett av de bolag som leder utvecklingen mot miljömässigt hållbar energiproduktion.

Förut var direktivet att Vattenfall skulle vara det ledande bolaget i Sverige. Nu har man ändrat detta, och Vattenfall ska vara ett av de ledande bolagen i världen. Sverigerestriktionen är borta. Detta har man raljerat med på sina håll, och man har sagt att det är en uppmjukning av direktiven. Jag kan bara säga: Fråga Zlatan Ibrahimović vilket som är värst – att vara bäst i Sverige eller en av de bästa i världen! Jag skulle tro att han tycker att det är bra mycket svårare att vara en av de bästa i världen.

Vi har uppenbarligen olika uppfattningar om hur Vattenfall Power Consultant AB ska utvecklas. Interpellanten tycker att det ska vara inom Vattenfall. Jag kan bara säga att jag tror att bolagen har gjort en rimlig bedömning; det är bättre att ha detta utanför Vattenfall. Det utvecklar sig bättre, och Vattenfall kan i så fall tillägna sig tjänster som det annars inte skulle kunna göra.

Med detta sagt vill jag önska interpellanten en glad sommar!

Överläggningen var härmed avslutad.

22 § Svar på interpellation 2010/11:409 om en sammanhållningspolitik för att stärka det regionala tillväxtarbetet

Anf. 121 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Marie Nordén har frågat mig vilka förändringar jag är beredd att vidta för att förenkla regelverket, minska byråkratin och få en bättre ordning vad gäller löpande utbetalningar av projektmedel samt se till att strukturfondsprogrammen uppfyller det ursprungliga syftet att stärka det lokala näringslivet.

Frågeställaren vill också veta vilka mina avsikter är med de regionala partnerskapens roll i förhållande till myndigheterna.

Strukturfondspartnerskapen är en svensk innovation under den här programperioden. De infördes av regeringen år 2007. Syftet var att stärka den regionala och lokala politikens inflytande över vilka projekt som får EU-medel ur strukturfondsprogrammen. Det är regeringens uppfattning att den lokala och regionala nivån har stor kompetens att bedöma vilka projekt som bör tilldelas medel. Förvaltande myndigheters mandat och ansvar följer av EU:s regelverk. Utmaningen var därför att skapa ett politiskt inflytande utan att frångå den lagstiftning vi gemensamt förhandlat fram på EU-nivå.

Lösningen blev att enbart låta de förvaltande myndigheterna bevilja projekt som prioriterats av strukturfondspartnerskapen regionalt. Ett så tydligt regionalt och lokalt politiskt inflytande över EU-medlen är unikt i Europa. Ambitionen inför nästa programperiod är också ett fortsatt starkt regionalt och lokalt inflytande. Detta har också betonats inför den kommande programperioden i samtal med övriga EU-medlemsländer under informella ministermöten och med EU-kommissionen.

Utvärderingar av systemet visar att det initialt fanns upplevda oklarheter om myndigheternas och partnerskapens respektive ansvar men också att myndigheterna och partnerskapen har funnit sina roller och tagit ett gemensamt ansvar för att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften i Sverige. Jag kan också konstatera att den programutvärdering som pågår visar på att programmen har genomförts i enlighet med de strategier som togs fram på regional nivå i samband med programskrivandet 2006.

Det är viktigt att förenklingen av strukturfondsarbetet fortgår. Regeringen arbetar för tydliga och transparenta processer och för en ändamålsenlig och effektiv administration. Arbetet avser förenklingar som kan göras redan under innevarande programperiod parallellt med vad som är möjligt inför nästa programperiod, alltså efter 2013. Erfarenheten

hittills av förenklingsarbetet visar på den svåra balansen mellan att ställa rimliga administrativa krav på projektägare, att kunna samla in och redovisa resultat av projekten och att säkerställa att offentliga medel hanteras riktigt.

Att ställa krav på projektägare att de ska följa svensk lagstiftning och att det ska vara möjligt att samla in och redovisa resultat av EU-projekt eller att säkerställa att EU-medlen verkligen hamnat i rätt ficka är rimligt. Det pågår dock ett ambitiöst arbete både i Sverige och på EU-nivå för att komma ifrån en detaljerad kvittoredovisning – ett arbete som myndigheterna i allra högsta grad driver framåt.

Inför förhandlingarna om strukturfondsregelverket efter 2013 samlar Näringsdepartementet in synpunkter och erfarenheter av att driva projekt inom ramen för EU:s strukturfondsprogram. Projektägare med erfarenhet av att driva regionalfondsprojekt bjuds in till dialog där syftet är att ta reda på vilka förenklingsåtgärder som behövs.

Flera medlemsstater, däribland Sverige, har också pekat ut enskilda lagstiftningar som orsak till fel och administrativ börda inom sammanhållningspolitiken, däribland upphandlings- och statsstödsregelverken. En genomgång av dessa lagstiftningars hantering inför nästa programperiod skulle kunna förenkla administrationen.

Statskontoret lämnade en rapport till Näringsdepartementet i februari där strukturfondsadministrationen särskilt belystes. Resultaten analyseras för närvarande i Regeringskansliet, men jag känner inte igen den bild som målas upp av frågeställaren. Regeringskansliet följer också via regleringsbrev upp handläggningstider för att fånga upp signaler om trögt genomförande. Allt för att sammanhållningspolitiken ska kunna vara ett viktigt verktyg i arbetet för en hållbar tillväxt i våra regioner.

Anf. 122 MARIE NORDÉN (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret. Ministern beskriver mycket korrekt hur strukturfondspartnerskapet, som är en svensk innovation och faktiskt initierades av den dåvarande s-regeringen våren 2006, har skapat ett regionalt inflytande som både jag och ministern, som jag förstår det, månar väldigt mycket om. Det är också nödvändigt för att få ett regionalt och politiskt inflytande över vilka projekt som ska få medel och även vara en drivkraft för den regionala tillväxten.

Just principen att den förvaltande myndigheten ska göra en bedömning av om projektet lever upp till de satta kriterierna som finns för att kunna söka EU-medel, för att sedan gå vidare och bedömas och prioriteras av strukturfondspartnerskapet är en viktig princip som jag menar fortfarande inte fungerar fullt ut. Det finns fortfarande problem kring hur rollerna och ansvaret ska fördelas.

Tyvärr gör Tillväxtverket fortfarande, inte alltid, bedömningar som partnerskapet borde göra. På så sätt stoppar man också projektansökningar som skulle ha samspelat väldigt bra med regionens egen utvecklingsstrategi. Rollerna är inte helt utredda eller inte helt tydliga. Jag hoppas att ministern får ta del av mer information när hon träffar projektägare och hittar ett sätt att åtgärda detta.

Jag ville ta den här debatten med ministern före sommaren just för att jag har träffat så många projektägare och sådana som kanske skulle ha kunnat vara projektägare som antingen har valt att inte delta eller har hamnat i en ganska oacceptabel situation. Man tar framför allt upp den orimligt långa tid som det tar för Tillväxtverket att betala ut beviljade EU-medel till pågående projekt.

Jag kan ta ett exempel. Almi i Jämtlands län låg under våren i år ute med 23 miljoner. Ett av projekten hade i slutet av mars inte fått någon utbetalning sedan det tredje kvartalet 2009. Man fick till slut pengar under april månad men har i dag fortfarande inte fått någonting för 2010. Alla förstår att det är väldigt få som kan jobba under de premisserna och ligga ute med så stora summor i väntan på utbetalningar från Tillväxtverket.

Jag är medveten om att Tillväxtverket försöker prioritera de projektägare som anses ha sämre likvid, men det ska inte behöva vara så att större projektägare, till exempel Destination Vemdalen som jag träffade för några veckor sedan, ska behöva gå med stora steg till banken för att utöka sina banklån i väntan på utbetalning från Tillväxtverket. Det är inte rimligt att det ska behöva vara så.

Det finns en orsak till att det är så här. När vi gick in i den här programperioden beslutades det att det skulle vara en så liten administration som möjligt. Det var kanske bra inledningsvis, men i dag är vi administrativt sett mindre än alla andra medlemsländer. I dag är det ungefär sju personer som hanterar miljarder kronor. De klarar naturligtvis inte av att hålla den takt som de borde göra.

Det här är något som vi har ett politiskt ansvar för. Det är regeringens ansvar att se till att Tillväxtverket har de resurser som krävs för att man ska kunna sköta sitt arbete.

Min första fråga till ministern är: Är hon beredd att agera och ge Tillväxtverket de resurser som krävs så att man i framtiden, under resten av perioden och efter den, kan agera och jobba på ett sätt som är rimligt och hållbart både för dem som jobbar på Tillväxtverket och för dem som väntar på sina pengar?

Anf. 123 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Som jag nämnde i mitt svar fick Statskontoret i oktober 2010 i uppdrag att göra en analys och en genomlysning av Tillväxtverkets arbete med strukturfondsarbetet. I det uppdraget ingick att särskilt analysera och bedöma resursbehovet när det gäller strukturfondsadministrationen. Som jag nämnde i svaret slutredovisades det uppdraget i februari 2011. Vi bereder det för närvarande i Regeringskansliet.

Av det som har framkommit i den rapportering som Statskontoret har avlämnat kan man konstatera att vid två tillfällen under 2010 har Tillväxtverket inkommit till regeringen med en begäran om att få utökade resurser för strukturfondsadministrationen, men hittills har Tillväxtverket klarat sina behov utan att behöva använda den anslagskredit som regeringen då beviljat på förvaltningsanslaget.

I sin analys konstaterar Statskontoret att Tillväxtverket hittills har klarat beredningen, granskningen och utbetalningarna inom befintlig resursram. De har inte funnits någonting som tyder på att det skulle råda dålig ordning vad gäller löpande utbetalningar. Däremot gör man be-

dömningen att resurser kommer att behöva tillskjutas strukturfondsadministrationen för 2011 och framåt. Skälen till det är att uppgifter som granskning av ansökningar om utbetalningar, kontroller på plats och utbetalningar ökar i omfattning. Vi bereder för närvarande den frågan i Regeringskansliet.

När det gäller den övergripande frågan om den regionala förankringen och det regionala ägarskapet över prioriteringarna, som Marie Nordén konstaterade är en princip som både jag och interpellanten slår vakt om, är det för mig viktigt att poängtera att ambitionen inte är att i grunden förändra strukturfondsarbetet inför kommande period, efter 2013, utan lägga kraft på att vidareutveckla det arbete som i dag i flera avseenden har funnit sina former. Fokus kommer att bli på att förädla och vidareutveckla befintliga regelverk, inriktning och organisation i syfte att främja både stabilitet och kontinuitet och på så vis underlätta för dem som genomför politiken, men framför allt för dem som ska ta del av politiken och omsätta fonderna i resultat.

Tittar vi på utvärderingar av systemet skulle jag vilja säga att de initialt upplevda oklarheter som fanns har funnit sina former. Däremot finns det signaler som pekar på att det finns behov av att skapa en samsyn om vilken roll politiken ska ha i nästa programperiod. Utvärderarna som tittat på detta har även framfört kritik mot att vissa partnerskap hittills inte har klarat av att prioritera i tillräckligt stor utsträckning, utan så sker först när EU-medlen är så gott som intecknade.

En ytterligare förbättringspotential som påpekas av utvärderarna är kopplad till lärandet i genomförandet. Strukturfondsprojekten genererar ju kunskap som ska tillföras det ordinarie arbetet med nationell politik. Därför måste vi ha både en lärande och en effektiv organisation och förvaltning av strukturfonderna framöver.

Anf. 124 MARIE NORDÉN (S):

Herr talman! Det är jättebra att ministern går vidare och tittar på hur man får en ökad samsyn i hur rollerna ser ut och vem som ska göra vad. Det jag säger här är sådant som jag fått rapporterat till mig av just projektägare. Jag har själv suttit i en referensgrupp inför projekt i Partnerskapsgruppen. Jag har alltså varit en del i den kedjan. Jag rapporterar om det som jag har upplevt och fått rapporterat till mig.

När det gäller regelverket vill vi att det ska vara så enkelt som möjligt, och det ska absolut inte vara kravlöst eller gå utanför svensk lagstiftning. Men det måste anpassas till den verklighet som projektägare, företag, kommuner och organisationer befinner sig i. Det ska ju verka på deras villkor, och då är utbetalningarna viktiga. Även om Statskontoret gjort rapporteringen och översynen fick jag så sent som för tre veckor sedan åter höra att man väntar på pengar som inte kommit.

Ett annat problem är att förutsättningarna för projektägare kan ändras under tiden. Jag tror att en av orsakerna till att det kan bli så fel för vissa projektägare är att Tillväxtverket byter personal. De har haft en hög arbetsbelastning som gjort att arbetsvillkoren och situationen på verket inte varit så bra som det skulle behöva vara. Byter man personal byter man också någon som jobbat med bedömningen av projektet. Jag hoppas verkligen att rundan, när ministern ska lyssna på projektägare och på politiska företrädare som varit en del i kedjan, innebär att de olika roller-

na tydliggörs. Jag tror att det är just rollerna som behöver förtydligas för vissa.

Jag skulle vilja ta ett exempel som visar hur fel det kan bli när spelreglerna under en projektperiod ändras. Det sätter nämligen projektägaren i en ganska orimlig situation. Jag förväntar mig inte att ministern ska kommentera det. Jag tänker inte ens tala om vilka som äger projektet, för jag vet att ministern inte kan kommentera enskilda fall.

Tillväxtverket genomförde en revision av ett projekt där man hade godkänt att 70 procent av basverksamheten skulle vara medfinansiering i form av personalkostnader. Efter en revision, mitt under pågående projekt, ville man ändra nyckeltalen som godkänkts inför projektstarten och sedan godkänkts löpande under två år. Inte nog med det. Nu anser Tillväxtverket att de ska kunna hålla inne med utbetalningarna inte bara för den tid som de har reviderat utan även för tiden före revideringen. Det anser man sig ha rätt att göra, trots att projektägaren agerat helt i enlighet med de krav som Tillväxtverket ställt, i enlighet med de anvisningar för tidsredovisning och annan redovisning som godkänkts av Tillväxtverket under två år. Projektägaren är alltså i en utsatt situation. Projektet är ganska stort; det handlar om drygt 1 miljon som man förlorar och får ta från sitt sparade kapital.

Det är inte acceptabelt att det blir på det sättet. Detta är ett exempel på hur Tillväxtverket inte ska agera, men trots det har de agerat på det sättet.

Jag hoppas att ministern lyssnar brett och stort på projektägare som går direkt till ministern och hittar ett sätt att möta deras villkor.

Anf. 125 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Låt mig än en gång erinra interpellanten om den utvärdering som Statskontoret har gjort och som inte bekräftar den bild som interpellanten målar upp.

När det gäller genomförandet av strukturfonderna i Sverige den kommande programperioden, alltså efter 2013, har vi sagt att det för det första ska präglas av ett resultatorienterat arbetssätt och en resultatkultur där fokus i första hand ska ligga på vad som ska uppnås med de resurser som EU tillför det regionala tillväxtarbetet.

För det andra ska det präglas av ett förenklat genomförande med fokus på dem som genomför projekten och vilka resultat som uppnås i dessa.

För det tredje ska det finnas en tydlig programlogik och en samordning mellan olika program och insatser för att undvika överlappning.

För det fjärde, slutligen, behövs en harmonisering av regelverk och samordning av genomförandet mellan EU:s olika fonder.

När det gäller förenkling vill jag understryka att regeringen hela tiden arbetar med en förenkling av hanteringen av strukturfondsmedlen. Det betyder att vi och myndigheterna jobbar med förenklingar som kan göras i innevarande programperiod, alltså fram till 2013, och parallellt med vad som är möjligt inför nästa programperiod, efter 2013. I det arbetet samlar vi för närvarande in projektägares syn på förenklingsmöjligheter som kan finnas i nästa programperiod.

EG-regelverket öppnades för några år sedan upp. Det öppnade för möjligheten till förenklade redovisningsregler för projektägare. Varje medlemsstat fick möjlighet att ta fram modeller som sedan skulle godkännas av kommissionen. Tillväxtverket väntar fortfarande på att få sin modell godkänd av kommissionen. När den blir godkänd kommer det sannolikt att leda till avsevärda förenklingar för projektägarna.

Ska vi nå en reell förenkling måste alla nivåer i genomförandet vara beredda att skruva i sina system. Flera medlemsstater, däribland Sverige, pekar ut några enskilda lagstiftningar som orsak till fel och till administrativ börda inom sammanhållningspolitiken. Det gäller framför allt lagen om offentlig upphandling och statsstödsreglerna.

Vi är övertygade om att en genomgång av dessa lagstiftningars hantering skulle kunna förenkla administrationen, och det har vi från regeringens sida också framfört till kommissionen.

Anf. 126 MARIE NORDÉN (S):

Herr talman! Jag uppskattar verkligen arbetet med regelförenkling och att man har ett regelverk som är anpassat till de krav som EU ställer och som vi i Sverige ska kunna ställa på dem som äger projektet. Samtidigt tycker jag att det även måste finnas ett projektägarperspektiv.

När man läser målen för sammanhållningspolitiken framgår där en förhoppning om att det ska finnas entreprenörer, företagande. Det ska finnas ett driv i just strukturfondspengarna för att de resurserna ska användas så att det skapas regional tillväxt både i stort och i smått.

Det må så vara att Statskontorets utvärdering inte bekräftar den verklighet som jag beskriver, men den verklighet jag fått beskriven för mig av de projektägare som delat med sig av sin verklighet stämmer inte överens med Statskontorets utvärdering. Det finns två sidor av samma mynt. Statskontoret kan delvis ha rätt, men jag skulle inte kunna säga till de kontakter jag haft inför den här debatten att de har fel eftersom det finns en utvärdering som säger någonting annat.

Jag vill att vi ska ha ett väl fungerande regelverk. Vi ska ha ett bra samarbete mellan Tillväxtverket och Strukturfondspartnerskapet och bara syfta till en sak, nämligen att använda de gemensamma resurserna på ett sätt som gör att vi kan följa de utvecklingsplaner som finns och hitta kraften i våra regioner. Därför känns den här debatten viktig.

Jag tackar ministern för debatten. Jag känner mig delvis lugnad, men inte helt. Det finns synpunkter som kanske inte har kommit till sin rätt i Statskontorets utvärdering, men ministern ska träffa många projektägare i framtiden, och jag hoppas att vi därmed får en bättre ordning framöver.

Anf. 127 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Låt mig än en gång understryka att strukturfondspartnerskapen är en svensk innovation under den här programperioden. Den är helt unik i Europa, och det finns all anledning för oss svenskar att gemensamt vara stolta över den och slå vakt om den även framöver. Det gör också regeringen. Jag är övertygad om att interpellanten instämmer i det. Ett så tydligt regionalt och lokalt politiskt inflytande över EU-medlen är helt unikt i Europasammanhang. Jag är övertygad om att det är en av de viktigaste framgångsfaktorerna för att de satsade pengarna ska leda till konkreta resultat.

Förenklingsarbetet är ständigt pågående, som jag har sagt, under innevarande program och inför det kommande. Utmaningen är att hitta en balans mellan att ställa rimliga krav på projektägare att de ska följa svensk lagstiftning, att det ska vara möjligt att samla in och redovisa resultat av EU-projekten och att vi vet att EU-medlen verkligen går till avsedd verksamhet, så att vi inför svenska och europeiska skattebetalare kan redovisa och säga att de pengar som man har valt att satsa på EU:s sammanhållningspolitik går till de syften som de var tänkta till från början.

Jag samlar nu som sagt in synpunkter från projektägare när det gäller ytterligare förenklingsåtgärder som går att vidta, men det ska vara under bibehållen möjlighet till ansvarsutkrävande och kontroll av att resurserna går till rätt insatser.

Jag tackar Marie Nordén för interpellationsdebatten och önskar henne en god sommar!

Överläggningen var härmed avslutad.

23 § Svar på interpellation 2010/11:433 om mobil- och Internetkostnader utomlands

Anf. 128 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Monica Green har frågat mig om jag avser att verka för att de lägre mobil- och Internetkostnaderna ska komma konsumenterna till del. Jag har uppfattat det som att Monica Green undrar om jag avser att verka för att mobiloperatörerna ska sänka sina priser för att bättre återspegla de reglerade priser som finns inom EU på grossistnivå.

Sedan 2009 finns en EU-förordning som fastställer maximala slutkundspriser för roaming för mobilsamtal och sms. Däremot regleras inte avgifterna för dataroaming som uppstår till exempel när man surfar, mejlar eller skickar mms på slutkunds nivå. I stället innehåller förordningen i den delen en reglering av priserna på grossistnivå. Därtill regleras att operatörerna måste ha kreditspärar för roaming av datatrafik.

Förordningen upphör att gälla den 30 juni 2012 och EU-kommissionen ska senast den 30 juni 2011 lämna en rapport om hur förordningen har fungerat och även lämna förslag på om regleringen ska bestå och om den ska omfatta även andra områden än i dag.

Som underlag för sitt arbete har kommissionen bland annat utfallet av den konsultation man hållit och ett yttrande från regleringsmyndigheternas samarbetsorgan, Berec. Kommissionens slutrapport kommer att innehålla förslag till hur vi fortsatt ska hantera frågan. Det förslaget ska då förhandlas mellan rådet och parlamentet.

Utan att föregripa utfallet av den förhandlingen så kan jag konstatera att roamingregleringen har haft effekt. Roamingpriserna faller, vilket gynnar oss användare men gapet mellan grossistpriser och slutkundspriser är alldeles för stort vad gäller dataroaming. Jag ser det som att mobiloperatörerna inte har förstått allvaret i denna fråga. Det handlar om att se till att vi användare vågar och vill använda de digitala tjänsterna i våra mobiler och datorer även när vi reser över landgränser. Det tjänar alla på, inte minst operatörerna som får ökad trafik i sina nät. Jag är som liberal

emot marknadsingripanden och önskar att vi kan lösa problemet på andra sätt än med prisreglering. Men jag är också tydlig med att om operatörerna inte sänker sina priser självmant, då kan andra åtgärder behöva övervägas.

Anf. 129 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. I denna ljuva sommartid firar många ungdomar studenten, så också i Skövde. Några kommer att åka utomlands sedan. Men det är inte bara unga människor som behöver uppmärksammas på eller kanske varnas för att det kan bli väldigt dyrt att använda sin mobil utomlands och även sin laptop, sin dator, sin platta eller vad man nu använder sig av.

Det är viktigt att vi på många olika sätt berättar för konsumenterna att det här kan bli en dyr historia. Jag tycker att PTS gör ett bra arbete som nu lägger ut detta på sin hemsida och uppmanar konsumenter att vara uppmärksamma på hur de ska få ned sina mobilkostnader utomlands.

Dessutom är jag glad över EU-samarbetet. Jag är glad över att vi har kommit så pass långt att vi kan ha en gemensam taxa och att vi successivt försöker sänka den gemensamma maxtaxan för vad som ska kunna tas ut.

Däremot blir man mindre glad när man ser att det finns en differens mellan vad det egentligen kostar och vad de svenska mobiloperatörerna tar ut. Jag ser i Anna-Karin Hatts svar att även ministern är orolig för vad som kommer att hända framöver. Det finns skäl för det. Jag ser också att ministern är beredd att ingripa om inte marknaden tar sitt eget ansvar, och det leder mig till mina följdfrågor.

Vad kommer att hända om marknaden inte sänker sina kostnader, vilket de har utrymme att göra, utan ökar på sin vinst i stället för att ge det till konsumenterna? Vad tänker Anna-Karin Hatt göra då? Inbjuder hon till samtal, eller ser hon till att PTS får större muskler? Vad är det ministern kan göra i detta läge?

Anf. 130 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! När det gäller Monica Greens synpunkter på svenska operatörer om att de borde sänka sina priser till slutkunderna är det precis som Monica Green själv konstaterar. Jag är helt ense med henne om detta och känner frustration över att det tar sådan tid. De priser som operatörerna tar ut av sina slutkunder är långt ifrån rimliga, både sett till vad kostnaden är för operatörerna och i jämförelse med hur mycket kunderna får betala för att använda de här tjänsterna hemma i Sverige.

Jag tycker att branschen har en hemläxa att göra. Jag accepterar inte att de inte sänker priserna självmant. Just därför är det här en fråga som jag har tagit upp i dialog och i de möten som jag har haft med ledningen för de fyra stora operatörerna i Sverige. Men hittills förefaller det inte som att branschen själv förmår lösa problemet. Det är en klen tröst att konstatera att det här inte är något unikt svenskt problem, utan en situation som ser likartad ut i hela EU.

Men jag är mån om att inte föregripa den rapport som kommer från kommissionen och de förestående förhandlingarna mellan rådet och parlamentet om hur den befintliga regleringen ska hanteras framöver. Det jag kan vara tydlig med är att jag tycker att vi ska fortsätta att betrakta

detta som ett gemensamt problem där vi behöver hitta gemensamma lösningar.

Däremot är jag inte helt övertygad om att prisreglering på slutkundsnivå är rätt väg att gå. Det vi vet om prisregleringar på slutkundsnivå är att de tenderar att bli eviga och inte avhjälper det underliggande problemet med bristande konkurrens. Men vi får som sagt avvakta och se vad kommissionen mer exakt föreslår.

Jag är glad att Monica Green har noterat att PTS så sent som i dag tillsammans med Konsumentverket och Konsumenternas tele-, tv- och Internetbyrå har gått ut med information till konsumenterna om att de bör vara observanta när de reser utomlands och vidta olika åtgärder för att se till att de inte kommer hem från sin utlandssemester och hittar en väldigt dyr faktura i brevlådan.

Anf. 131 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Vi kan konstatera att vi har ett gemensamt problem. Vi kan också konstatera att PTS gör ett bra arbete. Det är glädjande att de i dag inför vår debatt har lagt ut sin varning på hemsidan. Det har att göra med att många människor reser utomlands.

Jag tänker följa det här noga. Jag hör att Anna-Karin Hatt säger att hon också kommer att göra det men inte är beredd att ingripa. Vi har ett gemensamt problem. Jag ser fram emot de åtgärder som ministern kommer att vidta.

Anf. 132 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! För mig är det väldigt angeläget att svenska konsumenter ska våga ta med sig sin mobiltelefon och använda sina digitala tjänster även när de befinner sig utomlands. Omvänt måste de turister som kommer till Sverige våga använda tjänsterna. Det får inte hamna i en prisfråga i slutändan.

Samtidigt är det viktigt att understryka att Europa och Sverige ska vara en intressant marknad att investera i. Då måste det finnas incitament för lönsamhet. Men som jag sade inledningsvis är jag långt ifrån nöjd med takten i operatörernas förmåga att sänka kostnaderna. Jag tror att det ligger i deras eget intresse att se till att göra det, så att människor vågar använda de tjänster de erbjuder.

Överläggningen var härmed avslutad.

24 § Svar på interpellation 2010/11:434 om IT-miljön i offentlig verksamhet

Anf. 133 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Monica Green har frågat Stefan Attefall om han avser att ta initiativ till att staten, kommunerna och landstingen ska förbättra sina IT-inköp och anpassa utbildningen till de anställda. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågan.

IT-miljön blir en allt viktigare del av den offentliga sektorns vardag och det är viktigt att vi sköter den på ett sätt som är kostnadseffektivt och anpassat efter medarbetarnas kompetenser.

Jag har under våren bjudit in till tematiska rundabordssamtal. Digitalt innanförskap, e-förvaltning och digital kompetens var några av de teman som behandlades. Under dessa samtal inkom ett antal förslag om användbarhet och digital kompetens som jag avser att bereda vidare inom ramen för arbetet med att ta fram en digital agenda för Sverige som ska presenteras under 2011.

Kammarkollegiet har vidare ett samlat ansvar för upphandlingen av ramavtal för den offentliga förvaltningen inom området informationsteknik. Genom att nyttja statliga ramavtal kan myndigheter inte bara spara resurser i form av tid och bättre priser och därmed åstadkomma besparingar för skattebetalarna utan dessutom skapa en bättre IT- och arbetsmiljö. Även kommuner och landsting kan ansluta sig till dessa ramavtal.

Det är vidare viktigt att enkelhet och användbarhet står i fokus när kraven på IT-system specificeras vid upphandlingar. I upphandlings-specifikationerna ställs i dag ergonomiska krav på alla IT-inköp och användbarhetskrav på till exempel webbplatser. Kammarkollegiet deltar även i E-delegationens uppdrag att genomföra regeringens handlingsplan för e-förvaltning i syfte att nå målet ”så enkelt som möjligt för så många som möjligt”. Handlingsplanen riktar sig till medborgare, företagare och den offentliga förvaltningens medarbetare. Det ankommer därmed på E-delegationen inom ramen för deras löpande arbete att föreslå åtgärder som regeringen behöver vidta för att förstärka användbarheten av IT-system och förstärkning av IT-utbildning för personalen. E-delegationen lämnar löpande förslag till regeringen var sjätte månad i SOU-form.

Som även framgår ur regeringens skrivelse 2010/11:138 *Riksrevisionens granskning av it inom statsförvaltningen och statliga it-projekt* avser regeringen dessutom att utreda frågan om myndigheters outsourcing av IT-tjänster för att åstadkomma kostnadsbesparingar.

Anf. 134 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, även för detta svar! Anledningen till att jag har framställt den här interpellationen är att det finns många exempel på att det har blivit krångligare med IT fast det borde bli enklare. Egentligen tycker vi ju att IT-verktygen ska underlätta både för kunder och för våra olika verksamheter. Det finns exempel inom sjukvården där det har blivit krångligare för sjuksystrar och läkare att fylla i journaler när de ska göra det via nätet och inte på en blankett. Det har alltså inte förenklats för dem. Principen för oss när vi gör upphandlingar både i kommuner, landsting och inom de olika statliga förvaltningarna ska vara att vi ska underlätta och förenkla. Eftersom tid är pengar sparar vi då också pengar. Hur gör vi det på bästa sätt, och hur utvecklar vi detta?

Om man låter tekniker och andra specialister, som inte ser problemen, göra inköpen tenderar det att bli krångligare. Det är därför en bra ansats som ministern har. Jag vet att E-delegationen gör ett mycket bra arbete, men ändå får jag höra sådana här exempel ute på fältet.

Svar på
interpellationer

Det finns även exempel från människor som ska beställa färdtjänst. 92-åringar måste beställa på ett krångligt sätt trots att man inte gärna kan vänta sig att de kan fylla i alla uppgifter. Både inom sjukvården och i kommunerna finns det många exempel där det inte funkar som man har tänkt sig. Här kan vi göra mycket genom att peka med hela handen, underlätta för inköpare och även utbilda dem som ska vara inköpare så att man ställer rätt upphandlingskrav. Jag tror att vi har mycket kvar att göra där.

Anf. 135 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Jag instämmer gärna i att vi måste bli bättre på användbarhet. Samtidigt är användbarhet mycket svårt att reglera fram eftersom utvecklingen går så fort. Vad som i går var ett krångligt operativsystem som var svårt för gemene man att förstå med en massa inställningar och installationer är i dag en surfplatta med en appstore som en treåring kan lära sig på en kvart. Utvecklingens hastighet gör det alltså väldigt svårt för oss att ställa relevanta krav. Ibland kan en reglering till och med vara hämmande på utvecklingen.

Detta ska inte hindra oss från att hela tiden försöka bli bättre. Vi ska använda de medel som står till vårt förfogande när det gäller upphandlingar – vägledningar och riktlinjer – för att främja en ökad användbarhet i de system som köps in eller utvecklas.

När det gäller offentlig verksamhet behövs det gemensamma vägledningar och riktlinjer för bland annat användbarhet. Ett sådant arbete som jag nämnde i svaret är initierat och kommer att levereras i höst, och E-delegationen har ju i uppdrag att ta fram en vägledning för webbutveckling som ska leda till att så många som möjligt ska kunna använda offentliga webbsidor och e-tjänster just i syfte att öka användbarheten och ha särskilt fokus på de behovs som äldre personer, personer med funktionsnedsättning och andra kan ha. Målsättningen är förstås att tillgodose deras krav.

När det gäller IT-miljön för de anställda kan man väl konstatera att användbarhet och kompetens är två sidor av samma mynt. Det är bara genom att kontinuerligt jobba med båda de aspekterna som vi kan förbättra IT-miljön för de anställda, oavsett om det är anställda inom vården eller andra delar av den offentliga sektorn.

Samtidigt är e-tillgänglighet ett begrepp som är viktigt att notera i det här sammanhanget. Det är en del av det vidare begreppet e-inkludering. E-tillgänglighet handlar om de hinder och svårigheter som användare i allmänhet och äldre och personer med funktionsnedsättning i synnerhet kan stöta på när de på lika villkor som vi andra försöker delta i informationssamhället.

Trenden går mot globaliserade krav på e-tillgänglighet, och det pågår projekt för att ta fram en europeisk standard med tillhörande stödmaterial för offentlig upphandling av tillgänglig IT. Den nya standarden kommer, förväntar jag mig, att driva på marknaden inom området e-tillgänglighet väsentligt.

Anf. 136 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Det är tveeggat när utvecklingen går framåt. Det kan till och med vara så att en sjuksyster på sin fritid med lätthet använder en

läsplatta och en applikation för att ta till sig kunskaper medan hennes offentliga arbetsgivare inte har hängt med i den utvecklingen för att man inte har gjort rätt upphandlingar. Där kan det vara krångliga IT-system med krångliga sätt att ta sig in, och människor suckar djupt över att det krävs många moment för att fylla i en enda blankett. Där har vi inte varit tillräckligt duktiga som upphandlare.

Vad kan vi göra mer? Jag tror att det hela har varit lite valhant sedan Verva lades ned och man skulle ta fram 24-timmarswebben fram till dess E-delegationen fick arbetet och kunde sätta i gång på ett bra sätt, vilket man ju gör. Under den tiden tror jag att man har tappat en del. Vi måste ju se till att vi drar nytta av IT-systemen eftersom det finns så mycket bra och kvalitetsmässiga saker att använda oss av. Då är det beklagligt att våra offentliga uppköpare inte ligger i framkant.

Dessutom har vi under en lång tid talat om IT i vården och om hur IT skulle kunna underlätta för vården. Man har sett det som en ny marknad, och många i företagsvärlden och IT-världen säger: Här kommer vi att kunna underlätta! Ändå står vi och stampar för att vi inte har rätt verktyg att upphandla med. Det irriterar mig när vi ser så bra saker som vi skulle kunna underlätta vården, skolan och annan offentlig verksamhet med och när vi skulle kunna ligga i framkant. Nu ligger vi i stället långt efter.

Anf. 137 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Användbarhet är ett ständigt aktuellt ämne och kommer alltid att vara det. Så länge som de tekniska möjligheterna utvecklas och möjligheten till förenkling finns kvar kommer det alltid till vara angeläget för oss att fortsatt arbeta med att öka användbarheten och därmed också öka tillgängligheten och delaktigheten i IT-samhället.

När det gäller de e-tjänster om offentliga förvaltningar erbjuder eller de system som vi använder i offentlig sektor är det otroligt viktigt att vi lär oss att använda upphandlingsinstrumentet på rätt sätt för att ställa rätt krav.

Jag instämmer gärna i att det finns en stor förbättringspotential för IT-användningen i vården. Det är just därför som regeringen tillsammans med SKL har tagit fram handlingsplanen Nationell e-hälsa för att just ta till vara IT:s möjligheter att hjälpa oss att erbjuda inte bara en god utan en bättre vård och en ökad patientsäkerhet.

När man hör exempel som exemplet i Stockholms län där en sjuksköterska en dålig dag på jobbet kan behöva logga in i 17 olika datasystem inser man att det finns en del att göra när det gäller användbarhet. Det gäller inte minst när man kommer till det som jag brukar benämna kal-lelseyrken. Det är vårdyrken eller för den delen läraryrken i skolan.

Det är människor som brinner för att utbilda barn eller vårda våra sjuka så att de blir friska. De kanske inte i första hand brinner för att lära sig komplicerade tekniska system. Men vi vet att om vi har en bra IT-användning i vården kan vi rädda liv. Det kan många gånger handla om att få tillgång till den information som finns om patienten i journaler på minuter eller kanske sekunder om det är ett allvarligt fall som kommer in till akuten.

När det gäller användbarhet är andra sidan på myntet att de som ska använda systemen har rätt kompetens. Där vill jag gärna lyfta fram att det är ett otroligt viktigt uppdrag för arbetsgivarna att se till att den personal

som de har anställda har rätt kompetens och får en ständigt uppdaterad kompetens för att använda de IT-system som förvaltningen förväntar sig att den ska använda och som kan underlätta arbetet. Det gäller oavsett om det handlar om sjuksköterskor eller lärare i skolan.

Överläggningen var härmed avslutad.

25 § Svar på interpellation 2010/11:436 om kompetensförsörjning i bredbandsutbyggnaden

Anf. 138 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att säkra kvalitetskraven på bredbandsutbyggnaden.

Det övergripande målet för regeringens bredbandsstrategi är att Sverige ska ha bredband i världsklass. Utgångspunkten är att statens huvudsakliga roll är att se till att marknaden fungerar effektivt och att marknadsaktörerna ges goda förutsättningar för sin verksamhet i hela landet. Det innebär att det är marknaden som driver utvecklingen av bredband och gör investeringar i infrastruktur. I detta ingår också ansvar för kvalitet, robusthet och säkerhet i infrastrukturen enligt ansvarsprincipen samt för kompetensförsörjning.

Det offentliga har ett ansvar där marknaden inte fungerar tillfredsställande och där allmänna intressen inte tillgodoses. Inom ramen för de statliga satsningar på bredband som finns i dag – landsbygdsprogrammet, kanalisationsstöd, regionala strukturprogram med mera – samarbetar Post- och telestyrelsen, PTS, med marknadsaktörer, Svenska Stadsnätets föreningen, SSNF, Jordbruksverket, Tillväxtverket, kommuner, länsstyrelser, landsting och regionförbund. Syftet med samarbetet är bland annat att öka kompetensen kring bredbandsutbyggnad och de stödformer som finns.

Även inom ramen för Bredbandsforum, som regeringen tillskapat, sker samverkan mellan representanter för organisationer, företag och myndigheter. Frågor som diskuteras är bland annat tekniska lösningar, erfarenheter och problem samt hinder och utmaningar kring bredbandsutbyggnaden i landet.

PTS och Bredbandsforum bedriver i samarbete med berörda aktörer projektet Fiber till byn med pågående seminarier serien *Bynät för bredband i världsklass* som SSNF utför. Målsättningen är att byalagen ska skapa nät för sina byar och att alla som bor där ska ha möjlighet att få bredband med en hastighet om minst 100 megabit per sekund. PTS har genomfört åtta seminarier på olika platser i landet, och ett flertal till är planerade under året.

Länsstyrelsen i Uppsala driver Länsamverkan Bredband på uppdrag av regeringen. Länsamverkan Bredband ansvarar bland annat för att sprida information, att följa och dokumentera utvecklingen av IT-infrastruktur och att verka för en säker IT-infrastruktur. Länsamverkan Bredband stimulerar också samverkan och samordning mellan berörda kommuner, länsstyrelser, landsting och regionförbund samt bistår också PTS inom ramen för deras bredbandsuppdrag.

PTS arbete för robust elektronisk kommunikation bedrivs framgångsrikt genom offentlig-privat samverkan där PTS också bidrar med finansiering. Insatserna förebygger och motverkar sårbarheter samt bidrar till att näten återställs efter störningar. De åtgärder som vidtas är resultatet av såväl förslag från sektorns aktörer, andra myndigheter och organisationer som resultat av analyser gjorda vid PTS. PTS kommer under 2011 att utarbeta en ny strategi för området. Strategin avses att publiceras under början av 2012.

PTS har tillsammans med Svenska Stadsnätsföreningen tagit fram dokumenten Robusta nät, Robusta noder, Nätokumentation och SKA, säker kundanslutning, och i samband med detta bedrivit utbildningsinsatser.

I samband med att PTS tilldelar medel för bredbandsutbyggnad ställs krav på mottagaren att följa rekommendationer vid etablering av fibernät. Mottagaren ska också säkerställa att det finns en organisation för långsiktig förvaltning av nätet samt att det ska finnas uppdaterad dokumentation. PTS håller också på att ta fram en vägledning för organisationer som ska upphandla elektronisk kommunikation.

Inom ramen för det arbete som sker hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, Försvarets Radioanstalt, FRA, med flera identifieras risk och sårbarheter i IT-infrastrukturen för elektroniska kommunikationer. Kunskapen kommer till nytta vid kvalitetssäkringsarbeten.

Jag kan således konstatera att det pågår ett flertal initiativ på området som syftar till utbyggnad av bredband i alla delar landet men också till att vidmakthålla kvaliteten och robustheten i bredbandsnäten samt kompetens hos dem som ansvarar för utbyggnad.

Anf. 139 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Anna-Karin Hatt läser upp en rad goda exempel på vad som har gjorts tidigare, och det är bra. Men jag är inte lika nöjd med utvecklingen som Anna-Karin Hatt i det här fallet. Jag gläder mig verkligen över att vi satte i gång den stora bredbandsutbyggnaden för tio år sedan eller ännu tidigare. Staten, marknaden, kommuner och länsstyrelser hjälptes gemensamt åt att se till att vi rullade ut nät över hela landet.

Vi har kommit mycket långt i Sverige, och jag är mycket glad över att vi gjorde de ansatserna tidigare. Det var också i samband med det som den stora aktören Telia tog ett stort ansvar för utbildningsfrågan och utbildade tekniker, ingenjörer och så vidare där man skulle bygga ut nät.

Det handlar om dem som jobbar ute på fältet, ingenjörer och tekniker. Fackförbundet Seko har påvisat för mig vikten av att fortsätta kompetensutbildningen. De är oroade över att det kan bli bristyrken framöver när vi fortsätter att bygga ut de sista bitarna. Vi får nästa generations Internet och hela tiden snabbare hastighet. Det finns också en generationsavgång bland de duktiga tekniker och andra som arbetar med dessa frågor ute på fältet. När de går i pension tappar man mycket av kunskapen.

Vi ser att vi har en väldigt hög arbetslöshet samtidigt som vi har bristyrken. Detta kommer också att bli bristyrken och är redan det. Ska vi ta ett extra språng framöver kommer det att finnas en stor brist på kunskap

hos dem som gräver, lägger ned, kopplar ihop, sätter in i hyreshus och så vidare.

Jag är orolig för det. Jag skulle vilja att ministern tog ett större ansvar eller en diskussion inom regeringen om vad regeringen gemensamt kan göra för att se till det utbildas fler inom detta område så att vi inte får flaskhalsproblem och av det skälet stoppar upp den viktiga utbyggnad som vi har framför oss.

Anf. 140 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Låt mig inledningsvis konstatera att det är och ska vara marknads aktörer som ska driva den tekniska utvecklingen och utvecklingen av tjänster och i dag göra investeringar i den infrastruktur som krävs för bredband. Därmed har de också ett ansvar för kvalitet, robusthet och säkerhet i infrastruktur men också för kompetensförsörjningsfrågor.

Däremot vilar det ett ansvar på oss alla som användare och kunder till olika Internetoperatörer att ställa relevanta krav på de förbindelser och därmed också nät som krävs för vår verksamhet. Det är också ett sätt att driva kompetensfrågorna vidare.

När det gäller vad som kan göras och vad som görs kring kompetensförsörjningsfrågan kan man konstatera att nätägare, till exempel Svenska Stadsnät, samverkar inom Svenska Stadsnätsföreningen. De driver ofta tillsammans med PTS olika projekt och aktiviteter för att förstärka kompetensen kring nät- och bredbandsutbyggnad.

Det finns också många goda exempel på regionala och lokala initiativ som fokuserar på just kompetensutveckling. Ett exempel är från regionen Sundsvall–Hudiksvall–Gävle med det oberoende innovationsnätverket Fiber Optic Valley. Det grundades 2004 och har i dagsläget 30 medlemmar.

I Hudiksvall fokuserar man på bredbandsteknologi. De arbetar också med kompetensförsörjningsfrågor, certifiering av bredbandsteknik, kvalitetssäkring av bredbandsnät, affärsmodeller och olika standardiseringsfrågor.

Man kan konstatera att Fiber Optic Valley är finansierat av statliga Vinnova och har belönats av myndigheten som en av Sveriges åtta bästa innovationsmiljöer och är också officiell partner till den oberoende branschorganisationen Fiber to the Home Council Europe.

Det pågår både initiativ på nationell nivå, som jag angav i mitt svar till interpellanten, och viktiga initiativ på lokal och regional nivå. Inte minst pågår det ett arbete hos dem som bygger näten för att tillförsäkra sig rätt kompetens i sin organisation för att kunna möta våra krav som slutanvändare när det gäller säkra och robusta nät.

Anf. 141 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag hör vad ministern säger och jag har också hört om goda exempel. Jag är glad över det. Jag tycker verkligen att vi ska hjälpas åt att lyfta fram och sprida de goda exemplen och se till att fler tar del av dem.

Det skulle behövas en kvalitetssäkring i hela landet och en nationell standard för att se till att vi inte får den sårbarhet som vi riskerar att få om vi inte har redundans och om vi inte har robusta nät om det skulle visa sig att ett nät klipps av på fel sätt eller att det går ned utan att man kan hitta felet tillräckligt snabbt.

Jag noterar också att ministern säger att det är marknadens ansvar att utbilda och se till att man har personal med kvalitet. Det brukar även arbetsmarknadsministern säga. Om det behövs en lastbilschaufför på ett lastbilsföretag får de väl utbilda lastbilschaufförer. Det är inte samhällets ansvar. Jag konstaterar att det är så med den borgerliga regeringen.

När vi nu ser att det finns flaskhalsproblem, när vi ser att det finns människor som är arbetslösa och att det finns brist inom andra områden skulle det vara en mycket god samhällsekonomisk affär att se till att fler utbildades på det här området. Man skulle kunna tänka sig att vi hjälptes åt så att de som ska vara med ute på fältet och lägga ned kabel för bra och snabba hastigheter över hela landet klarar kvalitetskraven. Jag skulle välkomna om ministern kunde ta några sådana initiativ.

Anf. 142 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Monica Green nämnde Arbetsförmedlingen i sitt inlägg. Vi kan konstatera att ett av de uppdrag som Arbetsförmedlingen har när man har en arbetslös person framför sig är att ställa frågan vad det är för någonting som man skulle kunna komplettera kompetensen med för att personen ska vara anställbar på arbetsmarknaden. Så sent som häromdagen kunde jag läsa att Arbetsförmedlingens generaldirektör själv lyfte fram att IT-kompetens och behovet inom IT-sektorn är en möjlighet för en del av de personer som fortfarande befinner sig i arbetslöshet och ännu inte har kommit tillbaka till arbetsmarknaden. Det är ju ett pågående arbete med matchning som Arbetsförmedlingen bedriver.

När det gäller redundans och oplanerade och oönskade avbrott kan man väl konstatera att lagen om elektroniska kommunikationer ställer krav på operatörerna att bygga nät som uppfyller rimliga krav på god funktion och teknisk säkerhet, men också på uthållighet och tillgänglighet vid extraordinära händelser. PTS utövar ju tillsyn av detta.

Utöver det är, som jag tidigare nämnde, PTS samarbete med marknadens aktörer och andra berörda aktörer jätteviktigt, dels för att det bidrar till dialog och förståelse för vikten av robusta nät där olika aktörer har olika ansvar, dels därför att det leder till insatser som annars kanske inte hade kommit till stånd. Det är också en viktig del av kompetensutvecklingen kring just nätutbyggnad.

Något som jag gärna nämner och gärna lyfter fram är initiativet Ledningskollen som är ett bra exempel på hur man kan göra en insats för att minska risken för oavsiktliga avgrävningar. Det är ett informationssystem som PTS har tagit fram tillsammans med marknadens aktörer och som innehåller uppgifter om kabelförläggningar som man på ett enkelt sätt kan delge entreprenörer och andra som utför markarbeten.

En annan viktig insats som förtjänar att nämnas är PTS arbete med att stimulera utbyggnaden av fler redundanta förbindelser inom ramen för sitt robusthetsarbete. Det kan exempelvis vara fråga om att i glesbygd bygga redundanta förbindelser som är särskilt viktiga för att minska driftavbrott på grund av avgrävda ledningar.

Avslutningsvis kan jag konstatera att PTS under en tioårsperiod har investerat drygt 1,3 miljarder kronor i olika åtgärder för att stärka robustheten och krishanteringen inom sektorn.

Anf. 143 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag noterar att ministern är nöjd med det som pågår. Jag är inte riktigt lika nöjd. Jag är otroligt nöjd med hur långt vi har kommit i Sverige, och jag är otroligt nöjd med att vi har en bra myndighet, PTS, och så vidare. Jag känner till det arbete som de har lagt ned.

Ändå finns det exempel ute i landet på att det inträffar incidenter och att saker sker i samband med utbyggnaden, och den kommer ju att ta fart än mer framöver när vi går över till nästa generation. Man upptäcker också gamla utbyggnadsnät som har lagts ut på ett felaktigt sätt eller på ett sätt som man gjorde på den tiden och som kanske måste göras om nu helt enkelt.

Här krävs det både kompetent och kunnig personal. Vi har många sådana ute på fältet, men det är ett bristyrke. Jag vet att det finns en stor mismatchning på marknaden i dag när det gäller många olika yrkesområden, men de här ingenjörerna, den här IT-kompetensen, skulle kunna göra ett jättejobb. Där borde regeringen kunna peka ännu tydligare på att de behövs.

Anf. 144 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Jag kan konstatera att när det gäller kompetensfrågan finns det ett behov å ena sidan av att höja den allmänna användarkompetensen hos oss svenskar. Å andra sidan finns det som Monica Green är inne på ett behov av att säkerställa att branschen kan få tillgång till de IT-specialister som man behöver för att kunna utvecklas på bästa sätt.

Ska vi i det långa loppet kunna möta den efterfrågan tror jag att det handlar om att se till att höja intresset för de tekniska utbildningarna i Sverige, inte minst att se till att tekniska utbildningar blir mer attraktiva för kvinnor så att det blir lika naturligt för en tjej som det är för hennes killkompis i nionde klass att välja en teknisk utbildning på gymnasiet. Det är vi långt ifrån i dag. Jag tror att det är en av vägarna framåt.

Däremot är jag övertygad om att vi måste göra vad vi kan för att attrahera utländsk arbetskraft till Sverige när det gäller den här typen av nischad kompetens så att vi ser till att göra Sverige till ett attraktivt land att komma till och arbeta i och att i den meningen göra Sverige till ett nybyggerland.

Samtidigt är det här och nu viktigt att notera alla de goda insatser som görs via PTS, via Bredbandsforum, via Länsamverkan Bredband och inte minst via dem som nu bygger nät, operatörer och andra runt om i landet som gör allt de kan för att både erbjuda bra nät som är robusta och se till att tillförsäkra sig den kompetens som krävs för att möta kraven från oss användare på fungerande och tillförlitliga nät framöver.

Med det skulle jag vilja tacka Monica Green för debatterna och önska henne en trevlig sommar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 20 maj (paragraferna 1 och 3–5) inkommit.

27 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott

Talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2010/11:37 för tisdagen den 7 juni i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från näringsutskottet.

28 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2010/11:127 till utrikesutskottet

EU-dokument
KOM(2011)335 till justitieutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 4 september*.

29 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkanden 2010/11:KU20, KU28 och KU32
Trafikutskottets utlåtande 2010/11:TU22

30 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 10 juni

2010/11:579 Vattennivåerna i Vättern

av *Peter Persson* (S)
till statsrådet *Stefan Attefall* (KD)

2010/11:580 Anmälan om arbetsplatsolyckor på utländska företag

av *Raimo Pärssinen* (S)
till arbetsmarknadsminister *Hillevi Engström* (M)

2010/11:581 Freedom Flotilla II

av *Torbjörn Björlund* (V)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

**2010/11:582 Samverkan kring ungdomar som avbryter gymnasi-
studierna**

av *Esabelle Dingizian* (MP)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:583 Adoptioner från Thailand och jämställdhetsbonus

av *Lennart Axelsson* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 14 juni.

31 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 9 juni

2010/11:569 Skatteregler, jobben och den nya sjöfarten

av *Anders Karlsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 14 juni.

32 § Kammaren åtskildes kl. 15.50.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 10 §
anf. 35,
av talmannen därefter till och med 15 § anf. 79,
av förste vice talmannen därefter till och med 22 § anf. 123 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LARS FRANZÉN

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
2 § Utökning av antalet suppleanter i utrikesutskottet och miljö- och jordbruksutskottet	1
3 § Val av extra suppleanter i utrikesutskottet och miljö- och jordbruksutskottet	1
4 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan	2
5 § Meddelande om aktuell debatt	2
6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
7 § Svar på interpellation 2010/11:422 om folkbibliotekets roll i samhället	4
Anf. 1 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (M)	4
Anf. 2 BENGT BERG (V)	4
Anf. 3 HANS WALLMARK (M)	5
Anf. 4 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (M)	6
Anf. 5 BENGT BERG (V)	7
Anf. 6 HANS WALLMARK (M)	8
Anf. 7 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (M)	9
Anf. 8 BENGT BERG (V)	10
Anf. 9 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (M)	10
8 § Svar på interpellation 2010/11:348 om tjänstesektorn som Sveriges framtid	11
Anf. 10 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C)	11
Anf. 11 BÖRJE VESTLUND (S)	12
Anf. 12 JOHAN JOHANSSON (M)	13
Anf. 13 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C)	14
Anf. 14 BÖRJE VESTLUND (S)	15
Anf. 15 JOHAN JOHANSSON (M)	16
Anf. 16 HELENA LINDAHL (C)	16
Anf. 17 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C)	18
Anf. 18 BÖRJE VESTLUND (S)	19
Anf. 19 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C)	19
9 § Svar på interpellationerna 2010/11:349 och 350 om utvecklingen från små till medelstora företag	20
Anf. 20 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C)	20
Anf. 21 BÖRJE VESTLUND (S)	21

Anf. 22 JOHAN JOHANSSON (M).....	22
Anf. 23 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	23
Anf. 24 BÖRJE VESTLUND (S).....	24
Anf. 25 JOHAN JOHANSSON (M).....	25
Anf. 26 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	26
Anf. 27 BÖRJE VESTLUND (S).....	27
Anf. 28 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	27
10 § Svar på interpellationerna 2010/11:357 och 391 om klimatpolitiken och den mellansvenska fossilgasledningen.....	28
Anf. 29 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	28
Anf. 30 MATILDA ERNKRANS (S).....	29
Anf. 31 ÅSA ROMSON (MP).....	30
Anf. 32 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	30
Anf. 33 MATILDA ERNKRANS (S).....	31
Anf. 34 ÅSA ROMSON (MP).....	32
Anf. 35 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	33
Anf. 36 MATILDA ERNKRANS (S).....	34
Anf. 37 ÅSA ROMSON (MP).....	34
Anf. 38 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	35
11 § Svar på interpellation 2010/11:358 om regeringens fortsatta satsning på kärnkraften.....	36
Anf. 39 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	36
Anf. 40 MATILDA ERNKRANS (S).....	36
Anf. 41 ÅSA ROMSON (MP).....	37
Anf. 42 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	38
Anf. 43 MATILDA ERNKRANS (S).....	39
Anf. 44 ÅSA ROMSON (MP).....	40
Anf. 45 BÖRJE VESTLUND (S).....	41
Anf. 46 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	41
Anf. 47 MATILDA ERNKRANS (S).....	42
Anf. 48 BÖRJE VESTLUND (S).....	43
Anf. 49 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	44
12 § Svar på interpellation 2010/11:403 om tillstånd för uranbrytning.....	44
Anf. 50 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	44
Anf. 51 JONAS SJÖSTEDT (V).....	45

Anf. 52 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	46
Anf. 53 JONAS SJÖSTEDT (V).....	47
Anf. 54 HELENA LINDAHL (C).....	48
Anf. 55 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	49
Anf. 56 JONAS SJÖSTEDT (V).....	50
Anf. 57 HELENA LINDAHL (C).....	51
Anf. 58 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	51
13 § Svar på interpellation 2010/11:406 om jobben i Norrundet.....	52
Anf. 59 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	52
Anf. 60 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	53
Anf. 61 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	54
Anf. 62 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	55
Anf. 63 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	56
Anf. 64 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	57
Anf. 65 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	57
14 § Svar på interpellation 2010/11:395 om könstillhörighetslagen.....	58
Anf. 66 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	58
Anf. 67 MARIANNE BERG (V).....	59
Anf. 68 BÖRJE VESTLUND (S).....	59
Anf. 69 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	60
Anf. 70 MARIANNE BERG (V).....	60
Anf. 71 BÖRJE VESTLUND (S).....	61
Anf. 72 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	61
Anf. 73 MARIANNE BERG (V).....	62
Anf. 74 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	62
15 § Svar på interpellation 2010/11:411 om arbetet med hivprevention.....	62
Anf. 75 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	62
Anf. 76 TERES LINDBERG (S).....	63
Anf. 77 BÖRJE VESTLUND (S).....	64
Anf. 78 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	65
Anf. 79 TERES LINDBERG (S).....	66
Anf. 80 BÖRJE VESTLUND (S).....	66
Anf. 81 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	67
16 § Svar på interpellation 2010/11:412 om behovet av en svensk SRHR-strategi.....	67
Anf. 82 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	67
Anf. 83 TERES LINDBERG (S).....	68
Anf. 84 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	69

Anf. 85 TERES LINDBERG (S)	70
Anf. 86 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	71
Anf. 87 TERES LINDBERG (S)	72
Anf. 88 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	72
17 § Svar på interpellation 2010/11:416 om cancervården	73
Anf. 89 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	73
Anf. 90 GUNNAR SANDBERG (S)	74
Anf. 91 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	75
Anf. 92 GUNNAR SANDBERG (S)	76
Anf. 93 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	76
18 § Svar på interpellation 2010/11:417 om diabetikernas vård i vårdvalet.....	77
Anf. 94 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	77
Anf. 95 GUNNAR SANDBERG (S)	78
Anf. 96 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	79
Anf. 97 GUNNAR SANDBERG (S)	79
Anf. 98 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	80
Anf. 99 GUNNAR SANDBERG (S)	81
19 § Svar på interpellation 2010/11:421 om Sveriges behov av fler specialistsjuksköterskor	81
Anf. 100 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	81
Anf. 101 MIA SYDOW MÖLLEBY (V).....	82
Anf. 102 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	83
Anf. 103 MIA SYDOW MÖLLEBY (V).....	84
Anf. 104 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	84
Anf. 105 MIA SYDOW MÖLLEBY (V).....	84
Anf. 106 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	85
20 § Svar på interpellation 2010/11:432 om foster som lever efter abort.....	85
Anf. 107 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	85
Anf. 108 JULIA KRONLID (SD).....	86
Anf. 109 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	87
Anf. 110 JULIA KRONLID (SD).....	87
Anf. 111 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	89
Anf. 112 JULIA KRONLID (SD).....	89
Anf. 113 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	90
21 § Svar på interpellation 2010/11:430 om försäljning av delar av Vattenfall	90
Anf. 114 Statsrådet PETER NORMAN (M).....	90
Anf. 115 KARIN ÅSTRÖM (S)	91
Anf. 116 Statsrådet PETER NORMAN (M).....	92
Anf. 117 KARIN ÅSTRÖM (S)	93
Anf. 118 Statsrådet PETER NORMAN (M).....	94
Anf. 119 KARIN ÅSTRÖM (S)	95
Anf. 120 Statsrådet PETER NORMAN (M).....	95
22 § Svar på interpellation 2010/11:409 om en sammanhållningspolitik för att stärka det regionala tillväxtarbetet.....	96

Anf. 121 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	96
Anf. 122 MARIE NORDÉN (S).....	97
Anf. 123 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	98
Anf. 124 MARIE NORDÉN (S).....	99
Anf. 125 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	100
Anf. 126 MARIE NORDÉN (S).....	101
Anf. 127 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	101
23 § Svar på interpellation 2010/11:433 om mobil- och	
Internetkostnader utomlands.....	102
Anf. 128 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	102
Anf. 129 MONICA GREEN (S).....	103
Anf. 130 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	103
Anf. 131 MONICA GREEN (S).....	104
Anf. 132 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	104
24 § Svar på interpellation 2010/11:434 om IT-miljön i	
offentlig verksamhet	104
Anf. 133 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	104
Anf. 134 MONICA GREEN (S).....	105
Anf. 135 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	106
Anf. 136 MONICA GREEN (S).....	106
Anf. 137 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	107
25 § Svar på interpellation 2010/11:436 om	
kompetensförsörjning i bredbandsutbyggnaden.....	108
Anf. 138 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	108
Anf. 139 MONICA GREEN (S).....	109
Anf. 140 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	110
Anf. 141 MONICA GREEN (S).....	110
Anf. 142 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	111
Anf. 143 MONICA GREEN (S).....	112
Anf. 144 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	112
26 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-	
nämndssammanträde	113
27 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott	113
28 § Hänvisning av ärenden till utskott	113
29 § Förnyad bordläggning.....	113
30 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	113
31 § Anmälan om skriftligt svar på fråga	114
32 § Kammaren åtskildes kl. 15.50.....	114

Prot. 2010/11:113
10 juni

Tryck: Elanders, Vällingby 2011